ภาคสาม

การแก้ปัญหาความชั่วร้ายของนักปรัชญาคริสเตียน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ด้วยเหตุที่ว่าผู้เขียนไม่อาจเสนอวิธีการแก้ปัญหาของนักปรัชญาทุกคนได้ ผู้เขียนจึงใคร่เสนอวิธีการแก้ปัญหาของนักคิดที่สำคัญเท่านั้น นอกจากนี้ ผู้เขียนเห็นว่าแนวการแก้ปัญหาของนักคิดสำคัญเหล่านี้ พอจะจัดแบ่งออกได้เป็น 2 แนว ดังนี้

1) แนวแก้ปัญหาแบบออกัสตินเนียน (The Augustinian Type of Solution) หมายถึงแนวแก้ปัญหาที่ดำเนินตามแนวของเซนท์ ออกัสติน

2) แนวแก้ปัญหาแบบไอเรเนียน (The Irenaen Type of Solution) หมายถึงแนวแก้ปัญหาที่ดำเนินตามแนวของเซนท์ ไอเรเนียส

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 1

แนวการแก้ปัญหาแบบออกัสติเนียน

1. การแก้ปัญหาของ เซนท์ ออกัสติน[1]

1.1 การแก้ปัญหาความชั่วร้ายของนักปรัชญาก่อนหน้า เซนท์ ออกัสติน

ได้แก่การแก้ปัญหาความชั่วร้ายของนักปรัชญาสองคนคือ มานี (Mani) และโปลตินุส (Plotinus) ซึ่งมีอิทธิพลต่อการแก้ปัญหาความชั่วร้ายของ เซนท์ ออกัสติน โดยที่ เซนท์ ออกัสติน ได้ทำการศึกษาการแก้ปัญหาของนักปรัชญาทั้งสองมาก่อน ผู้เขียนจึงขอเสนอความคิดของนักปรัชญาทั้งสองโดยลำดับดังนี้

1.1.1 การแก้ปัญหาความชั่วร้ายตามลัทธิของมานี[2]

ก่อนหน้าที่ เซนท์ ออกัสติน จะกลับใจมานับถือศาสนาคริสต์นั้น เซนท์ ออกัสติน เลื่อมใสในลัทธิความคิดของมานี แนวการแก้ปัญหาความชั่วร้ายตามลัทธิของมานีมีสาระสำคัญดังนี้

แนวแก้ปัญหาความชั่วร้ายของมานีเป็นทวินิยม (Dualism) กล่าวคือ มานีเชื่อว่าพระเจ้าผู้ทรงอำนาจสูงสุดมีอยู่สองพระองค์คือ พระเจ้าแห่งความดี (The Good) และพระเจ้าแห่งความชั่วร้าย (The Bad) พระเจ้าทั้งสองพระองค์มีฤทธิ์เท่าเทียมกัน จึงทำการต่อสู้กันตลอดเวลา โดยที่พระเจ้าแห่งความดีทรงพยายามสร้างแต่สิ่งดีขึ้นบนพื้นโลก

---

[1]St. Augustine (A.D. 354-430) เป็นบิดาจารย์ฝ่ายลาตินที่สำคัญที่สุด ความสำคัญของ St. Augustine ต่อศาสนาคริสต์ก็คือ เป็นผู้ที่พยายามอธิบายศาสนาคริสต์ด้วยปรัชญาของเปลโตและโปลตินุส จนเป็นที่ยอมรับรู้กันต่อมา

[2]Mani (A.D. 215-276) นักปราชญ์ชาวอิหร่านเกิดที่เมืองบาบิโลนและเป็นผู้ตั้งศาสนามานี (Manichaen Religion) หรือลัทธิของมานี (Minichaeism) มานี มีความสนใจในปัญหาความชั่วร้ายอย่างมาก

และพระเจ้าแห่งความชั่วร้ายทรงพยายามสร้างสิ่งชั่วร้ายขึ้นมาแข่งขัน ดังนั้นโลกจึงกลายเป็นสนามประลองยุทธของพระเจ้าทั้งสอง มานีสอนว่าจิตเป็นผลงานของพระเจ้าแห่งความดี ส่วนสสารเป็นผลงานของพระเจ้าแห่งความชั่วร้าย มนุษย์มีทั้งจิตและสสารเป็นส่วนประกอบ จึงเป็นเหตุให้มนุษย์ปรารถนาที่จะกระทำดีและปรารถนาที่จะกระทำชั่ว โดยที่จิตมีความปรารถนาที่จะประพฤติดี เช่นปรารถนาที่จะไปทำบุญที่วัด ร่างกายปรารถนาที่จะหาความสุขทางผัสสะ เช่นปรารถนาที่จะไปชมภาพยนตร์ มานีจึงสอนว่าเป็น**หน้าที่ของคนเรา**ที่จะต้องตัดใจไม่เกี่ยวข้องกับความชั่วร้ายคือสสารเพื่อจะได้เป็นคนดี

กล่าวโดยสรุปแล้วลัทธิความคิดของมานียอมรับการมีอยู่ของความชั่วร้าย โดยถือว่าความชั่วร้ายเป็นผลผลิตของพระเจ้าแห่งความชั่วร้ายผู้ทรงอำนาจไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าพระเจ้าแห่งความดี โลกจึงมีทั้งความชั่วและความดีปนกัน ปัญหาความชั่วร้ายจึงเป็นอันหมดไปในลัทธิของมานี

1.1.2 <u>การแก้ปัญหาความชั่วร้ายของโปลตินุส</u>[3]

โปลตินุส มีทัศนะทางอภิปรัชญาว่ามีอันติมสัจจ์เป็นหนึ่ง (The One) คือพระเจ้า พระเจ้าทรงเป็นเอกภาพ ทรงความดี และทรงความสมบูรณ์ที่สุด ด้วยความสมบูรณ์อย่างยิ่งของพระเจ้า พระเจ้าจึงทรง "ลนออกมา" (Emanate) หรือพระองค์ทรง "แผ่รัศมี"[4] ออกมา ประดุจปรากฏการณ์ที่ดวงอาทิตย์แผ่ความร้อนออกมา การลนออกมาของพระเจ้าจึงมีลักษณะจำเป็น กล่าวคือ เมื่อพระเจ้าทรงสมบูรณ์มาก ความสมบูรณ์ของพระองค์ย่อมไหลท่วมออกมา

---

[3]Plotinus (205-270) นักปรัชญาชาวกรีก ถือกันว่าเป็นผู้ก่อตั้งลัทธิเปลโตใหม่ (Neo-Platonism) โดยการนำปรัชญาของเปลโตไปประยุกต์กับศาสนาโซโรอาสเตอร์.

[4]ดับบลิว. ที. สเตซ, <u>ปรัชญากรีก</u>, แปลจาก A Critical History of Greek Philosophy, โดย ปรีชา ช้างขวัญยืน (กรุงเทพฯ : สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย, 2514), หน้า 209.

สิ่งที่ไหลท่วมออกมาจากพระเจ้าก็กลายเป็นโลกของเรานี่เอง อย่างไรก็ตามสิ่งที่ไหลท่วมออกมานี้ย่อมมีความสมบูรณ์ไม่เท่าพระเจ้า เช่นเดียวกับความร้อนที่กระจายออกจากดวงอาทิตย์ ย่อมไม่สามารถมีความร้อนเท่าความร้อนในดวงอาทิตย์ได้ นอกจากนี้สิ่งที่ไหลท่วมออกมามีความสมบูรณ์ลดหลั่นเป็นลำดับชั้น หาได้มีความสมบูรณ์เท่ากันไม่ สิ่งแรกที่ออกมาจากพระเจ้าสมบูรณ์ที่สุดและสิ่งสุดท้ายที่ออกจากพระเจ้าเป็นสิ่งที่สมบูรณ์น้อยที่สุด เปรียบได้กับความร้อนที่กระจายออกจากดวงอาทิตย์ ความร้อนที่ใกล้ดวงอาทิตย์ร้อนกว่าความร้อนที่อยู่ห่างไกลจากดวงอาทิตย์ออกไป หรืออาจเปรียบเทียบได้กับรัศมีของแสงสว่างที่แผ่ออกมาจากศูนย์กลางที่เจิดจ้าและค่อย ๆ มืดลงเมื่อห่างออกไป จนกระทั่งเลือนไปในความมืดในที่สุด

โปลตินุส กล่าวว่าสิ่งแรกที่ไหลท่วมออกจากพระเจ้าคือมโน (Mind หรือ Nous) สิ่งที่สองได้แก่วิญญาณโลก (World Soul) สิ่งที่สามได้แก่วิญญาณปัจเจกบุคคล (Human Souls) และสิ่งสุดท้ายคือสสาร (Material World) ดังนั้นมโนจึงสมบูรณ์ที่สุด วิญญาณโลกสมบูรณ์รองลงมา วิญญาณปัจเจกบุคคลสมบูรณ์น้อยกว่าวิญญาณโลก และสสารเป็นส่วนที่มีความสมบูรณ์น้อยที่สุด

ส่วนที่เป็นสสารนี้ โปลตินุสเรียกว่าเป็นอสัต (Non-Being) แต่มิใช่หมายความว่าเป็นส่วนที่ไม่มีอยู่ ทั้งนี้ เพราะโปลตินุสยืนยันว่าสสารมีอยู่จริง แต่เนื่องจากเป็นส่วนสุดท้ายของการไหลท่วมของพระเจ้า ทำให้มีลักษณะขาดความสมบูรณ์ จึงถูกจัดอยู่ภายนอกอาณาจักรของสัต โปลตินุสจึงจัดให้สสารเป็นอย่างเดียวกับความชั่วร้าย ด้วยเหตุดังกล่าวโปลตินุสจึงเห็นว่าความชั่วร้ายก็คือการขาดความดีหรือการขาดความสมบูรณ์อย่างยิ่ง ดังที่โปลตินุสกล่าวไว้ดังนี้

> เมื่อถือว่าสิ่งดีมิใช่สัตเพียงสัตเดียว มันก็จำเป็นต้องมีสิ่งสุดท้ายอันเกิดจากการหลั่งไหลออกจากสิ่งดี หรือจะกล่าวให้ดีว่า โดยการลดหลั่นลงไปเรื่อย ๆ จากสิ่งดี หรือโดยการออกห่างจากสิ่งดีไปเรื่อย ๆ สิ่งสุดท้ายที่ไม่สามารถมีสิ่งใดเกิดขึ้นได้อีกแล้ว สิ่งสุดท้ายนี้ต้องเป็นความชั่วร้าย ในเมื่อมันจำเป็นที่มีบางสิ่งบางอย่างหลังจากมีสิ่งแรก มัน

จึงจำเป็นต้องมีสิ่งสุดท้าย สิ่งสุดท้ายนี้คือสสาร ซึ่งเป็นสิ่งที่ไม่มีคุณดีอยู่ในตัวของมันเลย และนี้คือความจำเป็นของความชั่วร้าย[5]

ผู้เขียนมีความเห็นว่า เมื่อโปลตินุสให้ความหมายของความชั่วร้ายว่าเป็นการขาดความดีหรือการขาดความสมบูรณ์ มีความหมายเท่ากับว่าความชั่วร้ายเป็นมายา (Illusion) กล่าวคือ ความชั่วร้ายไม่ได้มีอยู่ในเชิงบวก (Positive) แต่ความชั่วร้ายมีอยู่ในเชิงนิเสธ (Negative) นอกจากนี้สสารที่เป็นความชั่วร้ายนี้ยังสามารถทำให้วิญญาณปัจเจกบุคคลกลายเป็นความชั่วร้ายไปด้วย ถ้าวิญญาณนั้นเกิดไปติดข้องในสสาร ดังนั้นมนุษย์จึงไม่ใช่สาเหตุของความชั่วร้าย ดังที่โปลตินุสกล่าวไว้ว่า

...ตัวเราเองไม่สามารถเป็นต้นเค้าของความชั่วร้ายได้ ตัวเราเองไม่ใช่ความชั่วราย ความชั่วรายปรากฏอยู่แล้ว

---

[5]Plotinus, Enneads, trans. Stephen Mackenna and B.S. Page ("Great Books of the Western World," No. 17, Chicago: Encyclopaedia Britannica, Inc., C 1952), First Ennead VIII. 7. "Given that The Good is not the only existent thing, it is inevitable that, by the out going from it or, if the phrase be prefered, the continuous down-going or away-going from it, there should be produced a Last, something after which nothing more can be produced: This will be Evil. As necessarily as there is Something after the First, so necessarily there is a Last: This Last is Matter, the thing which has no residue of good in it: here is the necessity of Evil."

ก่อนที่จะมีเรา ความชั่วร้ายเป็นสิ่งที่ยึดเหนี่ยวมนุษย์ และผูกพันให้มนุษยกระทำตรงข้ามกับเจตจำนง[6]

1.2 การแก้ปัญหาความชั่วร้ายของ เซนท์ ออกัสติน

1.2.1 จักรวาลที่พระเจ้าทรงสร้างคือจักรวาลที่ดี

เซนท์ ออกัสติน ไม่สามารถนำแนวการแก้ปัญหาของมานีมาใช้อธิบายปัญหาความชั่วร้ายของศาสนาคริสต์ได้ ทั้งนี้ เพราะเป็นการขัดกับทัศนะเอกเทวนิยมของศาสนาคริสต์และขัดกับธรรมชาติของพระเจ้าที่ว่าพระเจ้าทรงความดีสูงสุด หัวใจของคำสอนของเซนท์ออกัสตินก็คือ พระเจ้าทรงมีอำนาจอันไม่จำกัดและทรงไว้ซึ่งความดีสูงสุด เมื่อพระเจ้าตามทัศนะของศาสนาคริสตทรงมีธรรมชาติสำคัญคือทรงไว้ซึ่งความดีสูงสุด ดังนั้นไม่ว่าพระองค์จะทรงกระทำสิ่งใด สิ่งที่พระองค์ทรงกระทำต้องเป็นสิ่งดีด้วย พระองค์จึงไม่ทรงสามารถกระทำสิ่งเลวร้ายได้ ด้วยเหตุดังกล่าว เซนท์ ออกัสติน จึงถือว่าจักรวาลในฐานะเป็นสิ่งที่พระเจ้าทรงสร้างต้องเป็นจักรวาลที่ดีด้วย ดังนั้นจึงไม่มีสัตชั่วร้ายในจักรวาลที่ถูกสร้างโดยพระเจ้าผู้มีอำนาจองค์อื่นใด เพราะจักรวาลนี้ถูกสร้างโดยพระเจ้าแห่งความดีแต่พระองค์เดียว เราจึงไม่สามารถกล่าวโทษได้เลยว่าจักรวาลเป็นสิ่งชั่วร้ายที่ไม่น่าพึงปรารถนา

1.2.2 ความชั่วร้ายคือการขาดความดีของสัต

ถึงแม้เซนท์ ออกัสติน จะกล่าวยืนยันว่าจักรวาลนี้ในฐานะเป็นสิ่งที่พระเจ้าทรงสร้างต้องเป็นจักรวาลที่ดี เซนท์ ออกัสติน ก็ไม่ปฏิเสธการมีอยู่ของความชั่วร้ายและอำนาจของมัน สิ่งที่เขาพยายามกระทำก็คือ อธิบายการมีอยู่ของความชั่วร้าย

---

[6] Ibid., First Ennead VIII. 5. "...we cannot be, ourselves, the source of Evil, we are not evil in ourselves; Evil was there before we came to be; the Evil which holds men down binds them against their will;"

เซนท์ ออกัสติน พอใจแนวแก้ปัญหาของโปลตินุสมาก เซนท์ ออกัสติน จึงยึดเป็นแนวทางสำหรับการแก้ปัญหาความชั่วร้ายในปรัชญาศาสนาคริสต์ และกล่าวยืนยันเหมือนโปลตินุสว่า ความชั่วร้ายคือการขาดความดีของสัต

การขาดมิได้มีความหมายว่าเป็นการขาดธรรมชาติที่ไม่ใช่ธรรมชาติของตน เช่น การที่ต้นไม้ขาดวิญญาณไม่ถือว่าเป็นการขาดความดีของต้นไม้ ในทำนองเดียวกันการที่มดแดงไม่มีกำลังเท่าช้างไม่ถือว่าเป็นการขาดความดีของมดแดง การขาดความดีของสัตหมายถึงว่าสัตนั้นขาดธรรมชาติที่สัตนั้นพึงมี เช่น ช้างออนแอเป็นการขาดความดี เพราะว่าถ้าเป็นไปตามธรรมชาติของช้างแล้ว ช้างควรมีกำลังมากที่สุดอย่างชนิดไม่มีสัตใดเทียบเท่าได้ การที่นัยน์ตาไม่สามารถมองเห็นได้ ก็เป็นการขาดความดีของนัยน์ตา ทั้งนี้ เพราะธรรมชาติของนัยน์ตาคือการมองเห็น ลักษณะของการที่ช้างไม่มีกำลังและนัยน์ตาไม่สามารถรับภาพได้นี่เอง เซนท์ ออกัสติน เรียกว่าเป็นความชั่วร้ายของช้างและนัยน์ตา

ความชั่วร้ายจึงไม่ใช่สัต คือไม่มีลักษณะที่ดำรงอยู่ได้เป็นหน่วย ๆ เหมือนสัต ความชั่วร้ายจะเกิดมีขึ้นได้ก็ในสัตเท่านั้น ความชั่วร้ายจึงมีธรรมชาติเป็นนิเสธ (Nagative) กล่าวคือความชั่วร้ายไม่สามารถปรากฏเป็นความจริงตลอดเวลา เราจึงไม่อาจกล่าวได้ว่ามีความชั่วร้าย ถ้าหากไม่เกิดการขาดความดีขึ้นในสัต เซนท์ ออกัสติน ได้กล่าวถึงความชั่วร้ายคือการขาดความดีไว้ ดังนี้

> อะไรเสียอีกเล่าที่เราเรียกว่าความชั่วร้าย นอกจากการขาดความดี เช่นในร่างกายของสัตว์ ความเจ็บป่วยและบาดแผลก็ไม่ใช่อะไรอื่น เป็นการขาดความมีสุขภาพดีนั่นเอง เมื่อการรักษาได้ผล ความชั่วร้ายที่ปรากฏ (ได้แก่ความเจ็บป่วย และบาดแผล) ก็จะเลือนหายไป ความชั่วร้ายจึงไม่ปรากฏอีกต่อไป เพราะความชั่วร้ายดังกล่าวไม่ใช่ตัวสสาร บาดแผลหรือเชื้อโรคเป็นของบกพร่องของสสารของร่างกาย ซึ่งในฐานะเป็นสสารก็เป็นสิ่งดีแล้ว[7]

---

[7]St. Augustine, Enchiridion, trans. Albert C. Outler in Augustine: Confession and Enchiridion, III. 11. quoted in John

อย่างไรก็ตามผู้เขียนมีความเห็นว่า ถึงแม้ว่า เซนท์ ออกัสติน จะกล่าวแก้ว่าความชั่วร้ายไม่ใช่สัต แต่เป็นประดุจกาฝากที่แฝงอยู่ในสัต เซนท์ ออกัสตินก็ไม่สามารถจะทำให้อำนาจของความชั่วร้ายลดน้อยลงไปแต่ประการใด ความชั่วร้ายยังคงปรากฏอยู่ในลักษณะที่มีอำนาจรุนแรงสำหรับมนุษย์อยู่นั่นเอง เพราะฉะนั้นความสงสัยในการมีอยู่ของความชั่วร้ายของคริสตศาสนิกชนจึงไม่มีวันปราศนาการไป เพราะพวกเขายังคงตระหนักถึงความรุนแรงของความชั่วร้ายอยู่ การกล่าวแก้ของเซนท์ ออกัสติน จึงเหมือนกับการให้คำจำกัดความใหม่แก่ความชั่วร้าย โดยมิได้เปลี่ยนธรรมชาติของความชั่วร้ายแต่อย่างใดเลย ดังการเปรียบเทียบของ จอห์น ฮิค ที่ว่าเมื่อเราได้ฟังคำบอกเล่าว่าแก้วใบหนึ่งว่างเปล่าอยู่ครั้งหนึ่ง แล้วเราก็ตอบว่าไม่มีภาวะที่แก้วจะว่างเปล่าเพียงครั้งหนึ่งดอก มีแต่ภาวะที่แก้วจะเต็มอยู่ครั้งหนึ่งเท่านั้น[8] การแก้ปัญหาของเซนท์ ออกัสติน ก็เป็นไปในทำนองเดียวกัน โดยเซนท์ ออกัสติน ยืนยันว่าไม่มีความชั่วร้ายจริง ๆ ดอก มีแต่การขาดความดีที่เกิดขึ้นในสัตเท่านั้น ซึ่งไม่มีผลทำลายธรรมชาติของความชั่วร้ายแต่ประการใด ดังนั้นการแก้ปัญหาของ เซนท์ ออกัสตินจึงเป็นประดุจการแก้ปัญหาด้วยภาษา โดยที่ไม่มีการวิเคราะห์ธรรมชาติของความชั่วร้ายแต่ประการใด

Hick, op. cit., p. 53 - 4. "What, after all, is anything we call evil except the privation of good? In animal bodies, for instance, sickness and wounds are nothing but the privation of health. When a cure is effected, the evils which were present (i.e. the sickness and wounds) do not retreat and go elesewhere. Rather, they simply do not exist anymore. For such evil is not a substance; the wound or the disease is a defect of the bodily substance which, as a substance is good."

[8] ดู John Hick, op. cit., pp. 59 - 60.

อีกประการหนึ่ง เราอาจสามารถยอมรับได้ว่าธรรมชาติเช่น แผ่นดินกลายเป็นความชั่วร้ายขึ้นมา เพราะเสียธรรมชาติของตน ทำให้เกิดเป็นแผ่นดินไหวขึ้น แต่ทว่าสภาพของแผ่นดินไหวเพียงอย่างเดียว ไม่สามารถทำให้เราตัดสินได้ว่าแผ่นดินไหวนั้นเป็นความชั่วร้าย เราจะตัดสินว่าแผ่นดินไหวเป็นความชั่วร้ายก็ต่อเมื่อมันส่งผลให้เกิดความทุกข์ร้อนและอันตรายต่อมนุษย์ เช่น ทำให้บ้านเรือนเสียหาย และทำให้มนุษย์เสียชีวิต ดังนั้นการอธิบายว่าความชั่วร้ายคือการขาดความดีหรือการขาดความสมบูรณ์ของสัตนั้นเพียงประการเดียวไม่เป็นการเพียงพอ ทั้งนี้ เพราะเราไม่ได้เรียกสิ่งใดว่าความชั่วร้ายเพียงเพราะมันขาดความดี แต่เป็นเพราะการขาดความดีนั้นทำให้เกิดความทุกข์อย่างแสนสาหัสแก่มนุษย์ด้วย

ประการสำคัญที่สุด การแก้ปัญหาของ เซนท์ ออกัสติน ในแง่ที่ถือว่าความชั่วร้ายเป็นนิเสธ ไม่สามารถอธิบายความชั่วร้ายทางศีลธรรมได้ ทั้งนี้ เพราะในขณะที่คนประพฤติชั่วนั้น เจตนาที่เขาจะประพฤติชั่วไม่ใช่นิเสธ แต่ทว่าเป็นเจตนาที่รุนแรงในเชิงบวก กล่าวคือ คนพร้อมที่จะกระทำชั่วและก่อให้เกิดผลชั่ว เช่น เมื่อเราประพฤติชั่วด้วยการเกลียดชังเพื่อน การเกลียดชังของเราไม่ใช่เนื่องมาจากเราขาดความรัก แต่การเกลียดชังของเราเนื่องมาจากเจตนาที่จะเกลียดชังเพื่อนอย่างเต็มที่

จากการพิจารณาดังกล่าวทำให้ผู้เขียนมีความเห็นว่า แนวแก้ปัญหาของ เซนท์ ออกัสติน ไม่สามารถให้ผลในการแก้ปัญหาความชั่วร้ายได้ ทั้งนี้ เพราะ เซนท์ ออกัสติน ไม่สามารถขจัดความชั่วร้ายเพียงการกล่าวว่าความชั่วร้ายเป็นอสัตไม่ใช่สัต เพราะความชั่วร้ายก็ยังมีอำนาจคือทำให้เกิดความทุกข์ทรมานต่อมนุษย์อยู่นั่นเอง

1.2.3 ทุกสัตในจักรวาลเป็นความดี

เมื่อ เซนท์ ออกัสติน มีทัศนะว่าความชั่วร้ายคือการขาดความดีของสัต เซนท์ ออกัสติน จึงมิได้หมายความว่าสัตในชั้นต่ำ ๆ เป็นความชั่วร้าย เพราะขาดความสมบูรณ์อย่างที่สัตชั้นสูงพึงมี ดังที่ โปลตินุส กล่าวโพธสสารว่าเป็นความชั่วร้าย เซนท์ ออกัสติน เห็นว่าในฐานะที่เป็นสัต ไม่ว่าจะอยู่ในชั้นไหนก็ถือว่าเป็นสิ่งดีเช่นเดียวกัน นั่นคือ เซนท์ ออกัสติน มีทัศนะว่า การมีอยู่คือความดี (The Identity of being and goodness)ซึ่งเป็นทัศนะอย่างเดียวกับทัศนะที่ว่าสัตคือความสมบูรณ์อย่างหนึ่ง พระเจ้าทรงเป็นสัตที่สมบูรณ์ที่สุด

จึงเป็นสัตที่ดีที่สุด ส่วนสัตอื่น ๆ ที่พระเจ้าทรงสร้างแม้จะมีความสมบูรณ์ในแง่ที่มีอยู่ก็ยังสมบูรณ์ไม่เท่าพระเจ้า จึงไม่ใช่สัตที่ดีที่สุด

ด้วยเหตุที่ เซนท์ ออกัสติน ถือว่าความเป็นสัตเป็นอย่างเดียวกับความดี สัตในฐานะที่เป็นสัตไม่ว่าจะเป็นสัตชั้นไหนก็ตามมีความดีทั้งสิ้น ทุกสัตในจักรวาลจึงเป็นความดี ดังข้อเขียนของเซนท์ ออกัสติน ที่ว่า

> ระเบียบของสัตเริ่มจากส่วนสูงสุด ไปสู่ส่วนต่ำสุดตามขั้นตอนที่ยุติธรรม ดังนั้นจึงตองถือวาเป็นขอสังเกตอันสืบเนื่องมาจากความอิจฉาที่กลาววา สัตนั้น ๆ ไมควรมีอยูหรือกลาววาสัตนั้นควรแตกตางไปจากที่เป็นอยู นับวาผิด ถาเราไปปรารถนาให้สิ่งใดสิ่งหนึ่งเหมือนสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่สูงกวา เพราะสิ่งนั้นมีความเป็นอยูของมันเอง สมบูรณ์ในขั้นของมันเอง ไมมีอะไรไปเพิ่มเติมให้สัตนั้นได้อีกแลว... ยกตัวอยางเชน ดวงจันทรมีความดอยในเชิงแสงสวาง แตวาในวิถีทางของดวงจันทรแลว ดวงจันทรสวยงาม เสริมความงามให้แกรัตติการของพื้นโลก และมีความเหมาะสมสำหรับกลางคืน... ถาหากมีใครกลาววาดวงจันทรควรเหมือนดวงอาทิตยแทนที่จะกลาววาดวงจันทรไมควรมีอยู สิ่งที่เขากลาวไมใชวาไมควรมีดวงจันทร แตวาควรมีดวงอาทิตยสองดวง ซึ่งเป็นความเขาใจผิดสองเทา กลาวคือ เขาตองการเพิ่มเติมอะไรบางอยางให้กับความสมบูรณของจักรวาล ดวยการตองการดวงอาทิตยอีกหนึ่งดวง และเขาตองการลดอะไรบางอยางจากความสมบูรณของจักรวาล คือ การขจัดดวงจันทร[9]

---

[9]St. Augustine, On free will, trans. John H.S. Buileigh in Augustine: Earier Writings, III. IX-24 quoted in John Hick, op. cit., p. 51. "The order of creatures proceeds from top to bottom by just grades, so that it is the remark of envy to say:

ถึงแม้สัตจะสมบูรณ์และดีโดยตัวของมันเอง ก็สามารถขาดความดีหรือความสมบูรณ์ในขีดขั้นของมันได้ ซึ่ง เซนท์ ออกัสติน ถือว่าการขาดความดีนั้นเป็นความชั่วร้ายดังกล่าวมาแล้วใน 1.2.2 ความชั่วร้ายจึงมิได้หมายถึงสัตในขั้นต่ำ แต่ความชั่วร้ายเป็นดุจกาฝากที่จะเกิดขึ้นในสัตขั้นไหนก็ได้

เซนท์ ออกัสติน ได้แนวการแก้ปัญหานี้มาจากปรัชญาของ โปลตินุส กล่าวคือ ตามปรัชญาของ โปลตินุส เมื่อพระเจ้าทรงไหลท่วมออกมาเป็นสรรพสิ่ง ก็เป็นการขยายส่วนของพระเจ้าในฐานะทรงเป็นสัตสมบูรณ์และทรงเป็นสัตที่ทรงมีความดีสูงสุด สัตต่าง ๆ จึงเป็นสัตที่มีความดีและความสมบูรณ์ด้วย อย่างไรก็ตามความดีและความสมบูรณ์ของสัตไม่เท่าเทียมกัน แต่ทว่าเป็นไปในลักษณะที่ลดหลั่นกันไป เซนท์ ออกัสติน จึงมีทัศนะว่าสิ่งต่าง ๆ ในโลกเป็นสัตที่มีความดีและความสมบูรณ์ลดหลั่นกันไปตั้งแต่สัตที่เป็นเทวดาจนถึงสัตขั้นต่ำอื่น ๆ และความหลายหลากของสรรพสัตสะท้อนให้เห็นธรรมชาติแห่งความดีของพระเจ้าและธรรมชาติแห่งอำนาจของพระเจ้าอีกโสตหนึ่ง ทัศนะของเซนท์ ออกัสติน แตกต่างจากทัศนะของ โปลตินุสที่ว่า สรรพสัตไม่ใช่เกิดจากการไหลท่วมของพระเจ้า แต่เป็นสรรพสัตที่พระเจ้าทรงสร้างขึ้นมาจึงอยู่แยกจากพระเจ้าโดยสิ้นเชิง

That creature should not exist and equally so to say: That one should be different. It is wrong to wish that anything should be like another thing higher in the scale, for it has its being, perfect in its degree, and nothing ought to be added to it... For example the moon is certainly far inferior to the sun in the brightness of its light but in its own way it is beautiful, adorns earthly darkness, and is suited to nocturnal uses... If instead of saying that the moon should not exist he said that the moon ought to be like the sun, what he is really saying without knowing it is, not that there

1.2.4 ความหลากหลายทำให้จักรวาลบริบูรณ์

ถึงแม้ เซนท์ ออกัสติน จะยืนยันว่าจักรวาลจำเป็นต้องเป็นสิ่งดี เพราะจักรวาลถูกสร้างโดยพระเจ้าผู้ทรงความดีสูงสุด และทุกสัตในจักรวาลเป็นความดี แต่ลักษณะของจักรวาลที่มนุษย์ประจักษ์อย่างชัดแจ้งก็คือจักรวาลมีหลายสิ่งหลายอย่างที่ขาดคุณลักษณะที่ดี อย่างเช่น สุนัขไม่มีธรรมชาติที่ดีเท่ากับมนุษย์ ช้างถึงแม้จะมีกำลังมากก็ไม่มีสมองเท่ามนุษย์ นอกจากนี้สัตว์ชั้นต่ำอย่าง มด ปลวก แมลง และอื่น ๆ ยิ่งขาดความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น สัตว์เหล่านี้ห่างไกลจากธรรมชาติที่ดี จนเราไม่อาจกล่าวได้ว่าเป็นสิ่งดี จึงเกิดปัญหาขึ้นมาว่าทำไมพระเจ้าจึงไม่ทรงสร้างเฉพาะสัตที่ดีเช่นเทวดาเท่านั้น ทำไมจะต้องทรงสร้างสัตที่ขาดความสมบูรณ์จนเราไม่อาจกล่าวว่าจักรวาลเป็นสิ่งดีเพราะถูกสร้างโดยพระเจ้าผู้ทรงความดีสูงสุดได้ อีกประการหนึ่ง ทำไมพระเจ้าจะต้องทรงสร้างให้สรรพสัตมีความแตกต่างกันอย่างมาก และมีความไม่เท่าเทียมกันด้วย เช่น สัตมีความฉลาดเฉลียวต่างกัน มีความสวยงามต่างกัน และมีพละกำลังต่างกัน เป็นต้น ทำไมพระเจ้าไม่ทรงสร้างสรรพสัตมีความเท่าเทียมกันทางด้านคุณสมบัติอันประเสริฐทุกประการ

เซนท์ ออกัสติน ได้ตอบปัญหานี้ด้วยหลักการที่ว่าความหลากหลายทำให้จักรวาลบริบูรณ์ กล่าวคือ เซนท์ ออกัสติน มีความเห็นว่าสัตต่าง ๆ ไม่ว่าจะอยู่ในขั้นต่ำอย่างมดหรือปลวก หรือเป็นสัตชั้นสูงอย่างมนุษย์ และแม้แต่เทวดา ล้วนทำหน้าที่เหมือนกันคือ ทำให้จักรวาลซับซ้อนและบริบูรณ์ ความซับซ้อนและความบริบูรณ์ของจักรวาลจัดเป็นความดีอย่างหนึ่ง เพราะสะท้อนให้เห็นธรรมชาติแห่งความดีและธรรมชาติแห่งอำนาจของพระเจ้า

---

should be no moon, but that there should be two suns. In this there is a double error. He wants to add something to the perfection of the universe, seeing he desires another sun. But he also wants to take something from that perfection, seeing he wants to do away with the moon."

อย่างสมบูรณ์ ในแง่ที่สะท้อนธรรมชาติแห่งความดี หมายความว่าพระเจ้าทรงรักสิ่งใดก็ทรงสร้างสิ่งนั้นขึ้นมา และไม่ทรงลืมสิ่งใดที่พระองค์ทรงสร้างขึ้นมาเลยแม้แต่นกกระจาบ พระเจ้าทรงมีความรักอันไม่จำกัด สิ่งที่พระองค์รักจึงมีมากมาย จักรวาลจึงมีสิ่งหลายหลากจึงจะครบถ้วนพอที่จะแสดงธรรมชาติแห่งความดีของพระองค์ได้ ในแง่ที่สะท้อนธรรมชาติแห่งอำนาจของพระเจ้า หมายความว่าพระเจ้าทรงสามารถสร้างได้ทุกสิ่งทุกอย่าง ทุกแง่ทุกมุม ตั้งแต่สิ่งสูงสุดไปจนถึงสิ่งต่ำสุด ความหลากหลายจึงทำให้จักรวาลบริบูรณ์ในแง่ที่แสดงออกถึงธรรมชาติแห่งอำนาจของพระเจ้า ดังนั้นสัตในขั้นต่ำจึงไม่ควรถูกเกลียดชังแต่ประการใด แม้แต่สสารก็ไม่ใช่ความชั่วร้ายดังทัศนะของโปลตินุส มนุษย์จึงสมควรที่จะแสดงความกตัญญูต่อพระเจ้าผู้ทรงสร้างให้จักรวาลมีความหลากหลาย เพราะมนุษย์สามารถใช้ประโยชน์จากความหลากหลายของจักรวาลด้วย

เซนท์ ออกัสติน จึงยอมรับทัศนะของโปลตินุส ที่ว่าจักรวาลประกอบด้วยสัตที่มีความสมบูรณ์ลดหลั่นกันลงไป ดังคำกล่าวของเซนท์ ออกัสติน ที่ว่า

> ในบรรดาสรรพสัตที่มีอยู่ โดยปราศจากธรรมชาติของพระเจ้าผู้สร้างนั้น สัตที่มีชีวิตยอมอยู่ในขั้นสูงกว่าสัตที่ไม่มีชีวิต สัตที่มีอำนาจในการสืบลูกหลาน หรือสามารถมีความต้องการใด ก็จัดว่าเป็นสัตที่สูงกว่าสัตที่ขาดความสามารถดังกล่าว ในบรรดาสัตที่มีชีวิตๆ สัตที่มีอวัยวะรับสัมผัส ยอมสูงกว่าสัตที่ไม่มีอวัยวะรับสัมผัส ดังเช่นสัตว์ยอมสูงกว่าต้นไม้ และในบรรดาสัตที่มีอวัยวะรับสัมผัส สัตที่มีเชาวน์ปัญญายอมสูงกว่าสัตที่ขาดเชาวน์ปัญญา เช่นมนุษย์ยอมสูงกว่าวัวควาย และในบรรดาสัตที่มีเชาวน์ปัญญา สัตที่เป็นอมรรไตยยอมสูงกว่าสัตที่เป็นมรรไตย เช่น เทวดายอมสูงกว่ามนุษย์[10]

---

[10] St. Augustine, The City of God, trans. Marcus Dods ("Great Books of the Western World," No. 18. Chicago: Encyclopaedia Britannica, Inc., C 1952), Book XI, Chap. 16. "For among these being which exist, and which are not of God the Creator's essence, those which have life are ranked above those which have none; those that

เซนท์ ออกัสติน ได้หลักการแก้ปัญหาความชั่วร้ายนี้มาจากหลักปรัชญาของโปลตินุส หลักปรัชญาของโปลตินุสมีอยู่ว่า พระเจ้าทรงสมบูรณ์มากจนทรงไหลท่วมพระองค์เองออกมาเป็นสรรพสัต ความสมบูรณ์ดังกล่าวของพระองค์ต้องหลั่งไหลต่อไปจวบจนกระทั่งสิ่งที่เป็นไปได้ทั้งหมดปรากฏมีขึ้น และจวบจนถึงเขตของอสัตคือสสาร เมื่อหลั่งไหลถึงซึ่งลักษณะดังกล่าวจึงจะเรียกว่าความบริบูรณ์หรือความครบถ้วน จักรวาลจึงต้องมีความหลากหลาย เซนท์ ออกัสติน นำหลักปรัชญาของโปลตินุสมาแก้ปัญหาความชั่วร้าย โดยเซนท์ ออกัสติน อธิบายว่าพระเจ้าทรงสร้างจักรวาลให้มีความหลากหลาย เพื่อทรงแสดงถึงความรักและความดีของพระองค์ กล่าวคือ พระองค์ทรงอนุญาตให้ทุกสิ่งทุกอย่างที่เป็นไปได้ปรากฏขึ้นในจักรวาล จักรวาลจึงจำเป็นต้องมีความหลายหลาก ทั้งนี้ เพราะพระองค์ทรงมีความรักอย่างไม่จำกัด พระองค์จึงมิได้ทรงรักแต่สัตที่มีคุณค่าสูงเท่านั้น สัตที่มีคุณค่าต่ำก็อยู่ในความรักของพระองค์ เซนท์ ออกัสติน มีทัศนะต่างจากโปลตินุส ตรงที่ว่า ในขณะที่พระเจ้าทรงสร้างสรรพสัตด้วยความรัก การกระทำดังกล่าวของพระองค์เป็นอิสระ มิใช่ว่าพระองค์ทรงจำเป็นที่ต้องหลั่งไหลความสมบูรณ์ของพระองค์เองออกมาดังพระเจ้าของโปลตินุส[11]

1.2.5 <u>ความชั่วร้ายช่วยเพิ่มความงามแก่จักรวาล</u>

การแก้ปัญหาตามหลักการนี้ของ เซนท์ ออกัสติน เป็นการสนับสนุนหลักการที่ว่าความหลากหลายทำให้จักรวาลบริบูรณ์ และหลักที่ว่าจักรวาลเป็นสิ่งที่ดีเพราะเป็นสิ่งที่ถูกสร้างจากพระเจ้าผู้ทรงความดีสูงสุด

---

have the power of generation, or even of desiring, above those which want this faculty. And, among things that have life, the sentient are higher than those which have no sensation, as animals are ranked above trees. And, among the setient, the intelligent are above those that have not intelligence-men, e.g. above cattle. And, among the intelligent, the immortal, such as the angels, above the mortal, such as men."

[11] ดู John Hick, <u>op. cit.</u>, Chap. IV, pp. 76 - 84.

เซนท์ ออกัสติน มีทัศนะว่า ถ้าเรามองทุกสิ่งทุกอย่างในจักรวาลในแง่ส่วนรวม (Totality) แล้ว เราจะพบว่าจักรวาลเป็นสิ่งดี ทั้งนี้ เพราะแม้แต่สิ่งที่เรายืนยันว่าเป็นความชั่วร้ายล้วนเป็นสิ่งจำเป็นที่ทำให้จักรวาลโดยส่วนรวมสมบูรณ์ จักรวาลจึงเปรียบได้กับงานศิลปะชิ้นเอกของพระเจ้า จักรวาลจึงเปรียบได้กับภาพวาดของจิตรกร ภาพวาดของจิตรกรที่เราเห็นสวยงามนั้น ประกอบด้วยสีสันต่าง ๆ อันมีทั้งสีสันที่สวยงามสะดุดตาและสีสันที่ชวนให้เศร้าหมอง แต่ทั้งสีสันที่สวยงามและสีสันที่ชวนให้เศร้าหมองล้วนช่วยกันส่งเสริมให้ภาพวาดสวยงาม จักรวาลก็เช่นเดียวกับภาพวาดของจิตรกร ถึงแม้จักรวาลประกอบด้วยธรรมชาติที่น่าปรารถนา และธรรมชาติที่ไม่น่าปรารถนา แต่ถ้าเรามองจักรวาลโดยส่วนรวมแล้ว เราจะพบว่าจักรวาลเป็นสิ่งดีและสมบูรณ์ เซนท์ ออกัสติน ได้กล่าวถึงทัศนะนี้ไว้ว่า

> สำหรับพระองค์แล้วไม่มีความชั่วร้าย และในสิ่งที่พระองค์ทรงสร้างขึ้นมาทั้งหมด ถามองโดยส่วนรวมก็ไม่มีความชั่วร้าย ทั้งนี้ เพราะว่าไม่มีสิ่งใดที่อยู่เหนือโลกสอดแทรกเข้ามาในโลกและทำลายระเบียบที่พระองค์ทรงตั้งไว้สำหรับโลกได้ ข้าพระองค์ไม่ต้องการโลกที่ดีกว่านี้ เพราะความคิดของข้าพระองค์ได้พิจารณาทุกสิ่งทุกอย่างพร้อมกับคำตัดสินที่ระมัดระวังแล้ว ข้าพระองค์ได้ตรองแล้วว่าสิ่งที่สูงกว่าย่อมดีกว่าสิ่งที่ต่ำกว่า แต่ว่าทั้งหมดนั้นกลายเป็นสิ่งที่ดีกว่าการที่จะมีเพียงสิ่งสูงกว่าเพียงอย่างเดียว[12]

---

[12]St. Augustine, Confession, trans. Edward Bouverie Pusey ("Great Books of the Western World," No. 18, Chicago: Encyclopaedia Britannica, Inc., C 1952), Book VII. 19. "And to Thee is nothing whatsoever evil: yea, not only to Thee, but also to Thy creation as a whole, because there is nothing without, which may break in and corrupt that order which Thou hast appointed it... I did not now long for things better, because I conceived of all: and with a

เซนท์ ออกัสติน ได้แนวการแก้ปัญหานี้มาจาก โปลตินุส เช่นเดียวกัน ทั้งนี้ เพราะโปลตินุส เองเคยกล่าวถึงลักษณะที่ดีและลักษณะที่เลวของจักรวาลรวมกันแล้ว จะทำให้จักรวาลสมบูรณ์ ดังนี้

> เราเหมือนกับคนที่ไม่มีความรู้ในเรื่องการวาดรูป จึงบ่นได้ว่าสีสันของภาพไม่ได้สวยงามทุกแห่ง แทุจริงจิตรกรได้วางสีทุกจุดไว้อย่างเหมาะสมแล้ว หรือวิจารณ์ว่าเราไม่ชอบบทละคร เพราะตัวละครไม่ใช่พระเอกทุกตัว แต่มีทั้งตัวละครที่เป็นคนใช้ ตัวละครที่เป็นคนบ้านอก ตัวละครที่เป็นตัวตลก แต่ถ้าเราไม่ให้มีตัวละครต่ำ ๆ เช่นนี้ในบทละคร ละครก็หมดอำนาจของความเป็นละคร ตัวละครต่ำ ๆ เหล่านี้แหละที่เป็นส่วนหนึ่งของบทละคร และช่วยเสริมบทละคร[13]

จากทัศนะของเซนท์ ออกัสติน ดังกล่าว เซนท์ ออกัสติน จึงยืนยันว่าสภาพที่ไม่น่าพึงพอใจทั้งหลาย เป็นสภาพที่ช่วยเสริมความสมบูรณ์ให้จักรวาลเป็นส่วนรวม ดังนั้นแม้แต่สภาพโหดร้ายในอาณาจักรสัตว์ เช่น สภาพที่สัตว์ต่าง ๆ พยายามหนีไฟป่า แต่ไม่สามารถหนีได้พ้น สภาพที่เสือตะปบลูกกวาง และฉีกเนื้อออกเป็นชิ้น ๆ รวมทั้งสภาพที่สัตว์เล็กต้องตกเป็นเหยื่อของสัตว์ที่ใหญ่กว่าอื่น ๆ ซึ่งล้วนเป็นสภาพที่ก่อให้เกิดความสลด

---

sounder judgement I apprehended that the things above were better than these below, but all together better than those above by themselves."

[13]Plotinus, op. cit., Third Ennead II. 11. "We are like people ignorant of painting who complain that the colours are not beautiful everywhere in the picture: but the Artist has laid on the appropriate tint to every spot. Or we are censuring a drama because the persons are not all heroes but include a servant and and a rustic and some scurrilous clown; yet take away the low characters and the power of the drama is gone; these are part and parcel of it."

รันทดใจเกินกว่าที่เราจะชื่นชมว่าเป็นภาพที่สวยงามได้ แต่ถ้าถูกมองในแง่ส่วนรวมแล้ว ล้วนมีส่วนเสริมความสมบูรณ์และความงามของจักรวาลเป็นส่วนรวม ดังที่ เซนท์ ออกัสติน อธิบายไว้ว่า

> ...ในสภาพที่สิ่งต่าง ๆ เหมาะสม บางอย่างอาจสูญหายไป เพื่อเปิดทางให้สิ่งอื่นเกิดขึ้นแทนที่ และสิ่งที่ด้อยกว่าจะยอมต่อสิ่งที่เด่นกว่า และสิ่งที่ถูกเอาชนะจะเปลี่ยนแปลงเป็นคุณสมบัติของสิ่งที่ได้ชัยชนะ ดังกล่าวเป็นระเบียบของสัตที่ดำรงอยู่ชั่วระยะหนึ่ง ซึ่งในระเบียบดังกล่าวความงามอาจไม่สะดุดใจเรา เพราะเราเป็นมรรไตยที่ออนแอ เราจึงเป็นส่วนหนึ่งของระเบียบนั้น และเราไม่สามารถรับรู้ส่วนรวมได้ ส่วนรวมที่แต่ละเหตุการณ์ที่ทำให้ใจเราเศร้าหมอง มีความกลมกลืนกับความเหมาะสมที่สุด และความสวยงามที่สุด[14]

ดังนั้น จะเห็นได้ว่า ในฐานะที่มนุษย์เป็นมรรไตยจึงอ่อนแอ ไม่สามารถมองเห็นความสวยงามเป็นส่วนรวมได้ ผู้เขียนจึงมีความเห็นว่าเมื่อมนุษย์ไม่สามารถมองเห็นภาพอันสวยงามของจักรวาลโดยส่วนรวม เหมือนมองเห็นความสวยงามของภาพวาด

---

[14]St. Augustine, The City of God, Book XII, Chap. 4. "Since, then, in those situation where such things are appropriate, some perish to make way for others that are born in their room, and the less succumb to the greater, and the things that are overcome are transformed into the quality of those that have the mastery, this is the appointed order of things transistory. Of this order the beauty does not strike us, because by our mortal frailty we are so involved in a part of it that we can not perceive the whole, in which these fragments that offend us are harmonized with the most accurate fitness and beauty."

เป็นส่วนรวมได้สภาพที่ไม่น่าพึงปรารถนาจึงยังคงเป็นสภาพที่ไม่น่าพึงปรารถนาสำหรับมนุษย์ มิใช่ว่า เซนท์ ออกัสติน จะยืนยันว่าเป็นสภาพที่โดยส่วนรวมแล้วเป็นสิ่งดี การแก้ปัญหาของเซนท์ ออกัสติน ดังกล่าว จึงไม่สามารถขจัดธรรมชาติที่ไม่น่าพึงปรารถนาได้ และมนุษย์ก็ยังเกลียดชังสภาพที่ไม่น่าพึงปรารถนาอยู่เช่นเดิม

นอกจากนี้ เซนท์ ออกัสติน ยังอธิบายความชั่วร้ายทางความประพฤติด้วยทัศนะที่ว่าจักรวาลเป็นศิลปะ กล่าวคือ เซนท์ ออกัสติน เห็นว่าเมื่อมนุษย์ทำบาป พระเจ้าก็ต้องทรงลงโทษมนุษย์ให้สมกับบาปของมนุษย์ ดังนั้นมนุษย์จึงต้องได้รับความทุกข์ทรมานกับสภาพอันไม่น่าพึงปรารถนาอันได้แก่ธรรมชาติอันโหดร้าย และความตายของมนุษย์ พระเจ้าทรงลงโทษมนุษย์ก็เพื่อเป็นการรักษาระเบียบทางศีลธรรมซึ่งเป็นความงามของจักรวาล อันเป็นเหตุให้จักรวาลสามารถดำรงความสมบูรณ์ทางศีลธรรมซึ่งเป็นความงามไว้ได้ดังเดิม เซนท์ ออกัสติน จึงกล่าวยืนยันว่า จักรวาลที่มีบาปของมนุษย์และมีการลงโทษของพระเจ้าไม่ดีน้อยไปกว่าจักรวาลที่ไม่มีบาป และการลงโทษของพระเจ้า ดังนี้

> ...ในเมื่อมีความสุขสำหรับมนุษย์ผู้ไม่กระทำบาป จักรวาลจึงสมบูรณ์ และจักรวาลก็ไม่สมบูรณ์น้อยลงไป อันเนื่องมาจากมีความทุกข์ทรมานสำหรับมนุษย์ผู้กระทำบาป การลงโทษเป็นการแก้ไขความเสื่อมเกียรติของบาปให้ถูกต้อง[15]

อย่างไรก็ตาม เซนท์ ออกัสติน มิได้กล่าวยืนยันเลยไปถึงว่า บาปเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับความสมบูรณ์ของจักรวาล เขายืนยันเพียงว่าเมื่อมนุษย์กระทำบาปก็จำเป็นต้องมีการลงโทษ ความสมบูรณ์ทางศีลธรรมของจักรวาลจึงจะดำรงอยู่ได้ พระเจ้า

---

[15] St. Augustine, On Free Will, III. IX. 26, quoted in John Hick, op. cit., p. 93. "since there is happiness for those who do not sin, the universe is perfect; and it is no less perfect because there is misery for sinners... the penalty of sin correct the dishonours of sin."

จึงไม่สามารถงดการลงโทษมนุษย์เมื่อมนุษย์กระทำบาปต่อพระองค์ ทั้ง ๆ ที่พระองค์ทรงรักมนุษย์

> ทั้งบาปและความขมขื่นไม่ใช่สิ่งจำเป็นสำหรับความสมบูรณ์ของจักรวาล แต่วิญญาณที่สามารถกระทำบาปและเมื่อกระทำบาปแล้วได้รับความขมขื่นเป็นสิ่งจำเป็น... ถ้าหากมีบาปแต่ไม่มีความขมขื่นเป็นผลติดตามมา ระเบียบดังกล่าวก็ไร้เกียรติเช่นเดียวกันเพราะขาดความยุติธรรม[16]

กล่าวโดยสรุป ทัศนะความชั่วร้ายช่วยเพิ่มความงามแก่จักรวาล มีความหมายเท่ากับความชั่วร้าย ทำให้จักรวาลอยู่ในสภาพที่ดีกว่าไม่มีความชั่วร้าย (The universe is better with some evils than it could be, if there were no evils)[17] ผู้เขียนมีความเห็นว่าจักรวาลที่มีความชั่วร้ายอยู่ด้วยจะดีไปกว่าจักรวาลที่ปราศจากความชั่วร้ายทั้งสิ้นได้อย่างไร อีกประการหนึ่งการเปรียบเทียบจักรวาลว่าเป็นผลงานทางศิลปะของพระเจ้ากับภาพวาดอันเป็นงานทางศิลปะของจิตรกร เป็นการลดธรรมชาติแห่งความดีของพระเจ้า ทั้งนี้ เพราะจิตรกรวาดภาพขึ้นก็มีจุดประสงค์เพียงเพื่อความบันเทิง

---

[16] St. Augustine, On Free Will, III. IX. 26, quoted in John Hick, op. cit., p. 94. "Neither the sins nor the misery are necessary to the perfection of the universe, but souls as such are necessary which have power to sin if they so will, and become miserable if they sin... Again, if there were sins and no consequent misery, that order is equally dishonoured by lack of equity."

[17] J.L. Mackie, "Evil and omnipotence, "The Philosophy of Religion, ed. Basil Mitchell (London: Oxford University Press, 1971), p. 97.

ใจของจิตรกรเอง พระเจ้าในฐานะที่ทรงเป็นศิลปินที่มีความสามารถอย่างไม่มีใครเทียบ จึงทรงสร้างงานศิลปะคือโลกขึ้นมาเพื่อความบันเทิงของพระองค์เช่นเดียวกัน พระองค์จึงมิได้ทรงสร้างโลกขึ้นเพราะความรักของพระองค์ดังทัศนะทางศาสนาคริสต์ที่ว่าพระองค์ทรงรักสิ่งใดพระองค์ก็ทรงสร้างสิ่งนั้นขึ้นมา เมื่อพระองค์มีพระประสงค์ที่จะทรงแสดงฝีมือในเชิงศิลปะของพระองค์ พระองค์จึงทรงบรรจงแต่งเติมจักรวาลให้มีความวิจิตร โดยมิได้ทรงสนพระทัยเลยว่าสิ่งที่พระองค์ทรงบรรจงแต่งขึ้นมานั้นจะเป็นเหตุให้เกิดความทุกข์ทรมานแก่มนุษย์ พระองค์จึงมิได้ทรงสร้างโลกขึ้นสำหรับมนุษย์ แต่ทรงสร้างโลกขึ้นมาเพื่อความบันเทิงของพระองค์เองดุจจิตรกรที่วาดภาพขึ้นเพื่อความพอใจของตนเท่านั้น

1.2.6 <u>บาปเกิดจากเจตจำนงเสรีของมนุษย์ ดังนั้นการลงโทษของพระเจ้าเป็นสิ่งยุติธรรม</u>

แง่นี้กล่าวแก้ปัญหาว่า ความชั่วร้ายเนื่องมาจากบาปอันเกิดจากเจตจำนงเสรีของมนุษย์ (Evil is due to human free will)[18] เซนท์ ออกัสติน จึงกล่าวยืนยันว่า "เจตจำนงชั่วร้ายเป็นสาเหตุของความชั่วร้ายทั้งหมด"[19] และ

> ...สาเหตุของความชั่วร้ายคือความบกพร่องของเจตจำนงของสัตที่มีความดีที่เปลี่ยนแปลงได้ เหตุการณ์นี้เกิดกับเหล่าเทวดาเป็นครั้งแรกและเกิดกับมนุษย์ในภายหลัง[20]

---

[18] J.L. Mackie, "Evil and Omnipotence," <u>The Philosophy of Religion</u>, p. 100.

[19] St. Augustine, <u>On Free Will</u>, III. XVII. 48, quoted in John Hick, <u>op. cit.</u>, p. 65. "An evil will (improba voluntas), therefore, is the cause of all evils."

[20] St. Augustine, <u>Enchiridion</u>, VIII. 23 quoted in <u>loc. cit.</u>, "The cause of evil is the defection of the will of a being who is mutably good from the Good which is immutable. This happened first in the case of angels and, afterwards, that of man."

การแก้ปัญหาด้วยทัศนะดังกล่าวของ เซนท์ ออกัสติน นำมาจากคำสอนเรื่องบาปแรกของมนุษย์ในพระคริตธรรมคัมภีร์ เรื่องที่ปรากฏในพระคริสตธรรมคัมภีร์มีดังนี้

...เรื่องฟ้าสวรรค์และแผ่นดินที่พระเจ้าทรงสร้างมีดังนี้

ในวันที่พระเจ้าทรงสร้างแผ่นดินและฟ้าสวรรค์ ต้นไม้ตามทุ่งนายังไม่เกิดขึ้นบนแผ่นดิน และพืชตามทุ่งนาก็ยังไม่งอกขึ้นเลย เพราะพระเจ้ายังมิได้ทรงทำให้ฝนตกบนแผ่นดิน ทั้งยังไม่มีมนุษย์ที่จะทำไร่ไถนา แต่มีน้ำพุลุกขึ้นมาจากแผ่นดิน ทำให้พื้นดินเปียกทั่วไป พระเจ้าทรงปั้นมนุษย์ด้วยผงคลีดิน ระบายลมปราณเข้าทางจมูกมนุษย์จึงเป็นผู้มีชีวิต

พระเจ้าทรงปลูกสวนแห่งหนึ่งไว้ที่เอเดน ทางทิศตะวันออก และให้มนุษย์ที่พระองค์ทรงปั้นมานั้นอยู่ที่นั้น แล้วพระเจ้าทรงให้ต้นไม้ทุกชนิดที่งามน่าดู และที่น่ากินเป็นอาหารงอกขึ้นจากดิน มีต้นไม้แห่งชีวิตต้นหนึ่งอยู่ท่ามกลางสวนนั้นกับต้นไม้แห่งความสำนึกในความดีและความชั่วต้นหนึ่งด้วย

มีแม่น้ำสายหนึ่งไหลจากเอเดนรดสวนนั้น จากที่นั่นก็แยกออกเป็นสี่สาย ชื่อแม่น้ำสายที่หนึ่งคือปิโชน เป็นแม่น้ำที่ไหลรอบแผ่นดินฮาวิลาห์ ที่นั่นมีแร่ทองคำ ทองคำที่เมืองนั้นเป็นทองคำเนื้อดี และมียางไม้ตะครำและโมรา ชื่อแม่น้ำสายที่สองคือ กิโชน ไหลรอบแผ่นดินคูช ชื่อแม่น้ำสายที่สามคือไทกริส ไหลไปทางทิศตะวันออกของเมืองอัสซีเรีย และแม่น้ำสายที่สี่ชื่อยูเฟรติส

พระเจ้าจึงทรงให้มนุษย์นั้นอยู่ในสวนเอเดน ให้ทำและรักษาสวน พระเจ้าจึงทรงบัญชาแก่มนุษย์นั้นว่า "บรรดาผลไม้ทุกอย่างในสวนนี้เจ้ากินได้ทั้งหมด เว้นแต่ต้นไม้แห่งความสำนึกในความดีและความชั่ว ผลของต้นไม้นั้นอย่ากิน เพราะในวันใดที่เจ้ากิน เจ้าจะต้องตายแน่

พระเจ้าตรัสว่า "ไม่ควรที่ชายผู้นี้จะอยู่คนเดียว เราจะสร้างคู่อุปถัมภ์ที่สมกับเขาขึ้น" พระเจ้าจึงทรงปั้นบรรดาสัตว์ในทองทุ่ง และนกในท้องฟ้าให้เกิดขึ้นจากดิน แล้วทรงนำมายังชายนั้น เพื่อดูว่าเขาจะเรียกชื่อมันว่าอะไร ชายนั้นตั้งชื่อสัตว์ทั้งปวงที่มีชีวิตว่าอย่างไร สัตว์นั้นก็มีชื่ออย่างนั้น

ชายนั้นจึงตั้งชื่อบรรดาสัตว์ใช้งาน และนกในอากาศและบรรดาสัตว์ป่า แต่ชายนั้นยังหามีคู่อุปถัมภ์ที่สมกับตนไม่ แลวพระเจ้าจึงทรงกระทำให้ชายนั้นหลับสนิท ขณะที่เขาหลับสนิทอยู่ พระองค์ทรงชักกระดูกซี่โครงอันหนึ่งของเขาออกมา แลวทำให้เนื้อติดกันเขาแทนกระดูกอย่างเดิม ส่วนกระดูกซี่โครงที่พระเจ้าทรงชักออกจากชายนั้น พระองค์ทรงสร้างให้เป็นหญิง แลวทรงนำมาให้ชายนั้น ชายจึงว่า

"นี่แหละกระดูกจากกระดูกของเรา
เนื้อจากเนื้อของเรา
จะต้องเรียกว่าหญิง
เพราะหญิงนี้ออกมาจากชาย"

เพราะเหตุนั้นผู้ชายจึงจากบิดามารดาของตนไปผูกพันอยู่กับภรรยา และเขาทั้งสองจะเป็นเนื้อเดียวกัน ทั้งผู้ชายและภรรยาของเขาเปลือยกายอยู่และไม่อายกัน

ในบรรดาสัตว์ป่าที่พระเจ้าทรงสร้างนั้น งูฉลาดกว่าหมด มันถามหญิงนั้นว่า "จริงหรือที่พระเจ้าตรัสห้ามว่า อย่ากินผลจากต้นไม้ใด ๆ ในสวนนี้" หญิงนั้นตอบงูว่า "ผลของต้นไม้ต่าง ๆ ในสวนนี้เรากินได้ เว้นแต่ผลของต้นไม้ที่อยู่กลางสวนนั้น พระเจ้าตรัสห้ามว่าอย่ากินหรือถูกต้องเลย มิฉะนั้นจะตาย งูจึงพูดกับหญิงนั้นว่า เจ้าจะไม่ตายจริงดอก เพราะพระเจ้าทรงทราบอยู่ว่า เจ้ากินผลไม้นั้นวันใด ตาของเจ้าจะสว่างขึ้นในวันนั้น แลวเจ้าจะเป็นเหมือนพระเจ้า คือสำนึกในความดีและความชั่ว" เมื่อหญิงนั้นเห็นว่า ต้นไม้นั้นน่ากินและน่าดูด้วย ทั้งเป็นต้นไม้ที่มุ่งหมายจะให้เกิดปัญญา จึงเก็บผลไม้นั้นมากิน แลวส่งให้สามีกินด้วย เขาก็กิน ตาของเขาทั้งสองคนก็สว่างขึ้น จึงสำนึกว่าตนเปลือยกายอยู่ก็เอาใบมะเดื่อมาเย็บปกปิดร่างไว้

เวลาเย็นวันนั้น เขาทั้งสองได้ยินเสียงพระเจ้าเสด็จดำเนินอยู่ในสวน ชายนั้นกับภรรยาก็หลบไปซ่อนตัวอยู่ในหมู่ต้นไม้ในสวนนั้น ให้พ้นจากพระพักตร์พระเจ้า พระเจ้าทรงเรียกชายนั้น และตรัสถามเขาว่า "เจ้าอยู่ที่ไหน" ชายนั้นทูลว่า "ข้าพระองค์ได้ยินพระสุรเสียงของพระองค์ในสวน ก็เกรงกลัว เพราะข้าพระองค์เปลือยกาย พระองค์จึงตรัสว่า "ใครเล่าบอกว่าเจ้าเปลือยกาย เจ้ากินผลไม้ที่เราห้ามมิให้กินนั้นแลวหรือ" ชายนั้นทูลว่า

"หญิงที่พระองค์ประทานให้อยู่กินกับข้าพระองค์นั้น ส่งผลไม้นั้นให้ข้าพระองค์ ข้าพระองค์จึงรับประทาน" พระเจ้าตรัสถามหญิงว่า "เจ้าทำอะไรไป" หญิงนั้นทูลว่า "หม่อมฉันข้าพระองค์ข้าพระองค์จึงได้รับประทาน" พระเจ้าจึงตรัสแก่หญิงว่า

"เพราะเหตุที่เจ้าทำเช่นนี้
เจ้าจะต้องถูกสาปแช่งมากกว่า
สัตว์ใช้งานและสัตว์ทั้งปวง
จะต้องเลื้อยไปด้วยท้อง
จะต้องกินผงคลีดินจนตลอดชีวิต
เราจะให้เจ้ากับหญิงนี้เป็นศัตรูกัน
ทั้งพงศพันธุ์ของเจ้า และพงศพันธุ์ของเขาด้วย
พงศพันธุ์ของหญิงจะทำให้หัวของเจ้าแหลก
และเจ้าจะทำให้สนเท้าของเจ้าฟกช้ำ"

พระองค์ตรัสแก่หญิงนั้นว่า

"เราจะเพิ่มความทุกข์ลำบากขึ้นมากมาย
ในเมื่อเจ้ามีครรภ์และคลอดบุตร
ถึงกระนั้นเจ้ายังปรารถนาสามี
และเขาจะปกครองตัวเจ้า"

พระองค์จึงตรัสแก่อาดัมว่า

"เพราะเหตุเจ้าเชื่อฟังคำพูดของภรรยา
และกินผลไม้ที่เราห้าม
แผ่นดินจึงต้องถูกสาปเพราะตัวเจ้า
เจ้าจะต้องหากินบนแผ่นดินด้วยความทุกข์ลำบากจนตลอดชีวิต
แผ่นดินจะให้ตนไม้และพืชที่มีหนามแก่เจ้า
และเจ้าจะกินพืชต่าง ๆ ของทุ่งนา
เจ้าจะต้องหากินด้วยเหงื่อโอบหน้าจนเจ้ากลับเป็นดินไป
เพราะเราสร้างเจ้ามาจากดิน เจ้าเป็นผงคลีดิน
และจะต้องกลับเป็นผงคลีดินดังเดิม"

ชายนั้นเรียกภรรยาของตนว่า เอวา เพราะนางเป็นมารดาของปวงชนที่มีชีวิต พระเจ้าทรงทำเสื้อด้วยหนังสัตว์ให้อาดัมกับเอวาสวมปกปิดกาย

> แล้วพระเจ้าตรัสว่า "ดูเถิดมนุษย์มาเป็นเหมือนผู้หนึ่งในพวกเราแล้ว โดยที่รู้สำนึกในความดีความชั่ว บัดนี้อย่าปล่อยให้เขายื่นมือไปหยิบผลต้นไม้แห่งชีวิตมากิน แล้วมีอายุยืนชั่วนิรันดร" เพราะเหตุนี้ พระเจ้าจึงทรงขับไล่เขาออกไปจากสวนเอเดน ให้ไปทำไร่ทำสวนในที่ดินที่ตัวถือกำเนิดมานั้น พระองค์ทรงไล่ชายนั้นออกไป และทรงตั้งพวกเครูบ ทางด้านทิศตะวันออกแห่งสวนเอเดน และดาบเพลิงอันหนึ่งที่หมุนไปรอบทิศไว้เฝ้าทางที่จะเข้าไปสู่ต้นไม้แห่งชีวิตนั้น"[21]

จากคำสอนในพระคริสตธรรมภีร์ จะเห็นว่าแต่เดิมมนุษย์อยู่ในดินแดนที่มีความสุขเป็นนิจ ทั้งนี้เพราะ

1) พระเจ้าทรงสร้างสวนสวรรค์ที่เรียกว่าเอเดนให้เป็นที่อยู่อาศัยของมนุษย์ สวนเอเดนเป็นดินแดนแห่งสวรรค์ที่อุดมสมบูรณ์ด้วยพืชพันธุ์ อีกทั้งเป็นดินแดนที่มีแม่น้ำไหลผ่าน

2) มนุษย์ไม่ต้องทำงานหนัก เพราะพระเจ้าทรงทำให้ต้นไม้ทุกชนิดที่งามน่ากิน เป็นอาหารงอกจากพื้นดิน อาดัมและเอวาจึงไม่ต้องทำการเพาะปลูกเพื่อให้ได้อาหารเหมือนมนุษย์ทุกวันนี้

3) พระเจ้าประทานเสรีภาพอันมีขอบเขตให้แก่มนุษย์ กล่าวคือพระเจ้าทรงอนุญาตให้อาดัมตั้งชื่อสรรพสัตว์ที่พระองค์ทรงสร้างขึ้น นอกจากนี้ทรงอนุญาตให้อาดัมและเอวารับประทานผลไม้ทุกชนิดในสวน ยกเว้นผลของต้นไม้แห่งความสำนึกในความดีและความชั่ว

4) มนุษย์รู้จักพระเจ้าและมีความใกล้ชิดกับพระเจ้า

5) มนุษย์ได้รับคำสัญญาจากพระเจ้าว่าได้เป็นอมรรไตย (Immortals) ถ้ามนุษย์เชื่อฟังพระเจ้า

อย่างไรก็ตามมนุษย์คู่แรกคืออาดัมกับเอวาทำบาปต่อพระเจ้าด้วยการไม่เชื่อฟังพระองค์ อันมีผลให้มนุษย์ถูกลงโทษโดยการถูกขับออกจากสวรรค์มาพบกับความลำบากหรือ

---

[21] ปฐมกาล 2 : 4 - 3 : 24.

สภาพที่ไม่น่าพึงปรารถนาต่าง ๆ ลักษณะดังกล่าวเรียกว่าความตกต่ำ (The Fall) ของมนุษย์ การทำบาปของมนุษย์คู่แรกจึงเป็นการกระทำบาปขึ้นเอง โดยที่พระเจ้ามิได้ทรงกำหนดหรือทรงบังคับให้มนุษย์กระทำบาปแต่ประการใด พระเจ้าทรงมีความปรารถนาดีต่อมนุษย์ทุกประการ มนุษย์จึงมีความสุขในสวนเอเดนดังกล่าวแล้ว

เซนท์ ออกัสติน ได้นำคำสอนจากพระคริสตธรรมดังกล่าวมาเป็นแนวแก้ปัญหาความชั่วร้าย โดยยืนยันว่าความชั่วร้ายไม่ใช่เป็นสิ่งที่พระเจ้าทรงสร้างหรือทรงต้องมีส่วนรับผิดชอบ ความจริงแล้วพระเจ้าประทานความสุขให้มนุษย์ทุกอย่าง รวมทั้งเจตจำนงเสรีก็เป็นสิ่งดีอย่างหนึ่งที่พระเจ้าประทานให้มนุษย์ ดังที่ เซนท์ ออกัสติน กล่าวไว้ว่า

> ดังนั้นมนุษย์ในสวรรค์ มีชีวิตรื่นรมย์อยู่ที่การชื่นชมพระเจ้า และมีความดีด้วยความดีของพระเจ้า เขามีชีวิตอยู่โดยมิต้องการสิ่งใดเลย และด้วยอำนาจของพระเจ้า มนุษย์สามารถจะมีชีวิตนิรันดร เขามีอาหารเพื่อเขาจะไม่หิว เขามีเครื่องดื่มเพื่อเขาจะไม่กระหาย ต้นไม้แห่งชีวิตจะช่วยไม่ให้ความชราทำให้เขาออนุเปลี้ย รางกายของเขาไม่มีการเสื่อม หรือเชื้อแห่งการเสื่อม ซึ่งจะก่อให้เกิดความรู้สึกไม่พอใจแก่เขา เขาไม่ต้องหวาดกลัวโรคภายในและอุบัติเหตุจากภายนอก ในสวรรค์ไม่มีความรอนจัดหนาวจัด ผู้อาศัยอยู่ในสวรรค์ปลอดภัยจากความหวาดกลัวและความต้องการ ไม่มีความเศร้าที่นั่น ไม่มีความสนุกอย่างโง่ ๆ มีแต่ความสุขที่แท้จริงที่หลั่งไหลจากการอยู่ใกล้ชิดพระเจ้า ผู้ทรงได้รับความรักจากหัวใจที่บริสุทธิ์ ที่มีมโนธรรมผุดผ่อง และมีความศรัทธาไม่เสื่อมคลาย[22]

---

[22] St. Augustine, The City of God, Book XIV. Chap. 26. "In Paradaise, then,... He[man] lived in the enjoyment of God, and was good by God's goodness; he lived without any want, and had it in his power so to live eternally. He had food that he might not hunger, drink that he might not thirst, the tree of life that old

ด้วยเหตุดังกล่าว มนุษย์ต่างหากที่กระทำบาปขึ้นมาเอง โดยการใช้เจตจำนงเสรีอย่างผิด ๆ บาปอันเกิดจากเจตจำนงเสรีก็คือการเจตนาที่จะทำบาปต่อพระเจ้าด้วยการหันเหออกจากพระองค์ และพยายามทำตนเองให้ยิ่งใหญ่เท่าพระเจ้า ความชั่วร้ายอื่น ๆ ที่มนุษย์ต้องเผชิญเป็นผลสืบเนื่องมาจากบาปของมนุษย์ ดังนั้นถึงแม้มนุษย์จะอยู่ในสภาพที่มีความสุข มนุษย์ก็หันเหออกจากความสุขนั้น อะไรเล่าที่ทำให้มนุษย์หันเหออกจากความดีสูงสุดคือพระเจ้าไปสู่ความชั่วร้าย เซนท์ ออกัสติน ได้อรรถาธิบายไว้ว่าการหันเหของมนุษย์เป็นสิ่งที่ปราศจากสาเหตุ หรือการหันเหเป็นการกระทำที่เกิดขึ้นเองอย่างไม่มีสาเหตุจากภายนอกใด ๆ ทั้งสิ้นผลักดันให้มนุษย์กระทำ ดังที่จอห์น ฮิค ทำการวิจารณ์ไว้ว่า

> "สิ่งที่คำสอนของ เซนท์ ออกัสติน บรรลุก็คือ เจตจำนงชั่วร้ายเป็นการกระทำที่มีรากฐานมาจากตัวเอง จึงไม่สามารถอธิบายด้วยสาเหตุที่ต่างจากตัวผู้กระทำเองได้ ดังนั้นรากฐานของความชั่วร้ายจึงซุกซ่อนอยู่ที่ความลึกลับของเสรีภาพ[23]

---

age might not waste him. There was in his body no corruption, nor seed of corruption, which could produce in him any unpleasant sensation. He feared no inward disease, no outward accident. ... As in Paradaise there was no excessive heat or cold, so its inhabitants were exempt from the vicissitudes of fear and desire. No sadness of any kind was there, nor any follish joy; true gladness ceaselessly flowed from the presence of God, who was loved 'out of a pure heart, and a good conscience, and faith unfeigned."

[23]John Hick, op. cit., p. 66 - 7. "But what Augustine's doctrine really amount to is, I think, clear enough: evil willing is a self-originating act, and is such not explicable in terms of causes that are distinguishable from the agent himself. Thus the origin of evil lies for ever hidden whithin the mystery of finite freedom.,"

ทัศนะดังกล่าวของ เซนท์ ออกัสติน เท่ากับยืนยันว่ามนุษย์กระทำความชั่วแบบ "ex nihilo" กล่าวคือความชั่วร้ายเกิดจากความว่างเปล่า เหมือนกับที่พระเจ้าทรงเนรมิตโลกขึ้นจากความว่างเปล่าเช่นเดียวกัน ความจริงแล้วพระเจ้าทรงสร้างทุกสิ่งทุกอย่างดีในตอนแรก แต่มนุษย์เกิดทำบาปขึ้นมาเอง มนุษย์จึงต้องรับผิดชอบความชั่วร้ายที่เกิดขึ้นทุกประการ ส่วนพระเจ้าทรงบริสุทธิ์ในเรื่องความชั่วร้ายทุกอย่าง เหตุที่ เซนท์ ออกัสติน ต้องย้ำว่าเจตจำนงเสรีของมนุษย์ไม่มีสิ่งใดมาบังคับแม้แต่เจตนาจะทำชั่ว เพราะว่าถ้าหากเจตจำนงเสรีมีธรรมชาติที่จำเป็นจะต้องทำชั่วอยู่แล้ว ย่อมมีความหมายเท่ากับว่ามนุษย์ต้องกระทำชั่วอย่างจำเป็น มนุษย์จึงไม่สมควรถูกตำหนิเมื่อมนุษย์กระทำบาป นอกจากนี้ เซนท์ ออกัสติน ยังมีทัศนะว่า บาปของอาดัมและเอวาได้ตกทอดไปถึงมนุษย์คนอื่น ๆ ด้วย มนุษย์คนอื่น ๆ จึงพลอยมีบาปไปด้วย บาปดังกล่าวนั้นก็คือบาปกำเนิดนั่นเอง และพระเจ้าเองที่จะทรงช่วยไถ่บาปให้แก่มนุษย์ ดัง เซนท์ ออกัสติน กล่าวไว้ว่า

> ...เราทั้งหมดรวมอยู่ในคนคนเดียว อาดัม เพราะเรา ทั้งหมดเป็นคุน ๆ นั้น ผู้ซึ่งกระทำบาปโดยผู้หญิงผู้ที่ถูกสร้างมาจากเขากุอน การกระทำบาป...และจากการใช้เจตจำนงเสรีอย่างผิด ของอาดัม เป็นเหตุให้เกิดความชั่วร้ายทั้งหมด[24]

กล่าวโดยสรุป เซนท์ ออกัสติน มีความเห็นว่า แต่เดิมมนุษย์ถูกสร้างให้สมบูรณ์ในแง่ที่ว่า อาศัยอยู่ในสวนสวรรค์จึงไม่ต้องทำงานหนัก ประการสำคัญที่สุดมนุษย์สามารถรับรู้พระเจ้าได้ ทั้งนี้เพราะมนุษย์อยู่ใกล้ชิดกับพระองค์ แต่ว่ามนุษย์มีเสรีภาพ และเลือกที่จะกระทำ

---

[24] St. Augustine, The City of God, Book XIII. Chap. 14. "For we all were in that one man [Adam], since we all were that one man, who fell into sin by the woman who was made from him before the sin... And thus, from the bad use of free will [by Adam], there originated the whole train of evil,"

บาปต่อพระเจ้า มนุษย์จึงถูกลงโทษให้พบกับชีวิตที่ทุกข์ยาก และเผชิญกับความโหดร้ายของธรรมชาติบนพื้นโลก ลักษณะดังกล่าวคือการตกต่ำของมนุษย์เป็นการตกต่ำจากสภาพที่สมบูรณ์ในอดีต และมนุษย์ปัจจุบันจำเป็นที่จะดิ้นรนเพื่อกลับไปหาสภาพสมบูรณ์ในอดีตนั้น ผู้ที่ช่วยให้มนุษย์สำเร็จก็คือพระคริสต์

ปัญหาที่เกิดขึ้นคือ เมื่อพระเจ้าทรงมีปัญญาสูงสุด พระองค์ย่อมสามารถรู้ล่วงหน้าแล้วว่ามนุษย์จะใช้เจตจำนงเสรีที่พระองค์ประทานให้ไปในทางที่ผิด การที่พระองค์ทรงรู้ เป็นประดุจการกำหนดให้มนุษย์ต้องกระทำบาปโดยหลีกเลี่ยงไม่ได้หรือไม่ เซนท์ ออกัสติน ปฏิเสธที่จะให้เป็นไปเช่นนั้น เขากล่าวว่าในขณะที่มนุษย์ทำบาปนั้น มนุษย์มีเจตจำนงเสรีอย่างเต็มที่ และการกระทำบาปยังอยู่ในอำนาจของมนุษย์อย่างเต็มที่เช่นเดียวกัน ดังนั้นการที่พระเจ้าทรงทราบล่วงหน้าว่าอาดัมและเอวาจะกระทำบาป ก็ไม่ได้เป็นสิ่งที่บังคับให้อาดัมกับเอวากระทำบาป ด้วยเหตุดังกล่าว เซนต์ ออกัสติน จึงเห็นว่าเป็นการยุติธรรมแล้วในการที่พระองค์ทรงลงโทษมนุษย์ในเมื่อมนุษย์ทำบาป พระองค์จึงไม่มีส่วนรับผิดชอบในเรื่องความชั่วร้ายใด ๆ ทั้งสิ้น

ดังกล่าวมาทั้งหมดคือการแก้ปัญหาความชั่วร้ายของ เซนท์ ออกัสติน โดยที่ เซนท์ ออกัสติน พยายามนำปรัชญาของโปลตินุสมาอธิบายให้เข้ากับคำสอนของศาสนาคริสต์ ซึ่งการแก้ปัญหาความชั่วร้ายด้วยหลักการดังกล่าวมาแล้วของเซนท์ ออกัสติน ได้มีผู้นำไปกล่าวอีกครั้งแล้วครั้งเล่าในภายหลัง ซึ่งผู้เขียนจะนำมาเสนอเป็นลำดับไป

2. <u>การแก้ปัญหาของ เซนท์ โธมัส อาควินัส</u>[25]

2.1 <u>ทุกสัตในจักรวาลเป็นความดี</u>

เซนท์ โธมัส กล่าวยืนยันเช่นเดียวกับ เซนท์ ออกัสติน ว่าทุกสัตในจักรวาล

---

[25] St. Thomas Aquinas (ค.ศ. 1225 - 74) นักปราชญ์สำคัญของศาสนาคริสต์ยุคสโคลาสติก (Scholastic Age) ซึ่งเป็นยุคที่มีระยะเวลาตั้งแต่ ค.ศ. 801 - 1500 โดยประมาณ เซนท์ โธมัส มาจากตระกูลเชื้อสายลอมบาร์ด เกิดใกล้เมืองอาควิโน (Aquino)

เป็นความดี ทั้งนี้ เพราะสรรพสัตเป็นสิ่งที่พระเจ้าทรงสร้างขึ้นมา สรรพสัตก็ต้องเป็นสิ่งดีด้วย เพราะเหตุว่าพระผู้สร้างทรงเป็นความดีสูงสุด (The Supreme Good)[26]

อีกประการหนึ่งการเป็นสัตหมายถึงการบรรลุแบบของสัตนั้น การบรรลุแบบหมายถึงการบรรลุธรรมชาติที่สัตนั้นพึงมี การบรรลุถึงธรรมชาติจัดเป็นความดีหรือความสมบูรณ์อย่างหนึ่ง ดังนั้นสัตซึ่งหมายถึงการบรรลุแบบจึงเป็นความดี[27] ดังคำยืนยันของเซนท์ โธมัส ว่า

ซึ่งตั้งอยู่ระหว่างเมืองเนเปิลและโรม เซนท์ โธมัส สอนเทววิทยาในมหาวิทยาลัยหลายแห่ง อาทิ Paris, Anagni, Orvieto, Romeและ Viterbo ความสำคัญของเซนท์ โธมัส ต่อศาสนาคริสต์คือนำหลักปรัชญาของอริสโตเติลมาอธิบายคำสอนของศาสนาคริสต์.

[26]ดู St. Thomas Aquinas, op. cit., First Part, Q.VI, Art. 2.

[27]เซนท์ โธมัส ได้ความคิดดังกล่าวมาจากปรัชญาของอริสโตเติล อริสโตเติล มีทัศนะว่าปัจเจกวัตถุคือสัตจะต้องประกอบด้วยแบบ (From) ซึ่งเป็นสากลภาพ และปัจเจกภาพคือสสาร (Matter) ทั้งสสารและแบบไม่สามารถแยกจากกันได้ในความจริง ถ้ามีสสาร แต่ไม่มีแบบย่อมเป็นอสัต (Non-being) ซึ่งหมายถึงการมีอยู่ แต่ไม่อาจกล่าวได้ว่าเป็นสิ่งใดจนกว่าจะมีแบบใดแบบหนึ่งไปรวมกับสสารนั้น ดังนั้นสัตเชนคนต้องประกอบด้วยสสารและแบบของคน อริสโตเติล กล่าวว่าในฐานะที่เป็นสสาร ย่อมมีภาวะแฝง (Potentiality) คือสามารถที่จะรับแบบได้ และจะกลายเป็นปัจเจกวัตถุไปเมื่อรับแบบแล้ว แบบจึงเป็นภาวะจริง (Actuality) ของสสาร การเปลี่ยนแปลงของสสารคือ การที่สสารรับแบบใหม่นั่นเอง เซนท์ โธมัส ยอมรับทัศนะของอริสโตเติล จึงกล่าวยืนยันว่าไม่มีสัตใดที่จะไม่บรรลุแบบอย่างหนึ่งอย่างใด และในการบรรลุภาวะจริงดังกล่าวเป็นความดีของสัตอย่างหนึ่ง นอกจากนี้เขายอมรับความดีของจักรวาลอย่างหนึ่งคือการเคลื่อนไหวอยู่เป็นนิจ เพราะธรรมชาติต่างพยายามจะบรรลุแบบซึ่งเป็นความสมบูรณ์แห่งตน จึงต่างพัฒนาตัวเองอยู่ตลอดเวลา จักรวาลจึงไม่หยุดนิ่ง อย่างไรก็ตาม เซนท์ โธมัส มีทัศนะที่แตกต่างจากทัศนะของอริสโตเติลตรงที่ว่าเขาเน้นว่าสัตเป็นสิ่งที่ถูกสร้างโดยพระเจ้าจึงต้องอิงอาศัยพระเจ้า พระเจ้าผู้ทรงเป็นความดีสูงสุดจึงเป็นผู้ประกันความดีของจักรวาลอีกชั้นหนึ่ง ส่วนอริสโตเติลมิได้กล่าวยืนยันว่าจักรวาลถูกสร้างโดยพระเจ้า.

"สัตคือการบรรลุแบบ หรือธรรมชาติของสัต"[28] และ

> ...ความดีและสัตเป็นสิ่งเดียวกัน มีแต่ต่างกันในความเข้าใจเท่านั้น ซึ่งจะแสดงให้เห็นดังต่อไปนี้ สาระสัตถะแห่งความดีอยู่ตรงที่ว่าเป็นสิ่งที่น่าปรารถนา ดังนั้นนักปราชญ์จึงกล่าวว่า"สิ่งดีก็คือสิ่งที่ทุกคนปรารถนา" สิ่งที่แน่ชัดก็คือสิ่งที่น่าปรารถนา เป็นความสมบูรณ์ เพราะทุกอย่างปรารถนาความสมบูรณ์แห่งตน แต่ทว่าทุกสิ่งจะสมบูรณ์ก็ต่องอยู่ในภาวะจริงเท่านั้น ดังนั้นจึงแน่ใจได้ว่าสิ่งใดที่จะดีก็เพราะเป็นสัต ทั้งนี้ เพราะการเป็นสัตก็คือการถึงภาวะจริงของสิ่งทั้งหลายนั่นเอง[29]

นอกจากนี้ เซนท์ โธมัส ยังกล่าวยืนยันไว้ทำนองเดียวกันว่า

> ...ทุก ๆ สัตในฐานะที่เป็นสัตเป็นความดี เพราะสัตในฐานะสัตอยู่ในภาวะจริง ซึ่งก็คือความสมบูรณ์อย่างหนึ่ง

---

[28]St. Thomas Aquinas, op. cit., First Part, Q. III. Art. 4. "being is the actuality of every form or nature;"

[29]Ibid., First Part, Q.V. Art. 1. "Good and being are really the same, and differ only according to reason, which is clear from the following argument. The essence of good consists in this, that it is in some way desirable. Hence the philosopher says 'The good is what all desire.' Now it is clear that a thing is desirable only in so far as it is perfect; for all desire their own perfection. But every thing is perfect so far as it is in act. Therefore it is clear that a thing is good so far as it is being; for it is being is the actuality of all things,"

ความสมบูรณ์ย่อมหมายถึงความน่าปรารถนาและความดี
ดังนั้นทุกสัตในฐานะเป็นสัตจึงเป็นสิ่งดี[30]

ดังนั้น เซนท์ โธมัส จึงมีความเห็นว่าทุกสัตเป็นความดี เพราะสัตนั้นต้องบรรลุแบบแห่งตน จึงจะเรียกว่าเป็นสัต และการบรรลุแบบแห่งตนเป็นความดีหรือความสมบูรณ์อย่างหนึ่ง ผู้เขียนมีความเห็นว่าถ้ายึดถือตามทัศนะของ เซนท์ โธมัส แล้ว ยุง แมลงวัน เชื้อไวรัส เชื้อแบคทีเรีย ล้วนเป็นความดี เพราะสิ่งเหล่านี้เป็นสัตที่บรรลุแบบของตน ด้วยเหตุดังกล่าวทุก ๆ สัตในจักรวาลล้วนเป็นความดีทั้งนั้น ไม่ว่าเราจะเห็นว่าสัตนั้นมีคุณค่าที่น่าปรารถนา หรือว่าสัตนั้นมีคุณค่าที่ไม่น่าพึงปรารถนาก็ตาม นั่นคือทุกสัตมีความดีทางสัตวิทยา

2.2 ความชั่วร้ายคือการขาดความดีของสัต

เนื่องจาก เซนท์ โธมัส ยืนยันว่าสัตคือการมีอยู่เป็นความดีอย่างหนึ่ง เขาจึงปฏิเสธการมีอยู่ของความชั่วร้ายในฐานะเป็นสัต ความชั่วร้ายจึงเป็นสิ่งนิเสธ อันหมายถึงลักษณะของความบกพร่องที่เกิดขึ้นในสัต ซึ่งถ้าหากว่าสัตนั้นไม่บกพร่องความชั่วร้ายก็จะหมดไป นอกจากนี้ เซนท์ โธมัส ยังยืนยันเช่นเดียวกับ เซนท์ ออกัสติน ว่าความบกพร่องของสัตหมายถึงความบกพร่องของธรรมชาติที่สัตนั้นพึงมี เช่น คนในฐานะเป็นสัตต้องประกอบด้วยร่างกายและวิญญาณ ร่างกายเป็นเครื่องมือของความเคลื่อนไหว วิญญาณเป็นเครื่องมือของความรู้ ถ้าหากขาดอย่างใดอย่างหนึ่งก็หมายความว่าไม่บรรลุแบบของคน จึงเรียกว่าเป็นความชั่วร้าย แต่ถ้าหากก้อนหินขาดวิญญาณ ก็ไม่เรียกว่าก้อนหินบกพร่อง ทั้งนี้ เพราะวิญญาณไม่ได้เป็นธรรมชาติของก้อนหิน ดังนั้นสัตในฐานะเป็นสัตจึงเป็นความดี แต่ถ้าหาก

---

[30] Ibid., First Part, Q. V, Art. 3. "Every being, as being, is good. For every being, as being, is in act and is in some way perfect, since every act is a sort of perfection, and perfection implies desirability and goodness,... Hence it follows that every being as such is good."

ว่าสัตนั้นเกิดบกพร่องคือมีธรรมชาติแห่งตนไม่ครบบริบูรณ์เรียกว่าสัตนั้นขาดความดี หรือมีความดีไม่ครบถ้วน และการขาดความดีดังกล่าวเป็นอย่างเดียวกับความชั่วร้าย ด้วยเหตุดังกล่าวความชั่วร้ายจึงไม่สามารถมีอยู่ในฐานะเป็นสัต หรืออาจกล่าวได้ว่าจักรวาลไม่มีสัตที่เป็นความชั่วร้ายจริง จักรวาลมีแต่สัตซึ่งเป็นอย่างเดียวกับความดี แต่ทว่าสัตนั้นอาจขาดความดีของตนได้ ความชั่วร้ายที่มีอยู่จึงมีอยู่ในฐานะที่เป็นสิ่งที่เกิดในสัต ซึ่งเป็นความดีเท่านั้น ถ้าหากว่าสัตนั้นไม่บกพร่องความชั่วร้ายก็จะหมดไป เซนท์ โธมัส จึงกล่าวยืนยันว่า

> ...ไม่มีสัตใดในฐานะที่เป็นสัตถูกเรียกว่าความชั่วร้าย แต่จะถูกเรียกว่าความชั่วร้ายตราบเท่าที่ขาดสัต ดังนั้นมนุษย์จึงถูกเรียกว่าความชั่วร้าย ถ้าขาดคุณงามความดี และเราจะเรียกนัยนตาว่าชั่วร้าย เพราะนัยนตาขาดอำนาจที่สามารถมองเห็นได้[31]

อีกประการหนึ่งในการเปรียบเทียบระหว่างความดีดับความชั่วร้ายจะเห็นได้ชัดว่าความชั่วร้ายไม่สามารถเป็นสัตดังนี้ ความดีย่อมหมายถึงสิ่งที่น่าปรารถนา ธรรมชาติทุกอย่างปรารถนาสัต ซึ่งหมายถึงความสมบูรณ์แห่งตน ทั้งนี้ เพราะสัตหมายถึงการบรรลุแบบแห่งธรรมชาติของตน สัตจึงเป็นความดีเพราะเป็นสิ่งที่น่าปรารถนาของธรรมชาติทั้งหลาย ส่วนความชั่วร้ายหมายถึงสิ่งที่ไม่ดีไม่น่าปรารถนาสำหรับธรรมชาติใด ความชั่วร้ายจึงไม่สามารถเป็นสัต เพราะสัตเป็นความดีที่ธรรมชาติทุกอย่างปรารถนา[32]

ด้วยเหตุดังกล่าว เซนท์ โธมัส จึงยืนยันว่าไม่มีความชั่วร้ายสูงสุด (The Supreme Evil) ซึ่งเป็นสาเหตุของความชั่วร้ายในจักรวาล ทั้ง ๆ ที่ เซนท์ โธมัส ยืนยันถึงความมี

---

[31] Loc. cit., "No being, can be spoken of as evil, in so far as it is being, but only so far as it lacks being. Thus a man is said to be evil because he lacks the being of virtue; and an eye is said to be evil because it lacks the power to see well."

[32] Ibid., First Part, Q. XLVIII, Art. 1.

อยู่ของความดีสูงสุด (The Supreme Good) ซึ่งเป็นสาเหตุของความดีในจักรวาล ทั้งนี้เพราะความดีหมายถึงสัต แต่ความชั่วร้ายไม่หมายถึงสัต ความชั่วร้ายเป็นความบกพร่องของความดี คือสัตเท่านั้น[33] เซนท์ โธมัส จึงปฏิเสธแนวแก้ปัญหาความชั่วร้ายของมานีที่ว่ามีพระเจ้าแห่งความชั่วร้ายเป็นผู้สร้างความชั่วร้ายในจักรวาล เช่นเดียวกับที่ เซนท์ ออกัสติน เคยปฏิเสธมาแล้ว

เมื่อไม่มีสัตใดเป็นความชั่วร้าย จึงมีแต่สัตซึ่งเป็นความดี แต่ทว่าสัตนั้นอาจจะดีน้อยลงไปได้ เพราะขาดธรรมชาติแห่งความดีในขีดขั้นที่ตนพึงมี การขาดความดีในสัตดังกล่าวเป็นอย่างเดียวกับความชั่วร้าย แต่ทว่าความชั่วร้ายที่เกิดขึ้นกับสัตนั้นไม่สามารถทำลายความดีของสัตทั้งหมดได้จนถึงขั้นเป็นสัตที่มีแต่ความชั่วร้ายจริง ๆ ดังที่ เซนท์ โธมัส กล่าวยืนยันไว้ว่า

> "...ถึงแม้ว่าความชั่วร้ายอาจลดความดีให้น้อยลงได้ แต่ความชั่วร้ายไม่สามารถครอบงำความดีได้ทั้งหมด เพราะความดีก็ยังคงมีอยู่ จึงไม่สามารถมีสัตใดที่จะชั่วร้ายไปทั้งหมด ดังนั้นอริสโตเติล จึงกล่าวว่า "ถ้าความชั่วร้ายล้วน ๆ เป็นไปได้ ความชั่วร้ายก็จะทำลายตัวมันเอง" เพราะว่าความดีทั้งหมดถูกทำลายไป (เพื่อที่จะให้มีความชั่วร้ายล้วน ๆ จริง) ความชั่วร้ายก็จะหมดไปด้วย เพราะว่าความชั่วร้ายต้องปรากฏในความดี[34]

---

[33] Ibid., First Part, Q. XLIX, Art. 3.

[34] Loc. cit., "...although evil always lessens good, yet it never wholly consumes it; and thus, since good always remains, nothing can be wholly and perfectly bad. Therefore, the Philosopher says that 'if the wholly evil could be, it would destroy itself' because all good are destroyed (which it need be for something to be wholly evil), evil itself would be taken away, since its subject is good."

ดังนั้น เซนท์ โธมัส จึงมีความเห็นว่า สรรพสัตในจักรวาลไม่ว่าสัตที่มีคุณค่าสูงหรือสัตที่มีคุณค่าต่ำ สัตในฐานะเป็นสัตเป็นความดี ความชั่วร้ายเป็นการขาดความดีของสัต ความชั่วร้ายจึงมิได้ปรากฏในฐานะเป็นสัต แต่ความชั่วร้ายเป็นประดุจกาฝากที่เกิดขึ้นในสัตเท่านั้น จึงเป็นทัศนะเดียวกับทัศนะของ เซนท์ ออกัสติน ดังผู้เขียนกล่าวถึงมาแล้ว

2.3 <u>ความหลากหลายทำให้จักรวาลบริบูรณ์</u>

ถึงแม้ เซนท์ โธมัส จะยืนยันว่าทุกสัตในจักรวาลเป็นความดี แต่สภาพของจักรวาลที่ปรากฏต่อ เซนท์ โธมัส ก็คือจักรวาลประกอบด้วยสิ่งหลายหลาก นับตั้งแต่สิ่งที่น่าปรารถนาและมีคุณค่าสูงไปจนถึงสิ่งที่ไม่น่าปรารถนาและมีคุณค่าต่ำ ซึ่งไม่มีความดีแต่ประการใด นอกจากนี้สรรพสิ่งยังมีความแตกต่างกันอย่างมากมาย หามีความเท่าเทียมกันไม่ เช่น สรรพสิ่งมีความสวยงามต่างกัน มีความแข็งแรงต่างกัน มีเชาวน์ปัญญาต่างกัน เป็นต้น อันเป็นเหตุให้เกิดปัญหาขึ้นมาว่า ทำไมพระเจ้าไม่ทรงสร้างจักรวาลให้มีแต่สัตที่มีคุณค่าสูงเท่านั้น ทำไมพระองค์ต้องทรงสร้างจักรวาลให้มีสัตที่มีคุณค่าต่ำด้วย เซนท์ โธมัส ถือว่าทุกสัตไม่ว่าเป็นสัตที่มีคุณค่าสูงหรือมีคุณค่าต่ำเป็นความดี จึงต้องยืนยันเช่นเดียวกับ เซนท์ ออกัสติน ด้วยว่าความหลายหลากของจักรวาลเป็นความดีอย่างหนึ่ง สัตที่มีคุณค่าต่ำจึงมีความดีในแง่ที่ส่งเสริมให้จักรวาลมีความหลายหลาก เพราะความหลากหลายเป็นความดีอย่างหนึ่งของจักรวาล ดังนั้นถึงแม้ เซนท์ โธมัส จะมีความเห็นว่าพระเจ้าทรงสามารถสร้างจักรวาลให้ดีกว่าจักรวาลที่พระองค์สร้างไปแล้ว[35] จักรวาลที่มีความหลายหลากอันประกอบด้วยทั้งสัตที่มีคุณค่าสูงและสัตที่มีคุณค่าต่ำเป็นจักรวาลที่ดีแล้ว ทั้งนี้ เพราะความหลายหลากเป็นความดี เหตุที่ความหลายหลากของจักรวาลเป็นความดีเพราะความหลายหลากเป็นพระประสงค์ของพระเจ้า เหตุที่พระเจ้าทรงมีพระประสงค์ที่จะทรงสร้างให้จักรวาลมีความหลายหลากก็เพื่อที่จะทรงใช้จักรวาลแสดงธรรมชาติแห่งความดีของพระองค์อย่างสมบูรณ์ ดังที่ เซนท์ โธมัส กล่าวไว้ว่า

---

35 <u>Ibid</u>., First Part, Q. XXV, Art. 6.

> ดังนั้นเราจึงควรกล่าวว่า ความแตกต่างและความหลากหลายของสรรพสิ่งเกิดจากพระประสงค์ของพระเจ้า ทั้งนี้ เพราะพระองค์ทรงสร้างสรรพสิ่งขึ้นมาเพื่อที่จะแสดงความดีของพระองค์โดยสรรพสิ่งเป็นตัวแทนธรรมชาติแห่งความดีของพระองค์ เนื่องจากว่าธรรมชาติแห่งความดีของพระองค์ไม่สามารถแสดงโดยสัตอย่างเดียวได้ พระองค์ต้องทรงสร้างสรรพสัตว์ขึ้นเพื่อว่าสัตบางอย่างไม่สามารถแสดงธรรมชาติแห่งความดีของพระองค์ได้หมด สัตอื่น ๆ จะได้แสดงธรรมชาตินั้นแทน ทั้งนี้ เพราะแม้ความดีในพระเจ้าจะเป็นสิ่งไม่ซับซ้อนและเป็นเอกภาพ แต่ในสรรพสัตต้องกลายเป็นสิ่งหลายหลาก ดังนั้นจักรวาลทั้งจักรวาลจึงจะสามารถแสดงถึงธรรมชาติแห่งความดีของพระเจ้าได้อย่างสมบูรณ์ และสามารถแสดงธรรมชาตินั้นได้ดีกว่าสัตชนิดเดียว[36]

ดังนั้น จักรวาลที่สามารถแสดงถึงธรรมชาติแห่งความดีของพระองค์อย่างสมบูรณ์ได้จึงต้องเป็นจักรวาลที่มีความสมบูรณ์ในแง่ที่ว่าประกอบด้วยสิ่งหลายหลากพอที่จะสะท้อนความดี

---

[36] Ibid., First Part, Q. XLVII, Art. 1. "Hence we must say that the distinction and multitude of things come from the intention of the first agent, who is God. For He brought things into being in order that His goodness might be communicated to creatures, and be represented by them; and because His goodness could not be adequately represented by one creature alone, He produced many and diverse creatures, that was wanting to one in the representation of the divine goodness might be supplied by another. For goodness, which in God is simple and uniform, in creatures is manifold and divided; and hence the whole universe together participates the divine goodness more perfectly, and represents it better than any single creature whatever."

ของพระเจ้า ความหลายหลากจึงมีความดีในฐานะทำให้จักรวาลบริบูรณ์ในแง่ที่สามารถแสดงออกซึ่งธรรมชาติแห่งความดีของพระองค์ได้อย่างสมบูรณ์

นอกจากนี้ความหลายหลากของสรรพสิ่งยังเนื่องมาจากพระปัญญาของพระเจ้าด้วย ดังที่ เซนท์ โธมัส กล่าวว่า

> เนื่องจากพระปัญญาของพระเจ้า เป็นสาเหตุให้เกิดความแตกต่างขึ้นในระหว่างสัตว์ทั้งหลาย ดังนั้นโมเสสจึงกล่าวว่า สรรพสิ่งถูกสร้างให้แตกต่างกันโดยคำของพระเจ้าซึ่งเป็นมโนภาพแห่งพระปัญญาของพระเจ้า และนี่คือสิ่งที่เราได้อ่านจากปฐมกาล (1:3,4) พระเจ้าตรัสว่าจงเกิดความสว่าง... และทรงแยกความสว่างออกจากความมืด[37]

ความหลากหลายของจักรวาลจึงทำให้จักรวาลบริบูรณ์ในแง่ที่สามารถแสดงถึงพระปัญญาของพระองค์ได้อย่างสมบูรณ์

ด้วยเหตุดังกล่าว เซนท์ โธมัส จึงยืนยันว่าความแตกต่างของสรรพสิ่ง เนื่องมาจากพระเจ้า พระเจ้าจึงมิได้ทรงสร้างแต่สัตที่มีเหตุผลอย่างเดียวเท่านั้น แต่ทว่าความหลายหลากของสรรพสิ่งเป็นความดี เพราะทำให้จักรวาลบริบูรณ์และความบริบูรณ์สามารถแสดงออกถึงธรรมชาติแห่งความดีของพระองค์และพระปัญญาของพระองค์อย่างสมบูรณ์ที่สุด และพระองค์ทรงเห็นว่าทุกอย่างที่พระองค์ทรงสร้างดีเหมือนกันหมด โดย เซนท์ โธมัส ยกข้อความจากพระคริสตธรรมคัมภีร์มาอ้างว่า

"พระเจ้าทอดพระเนตรสิ่งทั้งปวงที่พระองค์ทรงสร้างไว้ ทรงเห็นว่าดีนัก"[38]

---

[37] Loc. cit., "And because the divine wisdom is the cause of the distinction of things, therefore Moses said that things are made distinct by the word of God, which is the conception of His wisdom; and this is what we read in Genesis (1:3,4): God said: Be light made... And He divided the light from the darkness."

[38] ปฐมกาล 1:31.

2.4 ความชั่วร้ายช่วยเพิ่มความงามแก่จักรวาล

เซนท์ โธมัส มีความเห็นว่า การที่พระเจ้าทรงสร้างให้จักรวาลมีความหลายหลาก อันเป็นเหตุให้เกิดความไม่เท่าเทียมกันในระหว่างสัต ก่อให้เกิดผลแก่จักรวาลเป็นส่วนรวมคือ ทำให้จักรวาลสมบูรณ์ ดังที่ เซนท์ โธมัส กล่าวไว้ว่า

> ...ความสมบูรณ์ของจักรวาลไม่เพียงต้องการสัตที่เป็นอมรรไตยเทานั้น แตต้องการสัตที่เป็นมรรไตยดวย ดังนั้นความสมบูรณของจักรวาลจึงตองการบางสัตที่สามารถขาดความดีได และบางครั้งก็ขาดความดีจริง ๆ และนั่นเองทำให้เกิดความชั่วราย[39]

นอกจากนี้ เซนท์ โธมัส มีทัศนะว่า ถึงแม้พระเจ้าจะทรงสร้างจักรวาลให้มีความหลากหลาย แต่สรรพสัตมีความสัมพันธ์กันเป็นระเบียบ จักรวาลจึงมีระเบียบความเป็นระเบียบของจักรวาลเป็นความดีอย่างหนึ่งของจักรวาล ดวยเหตุดังกล่าวสัตที่มีคุณค่าสูงหรือสัตที่มีคุณค่าต่ำล้วนเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดระเบียบแก่จักรวาลเป็นส่วนรวมทั้งสิ้น สรรพสัตจึงมีความดีอีกอยางหนึ่งไม่ว่าสัตนั้นจะมีคุณค่าสูงหรือคุณค่าต่ำ ดังนั้นถึงแม้พระเจ้าจะทรงสามารถสร้างสัตให้ดีกว่านี้ได้ พระองค์ก็ไมทรงกระทำ เพราะถ้าพระองค์ทรงกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้ดีขึ้น จักรวาลก็จะสูญเสียระเบียบอันเป็นความดีโดยส่วนรวมของจักรวาลไป ดังที่ เซนท์ โธมัส กล่าวไว้ว่า

---

[39] St. Thomas Aquinas, op. cit., First Part, Q. XLVII. Art. 2. "...the perfection of the universe requires that there should be not only being incoruptible, but also coruptible beings, so the perfection of the universe requires that there should be some which can fail in goodness, and thence it follows that sometimes they do fail. Now it is in this that evil consists, namely, in the fact that a thing fails in goodness."

> จักรวาลกล่าวคือสรรพสิ่งที่มีอยู่ในเวลานี้ไม่สามารถดีขึ้นกว่านี้ได้ ทั้งนี้ เพราะระเบียบอันดีงามที่พระเจ้าทรงมอบให้จักรวาล ซึ่งความดีของจักรวาลอยู่ที่ระเบียบนั้น ทั้งนี้ เพราะถ้าหากสิ่งหนึ่งสิ่งใดถูกกระทำให้ดีขึ้น สัดส่วนของระเบียบก็จะถูกทำลาย เปรียบได้กับการเล่นพิณ ถ้าหากเส้นเสียงของพิณเส้นหนึ่งเส้นใดตึงเกินไป เสียงเพลงอันไพเราะของพิณก็จะถูกทำลายลง[40]

อีกประการหนึ่ง เพื่อเป็นการรักษาระเบียบของจักรวาล เมื่อมนุษย์ทำบาป พระองค์จึงต้องทรงลงโทษมนุษย์ การลงโทษจึงเป็นความยุติธรรม ดังที่ เซนท์ โธมัส กล่าวยืนยันว่า

> ...สิ่งที่แน่ชัดก็คือแบบที่พระเจ้าทรงปรารถนาสำหรับสรรพสิ่งที่พระเจ้าทรงสร้างคือระเบียบอันดีงามของจักรวาล ระเบียบของจักรวาลต้องการสัตว์ที่สามารถขาดความดีได้ และบางครั้งก็ขาดความดีจริง ... อย่างไรก็ตามระเบียบแห่งความยุติธรรมรวมอยู่ในระเบียบของจักรวาลด้วย ระเบียบแห่งความยุติธรรมต้องการให้มีการลงโทษแก่ผู้กระทำบาป ดังนั้นพระเจ้าทรงเป็นผู้สร้างความชั่วร้ายคือการลงโทษ แต่ไม่ใช่ความชั่วร้ายที่เป็นความผิด[41]

---

[40] Ibid., First Part, Q. XXV, Art. 6. "The universe, the things that exist now being supposed, cannot be better, on account of the most noble order given to these things by God, in which the good of the universe consists. For if any one thing were bettered, the proportion of order would be destroyed, just as if one string were stretched more that it ought to be, the melody of the harp would be destroyed."

[41] Ibid., First Part, Q. XLIX, Art. 2. "But it is manifest that the form which God chiefly intends in things created is the good of the order of the universe. Now the order of the universe

ด้วยเหตุดังกล่าว เราจึงไม่สามารถปรารถนาที่จะไม่ให้พระเจ้างดการลงโทษมนุษย์เมื่อมนุษย์ทำบาป อีกทั้งไม่สามารถปรารถนาให้มีความชั่วร้ายเช่นสัตที่มีคุณค่าต่ำได้ เพราะพระเจ้าทรงปรารถนาให้มีระเบียบสำหรับจักรวาล และระเบียบดังกล่าวเป็นสิ่งดีสำหรับจักรวาลเป็นส่วนรวม ความชั่วร้ายจึงช่วยเพิ่มความงามแก่จักรวาลด้วยการรักษาระเบียบอันดีงามของจักรวาลไว้

นอกจากนี้ เซนท์ โธมัส ยังยืนยันความดีของภาพโดยส่วนรวมของจักรวาล โดยกล่าวยืนยันว่า พระเจ้าทรงสร้างส่วนรวมของจักรวาลให้ดีที่สุด พระเจ้ามิได้ทรงพยายามสร้างส่วนใดส่วนหนึ่งของจักรวาลให้ดีที่สุดเพียงส่วนเดียว ด้วยเหตุดังกล่าวเราจะพบความดีของจักรวาลได้ ถ้าเรามองภาพของจักรวาลโดยส่วนรวม ทั้งนี้ เซนท์ โธมัส มิได้ปฏิเสธว่าส่วนย่อยของจักรวาลบางส่วนเป็นส่วนที่ไม่น่าพึงปรารถนาแต่ประการใด แต่ถ้าพิจารณาในฐานะเป็นส่วนหนึ่งของภาพโดยส่วนรวมของจักรวาล ส่วนที่ชั่วร้ายนั้นกลายเป็นสิ่งที่ดีไป เพราะช่วยเสริมให้เกิดความดีแก่จักรวาลเป็นส่วนรวม ซึ่งเป็นทัศนะเดียวกับทัศนะของ เซนท์ ออกัสติน ที่ผู้เขียนได้กล่าวถึงมาแล้ว ดังที่ เซนท์ โธมัส กล่าวไว้ว่า

> พระเจ้า ธรรมชาติและตัวการอื่นใดก็ตามย่อมทำให้ดีที่สุดในส่วนรวมไม่ใช่ให้ดีที่สุดในส่วนย่อย นอกเสียจากจะให้ส่วนย่อยดีเพื่อส่วนรวม ส่วนรวมคือจักรวาลจึงเป็นสิ่งที่ดีกว่า สมบูรณกว่า ถ้าจะมีบางส่วนในส่วนรวมขาดความดีใด และบางครั้งขาดความดีจริง ๆ พระเจ้าก็ไม่ทรงป้องกันด้วย... ดังนั้นสิ่งดีหลายอย่างอาจถูกขจัดออกไป ถ้าพระเจ้าไม่ทรงอนุญาตให

---

requires, ... that there should be some things that can, and do some times, fail... Nevertheless **the** order of justice belong to the order of the universe, and this requires that penalty should be dealt out to sinners. And So God is the author of the evil which is penalty, but not of the evil which is fault,"

> มีความชั่วร้ายบางอย่าง เช่น ถ้าหากว่าอากาศไม่ถูกทำลาย
> ก็จะไม่มีไฟ และสิงห์โตไม่อาจมีชีวิตอยู่ได้ ถ้าไม่มีลาถูกฆ่า
> การเรียกร้องความยุติธรรม และการอดทนของผู้ทุกข์ทรมาน
> จะหมดความหมาย ถ้าไม่มีความอยุติธรรม[42]

ดังนี้ จะเห็นได้ว่า เซนท์ โธมัส มีทัศนะว่าพระเจ้าทรงสร้างความดีสำหรับจักรวาลเป็นส่วนรวมแล้ว ความชั่วร้ายที่ปรากฏในจักรวาลมีส่วนที่ทำให้เกิดความดีสำหรับจักรวาลเป็นส่วนรวมตามแผนการของพระเจ้านั้น เซนท์ โธมัส จึงมีความเห็นด้วยว่า แม้แต่บาปของมนุษย์ก็ทำให้เกิดผลดีแก่จักรวาล ความดีที่บาปของมนุษย์ก่อให้เกิดคือการอวตารของพระเจ้ามาเป็นพระคริสต์เพื่อช่วยไถ่บาปแก่มนุษย์ ถ้าหากไม่มีบาปแล้ว พระเจ้าก็คงจะไม่ทรงส่งพระบุตรของพระองค์มาทำงานร่วมกับมนุษย์เป็นแน่ เซนท์ โธมัส จึงเห็นความดีของบาปที่อาดัมและเอวากระทำไว้ ดังที่ เซนท์ โธมัส กล่าวไว้ว่า

> ...ดังนั้นเมื่อในพระคริสตธรรมคัมภีร์กล่าวว่า บาปของมนุษย์
> คู่แรกเป็นเหตุให้เกิดการอวตาร จึงเป็นการสอดคล้องถ้าจะ

---

[42] Ibid., First Part, Q. XLVIII, Art. 2. "God and nature and any other agent make what is best in the whole, but not what is best in every single part, except in order to the whole, ... And the whole itself, which is the universe of creatures, is better and more perfect if some things in it can fail in goodness, and do sometimes fail, God not preventing this... Hence many good things would be taken away if God permitted no evil to exist; for fire would not be generated if air was not corrupted, nor would the life of a lion be preserved unless the ass were killed. Neither would avenging justice nor the patience of a sufferer be praised if there were no injustice."

> กล่าวว่างานของการอวตารเป็นไปตามพระบัญชาของพระเจ้า เพื่อเป็นการเยียวยาบาปของมนุษย์ ดังนั้นถ้าไม่มีบาปเกิดขึ้น การอวตารก็จะไม่มี[43]

เซนท์ โธมัส จึงมีความเห็นว่า จักรวาลที่ประกอบด้วยความดีและความชั่วร้ายจึงเป็นประดุจผลงานทางศิลปะของพระเจ้า พระเจ้าทรงเป็นศิลปินที่ทรงมีความสามารถยอดเยี่ยม จึงทรงสามารถนำความชั่วร้ายมาวางคละเคล้ากับความดี และก่อให้เกิดจักรวาลที่เป็นความดีและสมบูรณ์ได้ เปรียบได้กับจิตรกรที่สามารถนำสีสันที่ตัดกันมาเสริมซึ่งกันและกันให้เกิดภาพที่สวยงามได้ ความชั่วร้ายจึงมิใช่ความชั่วร้ายที่แท้จริงแต่ประการใด

2.5 <u>บาปเกิดจากเจตจำนงเสรีของมนุษย์ ดังนั้นการลงโทษของพระเจ้าเป็นสิ่งยุติธรรม</u>[44]

ทัศนะนี้ เซนท์ โธมัส กล่าวแก้ปัญหาว่า ความชั่วร้ายเป็นการลงโทษบาปของมนุษย์ อันเนื่องมาจากการใช้เจตจำนงเสรีอย่างผิด ๆ ของมนุษย์ เซนท์ โธมัส ได้แบ่งการกระทำของมนุษย์ออกเป็นสองชนิด

1) การกระทำโดยสมัครใจ (Voluntary Actions) หมายถึงการกระทำที่เป็นอิสระอันเกิดจากเจตจำนงของตัวผู้กระทำเอง

2) การกระทำที่ถูกบังคับ (Involuntary Actions) หมายถึงการกระทำที่ไม่เป็นอิสระ เพราะไม่เกิดจากเจตจำนงของตัวผู้กระทำ

---

[43] <u>Ibid</u>., Third Part, Q. I, Art. 3. "Hence, since everywhere in the Sacred Scripture the sin of the first man is assigned as the reason of the Incarnation it is more in accordance with this to say that the work of the Incarnation was ordained by God as a remedy for sin, so that, had sin not existed, the Incarnation would not have been."

[44] <u>Ibid</u>., Part I of Second Part, Q. VI-XXI.

การกระทำตามเจตจำนงหมายถึง การกระทำเพื่อจุดมุ่งหมายที่ปรารถนาของตัวผู้กระทำ ซึ่งมีความหมายว่าผู้กระทำตระหนักถึงจุดมุ่งหมายของตน และพยายามกระทำเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายของตน จุดมุ่งหมายที่มนุษย์ปรารถนานั้นอาจจะเกี่ยวเนื่องกับความต้องการทางผัสสะของมนุษย์ ซึ่งในภาวะที่มนุษย์ถูกครอบงำด้วยตัณหา ทำให้มองเห็นว่าจุดหมายเพื่อสนองตัณหาเป็นสิ่งประเสริฐ ด้วยเหตุดังกล่าว ตัณหาก็เป็นสิ่งที่ผลักดันเจตจำนงได้เช่นเดียวกัน แต่ความประเสริฐของมนุษย์มิได้อยู่ที่ตัณหา ทั้งนี้ เพราะมนุษย์ยังมีเหตุผลเป็นเครื่องนำทางชีวิตอีกอย่างหนึ่ง อันเป็นเหตุให้มนุษย์ต่างจากสัตว์ ถ้าหากมนุษย์มีเจตนาที่จะกระทำเพื่อจุดมุ่งหมายอันประกอบด้วยการใช้เหตุผล มนุษย์ก็สามารถเจตนาที่จะกระทำเพื่อจุดมุ่งหมายอันเป็นสิ่งประเสริฐสำหรับมนุษย์ในฐานะมนุษย์ได้ ทั้งนี้เพราะเหตุผลจะทำให้มนุษย์ตระหนักได้ว่าอะไรเป็นสิ่งประเสริฐสำหรับมนุษย์ในฐานะมนุษย์อย่างแท้จริง ดังที่ เซนท์ โธมัส กล่าวไว้ว่า

> ...เหตุผลเป็นผู้เสนอจุดประสงค์ของเจตจำนง เพราะความดีที่เข้าใจด้วยเหตุผลเป็นสิ่งที่เหมาะสมกับเจตจำนง ส่วนความดีทางผัสสะไม่เหมาะสมสำหรับเจตจำนง แต่เหมาะสมสำหรับตัณหา ทั้งนี้ พราะเจตจำนงสามารถมุ่งหมายสู่ความดีสากลได้ ซึ่งเป็นความดีที่สามารถเข้าใจได้โดยเหตุผล ส่วนตัณหามุ่งไปสู่ความดีเฉพาะหน่วย ซึ่งเป็นความดีที่สามารถเข้าใจด้วยผัสสะ ดังนั้นความดีสำหรับเจตจำนงขึ้นอยู่กับเหตุผล[45]

---

[45] Ibid., Part I of Second Part, Q. XIX, Art. 3. "Now the will's object is proposed to it by reason. Because the good understood is the proportionate object of the will, while sensitive or imaginary good is proportionate not to the will but to the sensitive appetite, for the will can tend to the universal good, which reason apprehends, but the sensitive appetite tends only to the particular good, apprehended by the sensitive power. Therefore the goodness of the will depends on reason,"

เมื่อมนุษย์ตระหนักถึงสิ่งประเสริฐสำหรับมนุษย์ในฐานะมนุษย์ด้วยเหตุผล โดยเหตุผลนั่นเองที่จะเป็นสิ่งบังคับเจตจำนงให้กระทำเพื่อสิ่งประเสริฐ ด้วยเหตุดังกล่าว เหตุผลจึงเป็นตัวออกกฎเกณฑ์ต่าง ๆ สำหรับปฏิบัติเพื่อสิ่งประเสริฐที่มุ่งหมาย เจตจำนงของมนุษย์จึงมิได้ถูกบังคับโดยพระเจ้า ถึงแม้มนุษย์จะเป็นสิ่งที่พระเจ้าทรงสร้าง มนุษย์ก็มีเจตจำนงเสรี กล่าวคือสามารถที่จะเลือกจุดมุ่งหมายเอง และออกกฎเกณฑ์บังคับการกระทำของตัวเองได้ ทั้งนี้ เซนท์ โธมัส ให้เหตุผลว่าธรรมชาติที่พระเจ้าประทานแก่มนุษย์ก็คือ มีเจตจำนงเสรีที่ไม่ถูกบังคับโดยสิ่งภายนอกตนเอง พระเจ้าจึงไม่ทรงเข้าควบคุมเจตจำนงของมนุษย์

ถึงแม้เจตจำนงของมนุษย์ไม่ถูกบังคับโดยพระเจ้า แต่ถูกบังคับโดยเหตุผลของมนุษย์เอง เหตุผลของมนุษย์ก็มีต้นกำเนิดจากกฎนิรันดร์ (The Eternal Law) ซึ่งหมายถึงเหตุผลของพระเจ้า (Divine Reason) ดังที่เซนท์ โธมัส กล่าวยืนยันว่า

> ...เหตุผลของมนุษย์ซึ่งเป็นกฎสำหรับเจตจำนงของมนุษย์ อันเป็นเหตุให้เจตจำนงของมนุษย์ได้รับความดีของมัน มีต้นกำเนิดจากกฎนิรันดร์ ซึ่งเป็นเหตุผลของพระเจ้า[46]

เซนท์ โธมัส จึงมีทัศนะว่า การใช้เหตุผลของมนุษย์เป็นการกระทำที่สอดคล้องกับเหตุผลของพระเจ้า การกระทำตามเหตุผลจึงเป็นการกระทำตามเหตุผลของพระเจ้า และทำให้มนุษย์ตระหนักถึงสิ่งประเสริฐของมนุษย์ในฐานะมนุษย์

ดังนี้ จะเห็นว่าการกระทำที่ไม่ถูกบังคับ หมายถึงการกระทำที่เป็นอิสระอันเกิดจากเจตจำนงที่จะกระทำเพื่อจุดมุ่งหมายที่ผู้กระทำตระหนัก เจตจำนงจึงไม่ถูกบังคับโดยสิ่งภายนอก ส่วนการกระทำที่ถูกบังคับ หมายถึงการกระทำที่ไม่เป็นอิสระ เพราะไม่เกิดจากเจตนาของตัวผู้กระทำ ทั้งนี้ เพราะผู้กระทำไม่ตระหนักถึงจุดมุ่งหมายที่ปรารถนา ดังนั้นการกระทำทุกการกระทำของมนุษย์ จึงมิใช่การกระทำที่เป็นอิสระทั้งหมด

---

[46] Ibid., Part I of Second Part, Q. XIX, Art. 4. "Now that human reason is the rule of the human will, from which the human will derives its goodness, is from the eternal law which is the Divine Reason."

สิ่งประเสริฐอันเกิดจากการตระหนักโดยเหตุผลคืออะไร เซนท์ โธมัส กล่าวยืนยันว่า จุดหมุ่งหมายสุดท้ายที่ประเสริฐของมนุษย์ไม่สามารถเป็นความสุขทางผัสสะ แต่เป็นพระเจ้าผู้ทรงสร้างโลกและผู้ปกครองโลกต่างหาก พระเจ้าทรงเป็นความดีสากล ดังนั้น การกระทำของมนุษย์ถ้าเนื่องมาจากเหตุผล ต้องเป็นการกระทำที่มีเจตจำนงเพื่อพระเจ้าเป็นจุดหมาย[47]

เมื่อ เซนท์ โธมัส มีทัศนะว่า ด้วยเหตุผลทำให้มนุษย์ตระหนักถึงสิ่งประเสริฐสำหรับมนุษย์ในฐานะมนุษย์ การกระทำที่ดีต้องเป็นการกระทำตามเหตุผลเพื่อไปสู่จุดมุ่งหมายอันเป็นสิ่งประเสริฐนั้น เพราะสิ่งประเสริฐย่อมเป็นสิ่งดี ส่วนการกระทำที่ชั่วร้ายก็คือการกระทำที่ขัดกับเหตุผลอันนำไปสู่ตรงข้ามกับจุดมุ่งหมาย เมื่อสิ่งประเสริฐของมนุษย์ก็คือพระเจ้า อันเป็นจุดมุ่งหมายที่ตระหนักโดยเหตุผลที่มีรากฐานมาจากเหตุผลของพระเจ้า การกระทำดีจึงเป็นการกระทำที่สอดคล้องกับเหตุผลของพระเจ้าและให้ความเคารพต่อพระเจ้าในฐานะเป็นจุดหมาย ส่วนบาปคือการกระทำที่ขัดกับเหตุผลของตนเอง จึงไม่สอดคล้องกับเหตุผลของพระเจ้า และมิได้ให้ความเคารพต่อพระเจ้าในฐานะเป็นจุดมุ่งหมายแห่งตน

เซนท์ โธมัส จึงมีทัศนะว่ามนุษย์มีเจตจำนงเสรี การกระทำของมนุษย์จึงมีส่วนที่เป็นการกระทำที่เป็นอิสระ โดยเป็นการกระทำที่ไม่ถูกบังคับโดยสิ่งใดจากภายนอกทั้งสิ้น ถ้าหากเจตจำนงเสรีกระทำตามเหตุผล ก็จะสอดคล้องกับเหตุผลของพระเจ้า การกระทำนั้นก็เป็นการกระทำที่ชอบธรรม ถ้าหากเจตจำนงเสรีทำตามตัณหา ก็จะขัดกับเหตุผลของพระเจ้า การกระทำนั้นก็เป็นบาป ผลที่ได้รับสำหรับผู้ประพฤติชอบธรรมคือความสุข ส่วนผลของผู้ประพฤติบาปคือความทุกข์อันเป็นความชั่วร้าย ทั้งการกระทำที่ชอบธรรมและบาปของมนุษย์จึงเนื่องมาจากเจตจำนงเสรีของมนุษย์ทั้งสิ้น พระเจ้ามิได้ทรงบังคับเจตจำนงของมนุษย์แต่ประการใด พระเจ้าจึงมิต้องทรงรับผิดชอบต่อการกระทำชั่วของมนุษย์ อันเป็นเหตุให้การลงโทษมนุษย์ของพระเจ้าเป็นสิ่งชอบธรรมด้วย ดังนั้น บาปอันเป็นความชั่วร้ายทาง

---

[47] Ibid., Part I of Second Part, Q, XIX, Art. 10.

ศีลธรรม และความชั่วร้ายอันเกิดจากการลงโทษของพระเจ้าเนื่องมาจากเจตจำนงเสรีของมนุษย์

ดังกล่าวมานี้ คือแนวแก้ปัญหาความชั่วร้ายของ เซนท์ โธมัส ซึ่งได้นำหลักปรัชญาของอริสโตเติล มาใช้อย่างมาก อีกทั้งยังคล้อยตามแนวแก้ปัญหาของเซนท์ ออกัสติน นักปราชญ์สำคัญที่มาก่อน ผู้เขียนจึงจัดแนวแก้ปัญหาของ เซนท์ โธมัส ไว้ในแนวแก้ปัญหาแบบออกัสติเนียน

3. การแก้ปัญหาของไลบ์นิซ[48]

3.1 อภิปรัชญาของไลบ์นิซ

เพื่อจะทำให้มีความเข้าใจในวิธีการแก้ปัญหาความชั่วร้ายของไลบ์นิซ ผู้เขียนมีความเห็นว่า ต้องทำความเข้าใจในทัศนะทางอภิปรัชญาของไลบ์นิซเสียก่อน ผู้เขียนจึงใคร่เสนอทัศนะทางอภิปรัชญาของไลบ์นิซ โดยย่อเป็นอันดับแรก ดังนี้

ไลบ์นิซ เชื่อในความมีอยู่จริงของวัตถุภายนอกตัวเรา วัตถุภายนอกเป็นวัตถุที่มีส่วนประกอบ กล่าวคือต้องประกอบด้วยสารเชิงเดียว (Simple Substances) สารเชิงเดี่ยวที่ประกอบกันขึ้นเป็นวัตถุภายนอกเรียกว่า โมนาด (Monads) ซึ่งพอจะเปรียบเทียบได้กับปรมาณู (Atom) ของนักวิทยาศาสตร์ ไลบ์นิซจึงยอมรับว่า โมนาดเป็นอันติมสัจจ์ แต่ทว่าโมนาดนี้มีอยู่เป็นจำนวนมากเช่นเดียวกับปรมาณู โมนาดของไลบ์นิซเป็นสารที่ไม่มีส่วนประกอบ ไม่กินที่ ไม่มีรูปร่าง แบ่งแยกไม่ได้ และเป็นจิต นอกจากนี้ทุกโมนาดยังมีความแตก-

---

[48] Gottfried Wilhelm Leibniz (ค.ศ. 1646 - 1716) นักปรัชญาชาวเยอรมันที่ได้ชื่อว่าเป็นฝ่ายเหตุผลนิยม (Rationalist) ในฐานะที่เขาเป็นนักปรัชญาฝ่ายเหตุผลนิยม เขาได้พัฒนาความคิดของ เรเน่ เดซการ์ตซ์ (Rene Descartes) และ สปิโนซา (Spinoza) ซึ่งเป็นนักปรัชญาฝ่ายเหตุผลนิยมเช่นเดียวกับเขา สิ่งที่เขาพยายามกระทำสำหรับศาสนาคริสต์ คือ การพยายามลดความขัดแย้งระหว่างคาธอลิคกับฝ่ายโปรเตสแตนท์

ต่างกันจนไม่มีโมนาดใดเลยที่เหมือนกัน ประการสำคัญที่สุด แต่ละโมนาดไม่มีอิทธิพลต่อกันและกันด้วย ทุกโมนาดจึงมีกฎเกณฑ์ของตัวเอง และกระทำกิจกรรมด้วยตัวเอง

ถึงแม้ว่าโมนาดแต่ละโมนาดเป็นอิสระ และกระทำกิจกรรมด้วยตัวของตัวเอง โดยไม่ถูกอิทธิพลของโมนาดอื่น ๆ โมนาดทุกโมนาดก็มีความสัมพันธ์อย่างกลมกลืนกัน กล่าวคือ โมนาดสามารถเปลี่ยนแปลงคล้อยตามการเปลี่ยนแปลงของโมนาดอื่น ๆ โดยไม่ถูกอิทธิพลของโมนาดนั้น ๆ เลย ทั้งนี้ เป็นเพราะพระเจ้าทรงกำหนดกฎเกณฑ์แห่งความกลมกลืนและคล้อยตามกันของทุกโมนาดไว้แล้ว

โมนาดเหล่านี้เองที่ประกอบกันขึ้นเป็นจักรวาล โดยไลบ์นิซมีทัศนะว่าแต่ละโมนาดมีหน้าที่เฉพาะแห่งตนในการที่จะสะท้อนจักรวาลออกมาในแง่ของตน ในเมื่อโมนาดมีความสัมพันธ์แบบกลมกลืนและคล้อยตามกัน ตามกฎเกณฑ์ที่พระเจ้าทรงกำหนดไว้ จักรวาลนี้จึงเป็นจักรวาลที่เป็นระบบที่สรรพสิ่งในจักรวาลมีความสัมพันธ์กลมกลืนกันหมด ดังนั้นถ้าหากว่าเราขจัดสิ่งหนึ่งสิ่งใดออกจากจักรวาลนี้ไป จักรวาลก็จะเสียระบบและความกลมกลืนดังกล่าว จักรวาลจึงต่างไปจากจักรวาลที่เป็นอยู่เวลานี้ จักรวาลที่เป็นอยู่ในเวลานี้จึงเป็นจักรวาลที่เป็นระบบที่สรรพสิ่งในจักรวาลมีความสัมพันธ์กลมกลืนกันเป็นระบบตามที่พระเจ้าทรงกำหนดไว้แล้ว พระเจ้าจึงทรงเป็นประดุจสถาปนิกผู้สร้างจักรวาลนี้ขึ้นมา

3.2 <u>จักรวาลที่พระเจ้าทรงสร้างเป็นจักรวาลที่ดีที่สุดที่เป็นไปได้ และความหลากหลายทำให้จักรวาลบริบูรณ์</u>

เนื่องจากไลบ์นิซมีทัศนะว่าพระเจ้าทรงสร้างจักรวาลนี้ขึ้นมา ไลบ์นิซจึงต้องกล่าวยืนยันด้วยว่า จักรวาลนี้เป็นจักรวาลที่ดีที่สุด ทั้งนี้ เพราะสิ่งที่ประจักษ์ชัดแก่ปุถุชนก็คือจักรวาลนี้มีความชั่วร้ายเป็นส่วนประกอบอยู่ด้วย ถ้าหากไลบ์นิซไม่กล่าวยืนยันว่าจักรวาลนี้เป็นจักรวาลที่ดีที่สุด ก็เท่ากับเป็นการกล่าวโทษพระเจ้าว่าทรงสร้างความชั่วร้ายโดยมิได้ทรงคำนึงถึงสิ่งใดเลย อันเป็นการทำลายธรรมชาติแห่งความดีของพระเจ้า เมื่อไลบ์นิซยืนยันว่าจักรวาลนี้ถึงแม้จะมีความชั่วร้ายแต่ก็เป็นจักรวาลที่ดีที่สุด ก็เท่ากับไลบ์นิซยืนยันว่าพระเจ้าทรงอนุญาตให้มีความชั่วร้ายในโลก เพราะทรงประสงค์จะให้จักรวาลมีความดีบางอย่างซึ่งเป็นความดีที่เหนือกว่าความชั่วร้ายนั้น

ดังนี้ จะเห็นว่าไลบ์นิซมิได้ปฏิเสธว่าจักรวาลมีความชั่วร้าย แต่เขาต้องการปฏิเสธผู้ที่คัดค้านว่าโลกมีความชั่วร้ายทั้ง ๆ ที่ผู้สร้างสามารถสร้างโลกให้ปราศจากความชั่วร้ายได้ แต่ไม่สร้างโลกที่ดีที่สุด กล่าวคือ ไลบ์นิซต้องการปฏิเสธผู้ที่กล่าวโทษความดีของพระเจ้าว่าไม่ทรงสร้างจักรวาลให้ปราศจากความชั่วร้ายทั้ง ๆ ที่พระองค์ทรงสามารถกระทำได้ จักรวาลนี้จึงไม่ใช่จักรวาลที่ดีที่สุด ทั้งนี้ เพราะไลบ์นิซมีทัศนะว่าจักรวาลที่ดีที่สุดมิได้หมายความถึงจักรวาลที่ปราศจากความชั่วร้าย แต่หมายถึงจักรวาลที่มีความชั่วร้ายนี้แหละเป็นจักรวาลที่ดีที่สุด เพราะเหตุว่าความชั่วร้ายนั้นสามารถนำมาซึ่งความดียิ่งขึ้นไปได้ เช่น ถึงแม้ยาจะขมยานั้นก็ช่วยรักษาโรคได้ ดังที่ไลบ์นิซกล่าวยืนยันไว้ว่า

> ...ทางที่ดีที่สุดมิได้หมายถึงทางที่หลีกเลี่ยงความชั่วร้าย เพราะยอมเป็นไปได้ที่ความชั่วร้ายนำมาซึ่งความดีกว่า ตัวอย่างเช่น นายพลแห่งกองทัพต้องการชัยชนะและความบาดเจ็บมากกว่ากิจการที่ปราศจากทั้งชัยชนะและความบาดเจ็บ[49]

อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ไลบ์นิซจะยอมรับว่าจักรวาลนี้มีความชั่วร้าย ไลบ์นิซปฏิเสธทัศนะที่ว่า ความชั่วร้ายของจักรวาลมีมากกว่าความดี ไลบ์นิซจึงกล่าวยืนยันว่า

> ...ในงานเขียนของข้าพเจ้า ข้าพเจ้าไม่ละเลยที่จะแสดงให้เห็นว่าจักรวาลเป็นผลงานของผู้ปกครองจักรวาลที่สมบูรณ์สูงสุด จักรวาลจึงเป็นรัฐที่สมบูรณ์ที่สุดที่เป็นไปได้ ดังนั้นจึงต้องการ

---

[49] Leibniz, Theodicy, Objection I, in Ninian Smart, ed., Historical Selections in the Philosophy of Religion (New York: Harper & Row, c 1962), p. 146. "...the best course is not always that which seeks to avoid evil, since it is possible that the evil is accompanied by a greater good. For instance, an army general would prefer a great victory and a slight wound to a state of affairs without either."

> ความชั่วร้ายน้อยนิดเหลือเกินสำหรับการได้มาซึ่งความดีที่เราสามารถพบได้จากความชั่วร้ายนั้น[50]

ในเมื่อโลกนี้เป็นโลกที่ดีที่สุด พระเจ้าผู้ทรงสร้างจึงมิได้ขาดธรรมชาติแห่งความดี ธรรมชาติแห่งปัญญา และธรรมชาติแห่งอำนาจ พระเจ้าทรงปรารถนาที่จะสร้างจักรวาลที่ดีที่สุดด้วยความดีของพระองค์ พระองค์ทรงเล็งเห็นได้ว่าจักรวาลแบบใดจึงจะเป็นจักรวาลที่ดีที่สุดด้วยพระปัญญาของพระองค์ และทรงสามารถสร้างจักรวาลที่ดีที่สุดตามที่ปรากฏต่อพระปัญญาของพระองค์ด้วยพระอำนาจของพระองค์ ดังที่ไลบ์นิซกล่าวว่า

> ...ด้วยพระปัญญาอันสูงสุดของพระองค์ รวมกับความดีอันไม่จำกัดของพระองค์ พระเจ้าไม่ทรงสามารถเลือกสิ่งอื่นใดได้นอกจากสิ่งที่ดีที่สุด[51]

ดังนั้น ก่อนที่พระเจ้าทรงสร้างจักรวาลนี้ขึ้นมา พระองค์ทรงเล็งเห็นโดยตลอดในแต่ละระบบของจักรวาลว่าจักรวาลใดเป็นจักรวาลที่ดีที่สุด ประดุจเวลาเราเลือกซื้อเพชรพลอยที่เดียว กล่าวคือ เราสามารถเลือกซื้อเพชรพลอยซึ่งเราเห็นว่าดีที่สุด ด้วยการตรวจดูน้ำหนักของเพชรพลอยแต่ละเม็ด ความแวววาวของมัน เป็นต้น เมื่อเราเห็นว่าเพชรพลอย

---

[50] Ibid., objection II, in ibid., p. 148. "...yet in this work I have not failed to show that it is a consequence of the supreme perfection of the Sovereign of the universe that the kingdom of God should be the most perfect of all states or governments possible, and that consequently what little of evil there is required for the consumation of the vast good to be found there."

[51] Ibid., Parag. 8, quoted in Hick, op. cit., p. 165. "...supreme wisdom, united to a goodness that is no less infinite, cannot but have chosen the best."

เม็ดใดดีที่สุด เราก็จะตัดสินใจเลือกซื้อเพชรพลอยเม็ดดังกล่าวมา ความแตกต่างระหว่างการเลือกเพชรพลอยของเราและการพินิจพิจารณาของพระเจ้าก่อนที่ทรงตัดสินพระทัยเลือกสร้างจักรวาลที่ดีที่สุดอยู่ที่ว่า จักรวาลทุกระบบมิได้มีอยู่ในภาวะจริง แต่มีอยู่ในพระปัญญาของพระเจ้าเท่านั้น หลังจากที่พระเจ้าทรงตัดสินพระทัยเลือกจักรวาลที่ดีที่สุดแล้ว พระเจ้าจึงทรงสร้างระบบจักรวาลดังกล่าวขึ้นมาอันเป็นเหตุให้จักรวาลนั้นมีอยู่ในภาวะจริง ส่วนเพชรพลอยที่เราเลือกนั้นมีอยู่ในภาวะจริงอยู่แล้วทุกเม็ด ด้วยเหตุดังกล่าว จักรวาลนี้จึงเป็นจักรวาลที่ดีที่สุดที่ผ่านการเลือกสรรโดยพระเจ้าผู้ทรงความดีสูงสุด และผู้ทรงปัญญาสูงสุดด้วย ไลบ์นิซจึงกล่าวว่า

> พระปัญญาของพระองค์ไม่พอใจที่จะโอบอุ้มสิ่งเป็นไปได้ทั้งหมด พระองค์จึงทรงพินิจพิเคราะห์สิ่งที่เป็นไปได้ทั้งหมด พระองค์จึงทรงใช้พระปัญญาชั่งและเปรียบเทียบสิ่งเป็นไปได้เหล่านั้น ทรงคำนวณถึงขีดขั้นแห่งความสมบูรณ์หรือความไม่สมบูรณ์ ความแข็งแรงและความอ่อนแอ ความดีและความชั่วร้าย... ผลแห่งการเปรียบเทียบดังกล่าวของพระเจ้าก็คือการที่ทรงเลือกระบบที่ดีที่สุดจากบรรดาระบบที่เป็นไปได้ทั้งหมด ซึ่งพระเจ้าทรงใช้พระปัญญากระทำเช่นนั้น ก็เพราะทรงประสงค์ที่จะสนองความดีอย่างสมบูรณ์[52]

---

[52] Ibid., Parag. 225, quoted in ibid., p. 162. "The wisdom of God, not content with embracing all the possilbes, penetrates them, compares them, weighs them one against the other, to estimate their degrees of perfection or imperfection, the strong and the weak, the good and the evil... The result of all these comparisions and deliberations is the choice of the best from among all these possible systems, which wisdom makes in order to satisfy goodness completely,"

ในเมื่อการปราศจากความชั่วร้ายมิใช่ลักษณะของจักรวาลที่ดีที่สุด แล้วอะไรเล่าที่เป็นลักษณะที่ทำให้จักรวาลเป็นจักรวาลที่ดีที่สุด ไลบ์นิซมีทัศนะว่า ความหลายหลากเป็นลักษณะของจักรวาลที่ดีที่สุด ความหลากหลายหมายถึงความหลากหลายทั้งทางด้านปริมาณของสัตและชนิดของสัต ทั้งนี้ เพราะถ้าจักรวาลมีเพียงสัตชนิดเดียวแต่มีปริมาณมากก็หมายถึงความขาดแคลนของจักรวาลนั่นเอง ดังนั้นไลบ์นิซจึงมีความเห็นว่า ถ้าพระเจ้าทรงมีพระประสงค์ที่จะสร้างโลกเพื่อแสดงออกซึ่งธรรมชาติแห่งความดีของพระองค์ พระประสงค์ของพระเจ้าดังกล่าวจะได้รับการตอบสนองดีกว่า ถ้าพระองค์ทรงสร้างจักรวาลให้มีความหลากหลายทั้งปริมาณและชนิด และพระประสงค์ของพระเจ้าจะได้รับการตอบสนองน้อยลงไป ถ้าพระองค์ทรงสร้างสัตขึ้นมาเพียงชนิดเดียว ด้วยเหตุดังกล่าวจักรวาลจึงต้องประกอบด้วยสัตที่มีคุณค่าสูงที่น่าปรารถนาและสัตที่มีคุณค่าต่ำที่ไม่น่าปรารถนา ความหลากหลายของจักรวาลจึงเป็นความดีอย่างหนึ่ง

อีกประการหนึ่งถึงแม้ไลบ์นิซจะยืนยันถึงความดีของความหลากหลายของจักรวาล แต่ความหลากหลายประการเดียวยังไม่ใช่ความดีโดยแท้ ทั้งนี้ เพราะไลบ์นิซเน้นถึงความเป็นระเบียบ ความกลมกลืนของจักรวาลอันเป็นเหตุให้จักรวาลเป็นระบบ โครงสร้างของจักรวาลดังกล่าวเป็นสิ่งที่พระเจ้าผู้ทรงสร้างโลกกำหนดมาให้แก่จักรวาลแล้วแต่เดิม ดังนั้นถ้าหากว่าจักรวาลต้องสูญเสียระเบียบ ความกลมกลืนและระบบไป ย่อมหมายถึงว่าความดีของจักรวาลถูกทำลาย ความหลากหลายจึงมีความดีในฐานะทำให้จักรวาลมีความบริบูรณ์พอที่จะเป็นระบบที่สมบูรณ์ได้

ด้วยเหตุดังกล่าวพระเจ้าทรงไม่สามารถกระทำอะไรเพิ่มเติมให้จักรวาลได้ดีไปกว่านี้ เพราะเหตุว่าถ้าพระองค์ทรงกระทำอย่างหนึ่งอย่างใดที่เป็นของใหม่ให้จักรวาลก็ย่อมหมายถึงว่าจักรวาลต้องสูญเสียระเบียบ ความกลมกลืนและระบบอันดีดังกล่าวไป ไลบ์นิซจึงเห็นว่าไม่เป็นการสมควรอย่างยิ่งที่จะกล่าวโทษพระเจ้าว่าทรงมีความดีจำกัด การกล่าวโทษดังกล่าวเนื่องมาจากการพิจารณาว่า พระเจ้าทรงสามารถยับยั้งไม่ให้มนุษย์กระทำบาปได้ โดยทรงบันดาลใจผู้กระทำ เป็นต้น หรือทรงสามารถช่วยขจัดความทุกข์ของมนุษย์ด้วยปรากฏการณ์พิเศษ เป็นต้น แต่ว่าพระเจ้ามิได้ทรงกระทำเช่นนั้นบ่อย ๆ พระองค์จึงทรงมีความดีจำกัด ไลบ์นิซเห็นว่าไม่สมควรที่จะกล่าวโทษพระเจ้าเช่นนั้น ทั้งนี้

เพราะเขามีทัศนะว่า ถ้าพระเจ้าทรงกระทำเช่นนั้นบ่อย ๆ การกระทำดังกล่าวของพระเจ้าจะเปลี่ยนโครงสร้างของจักรวาลอันเป็นความดีนั้นเสีย อันเป็นเหตุให้จักรวาลต้องสูญเสียระเบียบ ความกลมกลืนและระบบไป ซึ่งย่อมหมายถึงว่าจักรวาลสูญเสียความดี เพราะความดีดังกล่าวของจักรวาลเป็นแผนการที่ดีที่สุด สำหรับจักรวาลที่พระเจ้าทรงมีอยู่ในพระปัญญาของพระองค์[53]

อาจจะมีผู้คัดค้านได้ว่า เมื่อจักรวาลนี้เป็นจักรวาลที่ดีที่สุด พระเจ้าไม่ทรงสามารถหลีกเลี่ยงที่จะสร้างจักรวาลที่ดีที่สุด ก็มีความหมายว่าพระเจ้าไม่ทรงเป็นอิสระในการสร้างโลก ทั้งนี้ เพราะแบบที่ดีที่สุดของจักรวาลเป็นสิ่งที่บังคับให้พระองค์ทรงสร้างจักรวาลตามแบบดังกล่าวขึ้น ไลบ์นิซแก้ข้อคัดค้านดังกล่าวด้วยการยืนยันว่า ในการที่พระเจ้าทรงสร้างจักรวาลที่ดีที่สุดนั้น พระเจ้าทรงมีเสรีภาพอย่างแท้จริง กล่าวคือ ทรงกระทำตามเจตจำนงเพื่อสิ่งที่ดีที่สุดของพระองค์ โดยทรงมีเจตนาที่จะสร้างจักรวาลที่ดีที่สุดโดยไม่มีสิ่งภายนอกอื่นใดมาบังคับให้ทรงเลือกสร้างจักรวาลที่ดีที่สุด นอกจากนี้ทรงเต็มพระทัยที่จะทรงสร้างจักรวาลที่ดีที่สุดอีกด้วย ดังนั้นการที่พระเจ้าทรงเลือกสร้างและทรงเต็มพระทัยที่จะสร้างจักรวาลที่ดีที่สุดต่างหากเป็นเหตุให้ทรงสร้างจักรวาลที่ดีที่สุด มิใช่แบบของจักรวาลที่ดีที่สุดเป็นสาเหตุบังคับให้พระเจ้าทรงสร้าง

อีกประการหนึ่งในเมื่อพระเจ้าทรงมีความดีสูงสุด พระองค์จำเป็นต้องทรงเลือกกระทำสิ่งที่ดีเท่านั้น แต่ว่าการกระทำแต่สิ่งที่ดีมิใช่หมายความว่าพระองค์ไม่ทรงอิสระเพราะทรงจำเป็นต้องกระทำแต่สิ่งดีแต่ประการเดียว ดังนั้นในการที่ทรงเลือกสร้างจักรวาลที่ดีที่สุด จึงมิได้หมายความว่าพระองค์ทรงถูกบังคับให้สร้างจักรวาลที่ดีที่สุด แต่การที่พระเจ้าทรงสร้างจักรวาลที่ดีที่สุดก็เพราะทรงกระทำตามธรรมชาติแห่งความดีของพระองค์ต่างหาก นอกจากนี้ถ้าหากจะตีความหมายอิสรภาพของพระเจ้าว่าหมายถึงสภาพที่พระเจ้าทรงสามารถมีเจตจำนงที่จะสร้างโลกที่ดีที่สุดก็ได้ ทรงมีเจตจำนงที่จะทรงสร้างจักรวาลที่เลวที่สุดก็ได้

---

[53] Ibid., objection VII, in Historical Selections in The Philosophy of Religion, p. 153.

ย่อมมีความหมายเท่ากับว่าพระเจ้าทรงขาดความสมบูรณ์ เจตจำนงของพระองค์จึงมิใช่เจตจำนงเพื่อสิ่งที่ดีที่สุดแต่ประการเดียว เปรียบได้กับเจตจำนงของปุถุชนที่สามารถแกว่งไปมาระหว่างความดีและความเลวอยู่ตลอดเวลา มนุษย์มีเจตจำนงในลักษณะดังกล่าวเพราะมนุษย์ขาดความสมบูรณ์ จึงไม่สามารถปรารถนาเพื่อสิ่งดีที่สุดแต่ประการเดียวได้ นอกจากนี้ยังหมายความว่าเจตจำนงของพระองค์เป็นกลาง ๆ กล่าวคือ อาจมุ่งไปสู่ความดีหรืออาจจะมุ่งไปสู่ความเลว แล้วแต่โอกาสจะอำนวยให้เป็นไป เมื่อเป็นไปในลักษณะเช่นนั้น พระเจ้าจะทรงเหมาะสมกับตำแหน่งผู้ปกครองจักรวาลอย่างไรได้ เพราะฉะนั้นไลบ์นิซจึงเห็นว่าการตีความหมายเสรีภาพของพระเจ้าไปในลักษณะดังกล่าวนำไปสู่ความขัดแย้งและความไร้เหตุผลยิ่งขึ้น ดังที่ไลบ์นิซกล่าวไว้ว่า

> ...ถ้าหากเจตจำนงของพระเจ้าปราศจากหลักการเพื่อสิ่งที่ดีที่สุด ก็อาจจะมุ่งไปสู่ความชั่วร้ายซึ่งเป็นกรณีที่เลวที่สุด หรือมิฉะนั้นก็เป็นกลาง ๆ ที่มิได้มุ่งเพื่อความดีหรือความชั่วร้าย แล้วแต่โอกาสจะนำไป เจตจำนงที่ปล่อยให้โอกาสเป็นเครื่องนำ ย่อมไม่สามารถปกครองโลกได้ดีไปกว่าการรวมตัวกันโดยบังเอิญของสวนตาง ๆ โดยไม่ต้องมีพระเจ้าเกี่ยวข้อง[54]

ดังที่ผู้เขียนกล่าวมาทั้งหมดพอสรุปความได้ว่า ถึงแม้จักรวาลที่ประจักษ์แก่คนทั่วไปจะเป็นจักรวาลที่มีความชั่วร้ายคละเคล้าอยู่ด้วย แต่จักรวาลนี้ก็เป็นจักรวาลที่ดีที่สุดที่เป็นไป

---

[54] Ibid., Objection VIII, in ibid., pp. 154-5. "If the will of God did not have as its rule the principle of the best, it would either tend towards evil, which would be the worst case, or else it would in some way be indifferent to good and evil and would be guided by chance: but a will which would permit itself to be guided always by chance would not be better for the government of the universe than the chance concourse of particles, without there being any divinity there."

ได้แล้ว พระเจ้าไม่ทรงสามารถสร้างจักรวาลให้ดีไปกว่านี้ได้แล้ว ความชั่วร้ายดังกล่าวเป็นส่วนที่จำเป็นของจักรวาล เพราะเป็นส่วนที่นำไปสู่ความดีของจักรวาล ความดีของจักรวาลคือความหลากหลายของสรรพสัตในจักรวาล ความหลากหลายดังกล่าวเป็นทั้งความหลากหลายทางด้านปริมาณและความหลากหลายทางด้านชนิด จักรวาลจึงต้องประกอบด้วยสัตที่มีขีดขั้นต่างกันทางด้านคุณค่า ความสมบูรณ์ ความสวยงาม ความแข็งแรง และเชาวน์ปัญญาเป็นอาทิ นอกจากนี้จักรวาลที่มีความหลายหลากยังมีความดีอีกประการหนึ่งคือบริบูรณ์พอที่จะเป็นระบบซึ่งประกอบด้วยระเบียบและความกลมกลืนของสรรพสัต ระบบ ระเบียบและความกลมกลืนของจักรวาลเป็นสิ่งที่พระเจ้าทรงกำหนด ลักษณะดังกล่าวมีความสำคัญมากเสียจนกระทั่งว่าถ้าพระเจ้าทรงบันดาลให้จักรวาลเกิดเหตุการณ์ที่พิเศษออกไป จักรวาลจะสูญเสียลักษณะอันดีของจักรวาลไป ดังนี้จะเห็นว่าความหลายหลากของสรรพสัตก่อให้เกิดผลดีอีกประการหนึ่งสำหรับจักรวาลคือ ทำให้จักรวาลเป็นระบบ เพราะถ้าปราศจากความหลายหลากจักรวาลก็มีระบบไม่ได้ เพราะขาดความบริบูรณ์ของสรรพสัต ด้วยเหตุนี้ไลบ์นิซจึงยืนยันว่าจักรวาลนี้เป็นจักรวาลที่ดีที่สุดอันเกิดจากเจตจำนงของพระเจ้าที่จะทรงสร้างสิ่งที่ดีที่สุดและพระปัญญาที่เล็งเห็นโดยตลอดแล้วว่าจักรวาลระบบใดจะสมบูรณ์ที่สุด ดังนั้นถึงแม้พระเจ้าจะทรงสร้างจักรวาลใหม่ความชั่วร้ายคลุกเคล้าอยู่ จักรวาลที่มีลักษณะดังกล่าวก็มิได้เป็นเครื่องหมายแห่งการขาดธรรมชาติแห่งความดี ธรรมชาติแห่งปัญญา และธรรมชาติแห่งอำนาจของพระเจ้าแต่ประการใด

ดังนี้ จะเห็นได้ว่าการแก้ปัญหาความชั่วร้ายของไลบ์นิซดังกล่าว มีลักษณะเหมือนการแก้ปัญหาของ เซนท์ ออกัสติน คือ ยืนยันว่าจักรวาลแม้จะมีความชั่วร้ายแต่ก็เป็นจักรวาลที่ดีอีกทั้งความหลากหลายของจักรวาลก็เป็นสิ่งที่ดีอีกด้วย จอห์น ฮิค จึงเรียกทัศนะของไลบ์นิซว่าเป็น "สุนิยมแห่งศตวรรษที่สิบแปด" ("The Eighteen-century 'optimison'")[55]

---

[55] ดู Hich, op. cit., pp. 152-153.

3.3 <u>บาปเกิดจากเจตจำนงเสรีของมนุษย์ ดังนั้นการลงโทษของพระเจ้าเป็นสิ่งยุติธรรม</u>

เมื่อพระเจ้าทรงเลือกจักรวาลที่ดีที่สุด พระองค์ได้ทรงพิจารณามาก่อนแล้วถึงเหตุการณ์ทั้งมวลของจักรวาลที่จะเกิดขึ้นในเวลาภายหลัง ดังนั้น เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในจักรวาลทั้งหมดรวมทั้งการตัดสินใจของมนุษย์ย่อมเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ตามพระบัญชาของพระเจ้า ทั้งนี้ เพราะเหตุการณ์ทั้งมวลต้องเป็นไปตามที่พระเจ้าทรงคิดไว้ล่วงหน้า และพระเจ้าทรงเพียงทำให้ความนึกคิดของพระองค์เป็นจริงเท่านั้น เปรียบได้กับผู้แต่งนวนิยายย่อมเล็งเห็นโดยตลอดถึงเหตุการณ์ทั้งมวลที่จะเกิดขึ้นในนวนิยายของตน รวมทั้งการกระทำของตัวละครในนวนิยายของเขาด้วย ก่อนที่เขาจะลงมือเขียนนวนิยายเรื่องนั้น กล่าวคือ เขามีโครงเรื่องของนวนิยายทั้งเรื่องของเขาอยู่ก่อนแล้วก่อนที่เขาจะลงมือเขียนทีละตอนจนจบเรื่อง เหตุการณ์ทั้งมวลรวมทั้งความรู้สึกนึกคิดและการกระทำของตัวละครจึงเป็นไปตามความคิดของผู้แต่งนวนิยายอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ พระเจ้าก็ทรงเปรียบเหมือนผู้แต่งนวนิยาย นวนิยายของพระเจ้าก็คือจักรวาล และเหตุการณ์ทั้งมวลที่เกิดขึ้นในจักรวาลนั่นเอง เมื่อเป็นไปตามนัยแห่งการเปรียบเทียบดังกล่าว มนุษย์จะเป็นผู้รับผิดชอบต่อบาปที่มนุษย์กระทำขึ้นละหรือ เพราะบาปนั้นย่อมเป็นสิ่งที่มนุษย์ต้องกระทำ และเป็นไปตามที่พระเจ้าทรงคาดคิดไว้แล้วก่อนที่จะทรงสร้างโลก โดยที่ทรงสามารถใช้บาปของมนุษย์ให้เกิดความดีแก่จักรวาลได้ จักรวาลนี้จึงเป็นจักรวาลที่ดีที่สุด

ไลบ์นิซปฏิเสธที่จะให้เป็นเช่นนั้น จึงมีทัศนะว่าการที่พระเจ้าทรงเล็งเห็นจักรวาลอย่างครบถ้วนเป็นระบบในพระปัญญาของพระองค์ มิได้ทำลายเสรีภาพและความรับผิดชอบของมนุษย์ต่อการกระทำของตนแต่ประการใด ทั้งนี้ เพราะขณะที่ความซับซ้อนของจักรวาลปรากฏในพระปัญญาของพระเจ้า ได้รวมถึงการกระทำอันเสรีของสัตผู้เสรีไว้ด้วย ดังนั้น ไลบ์นิซจึงมีทัศนะเหมือน เซนท์ ออกัสติน ว่า ถึงแม้พระเจ้าจะทรงรู้ล่วงหน้า พระองค์ก็มิได้ทำลายการกระทำอันเสรีของมนุษย์แต่ประการใด ดังที่ไลบ์นิซกล่าวยืนยันว่า

> ในเมื่อการกำหนดในการสร้างโลก เกิดจากการที่พระองค์ทรงตัดสินพระทัยหลังจากที่พระองค์ได้ลองเปรียบเทียบโลกที่จะเป็นไปได้ในพระปัญญาของพระองค์แล้ว พระองค์เพียงแต่ทรงเลือกโลก

> ที่ดีที่สุดและทรงกระทำให้เกิดขึ้นจริงด้วยคาถาที่มีฤทธิ์เพียงคำเดียวเท่านั้น การกำหนดของพระองค์มิได้เปลี่ยนแปลงสรรพสิ่งแต่ประการใด พระเจ้าทรงปล่อยให้ทุกอย่างเป็นไปตามทางของมัน โดยที่พระองค์มิได้ทรงเปลี่ยนสารัตถะหรือธรรมชาติ หรือแม้แต่คุณลักษณะใด ๆ ทั้งสิ้น อันบรรจุอยู่ในความเข้าใจเรื่องโลกที่เป็นไปได้นี้ ดังนั้นสิ่งบังเอิญและสิ่งที่มีอิสรภาพภายใต้พระกำหนดของพระองค์ก็ยังคงมีสภาพดังกล่าวไม่น้อยไปกว่าภายใต้การเห็นล่วงหน้าของพระองค์[56]

ด้วยเหตุดังกล่าว ไลบ์นิซจึงยืนยันถึงความมีอยู่ของการกระทำโดยสมัครใจ (Voluntary Actions) ซึ่งหมายถึงการกระทำที่เกิดจากการเลือกของมนุษย์ โดยมนุษย์สามารถที่จะกระทำหรือไม่กระทำก็ได้ ซึ่งตรงข้ามกับการกระทำที่ถูกบังคับ (Involuntary Actions) ซึ่งเป็นการกระทำที่จำเป็นต้องกระทำถึงแม้เราจะไม่เลือกที่จะกระทำก็ตามที

เมื่อมนุษย์สามารถมีการกระทำที่เป็นอิสระ ก็ย่อมหมายความว่ามนุษย์มีเจตจำนงเสรี คือการที่มนุษย์สามารถเลือกกระทำดีหรือกระทำชั่วได้ เมื่อมนุษย์เลือกกระทำชั่ว มนุษย์ก็ต้องรับผิดชอบต่อการกระทำชั่วของตน บาปจึงมิได้เป็นการกระทำที่ถูกบังคับ

---

[56]Leibniz, op. cit., Parag. 52 quoted in Hick, op. cit., p. 164. "Since...God's decree consists solely in the resolution he forms, after having compared all possible worlds, to choose that one which is the best, and bring it into existence together with all that this world contains, by means of the all-powerful word Fiat, it is plain to see that this decree changes nothing in the constitution of things: God leaves them just as they were in the state of mere possibility, that is, changing nothing either in their essence or nature, or even their accidents, which are represented perfectly already in the idea of this possible world. Thus that which is contingent and free remains no less so under the decrees of God than under his prevision."

อะไรเป็นสาเหตุที่ทำให้มนุษย์ไม่สามารถเลือกกระทำดีแต่เพียงอย่างเดียว ไลบ์นิซตอบปัญหาดังกล่าวโดยยกความชั่วร้ายทางอภิปรัชญาของมนุษย์ กล่าวคือ ในฐานะที่มนุษย์เป็นสิ่งที่ถูกสร้างมนุษย์ย่อมมีสภาพแห่งการขาดความสมบูรณ์และมีลักษณะจำกัด เมื่อมนุษย์มีลักษณะจำกัด มนุษย์ก็ย่อมไม่สามารถที่จะรอบรู้ในทุกสิ่งทุกอย่างได้ อันเป็นสาเหตุให้มนุษย์เกิดเข้าใจผิด และกระทำความผิดขึ้นได้ ดังนั้นความไม่สมบูรณ์ของมนุษย์ในฐานะเป็นสิ่งที่ถูกสร้างจึงทำให้มนุษย์ใช้เจตจำนงเสรีผิด ๆ อันเป็นเหตุให้มนุษย์กระทำบาปได้[57]

ถึงแม้มนุษย์จะใช้เจตจำนงไปในทางที่ผิด กล่าวคือ เลือกกระทำบาป ทั้งนี้เพราะมนุษย์เป็นสิ่งที่จำกัดเพราะเป็นสิ่งที่ถูกสร้าง พระเจ้าก็มิควรลงโทษมนุษย์มิใช่หรือ เพราะเหตุที่ว่าพระเจ้าทรงสามารถป้องกันมิให้มนุษย์กระทำบาปได้ แต่พระองค์มิได้ทรงกระทำ ไลบ์นิซให้อรรถาธิบายว่า ถึงแม้พระเจ้าทรงสามารถป้องกันบาปของมนุษย์ได้ แต่พระองค์ก็ไม่ทรงกระทำ เพราะถ้าพระองค์ทรงกระทำเช่นนั้นก็เท่ากับพระองค์ทรงกระทำในสิ่งที่ไร้เหตุผล ทั้งนี้ เพราะสิ่งที่พระองค์ทรงกระทำคือการสร้างจักรวาลที่ดีที่สุด แต่ทว่าจักรวาลที่ดีที่สุดอาจมีบางอย่างที่ชั่วร้ายปนอยู่ด้วย เช่นมนุษย์อาจทำบาปเพราะใช้เสรีภาพผิด ๆ ก็มิใช่ความผิดของพระองค์แต่ประการใด อีกทั้งเมื่อทรงสร้างจักรวาลขึ้นมาแล้วพระองค์ก็ทรงปล่อยให้ทุกอย่างเป็นไปตามธรรมชาติแห่งตน ดังที่ไลบ์นิซกล่าวไว้ว่า

> ...อาจเป็นไปได้ที่เราอาจจะก่อให้เกิดความชั่วร้าย หรือเปิดทางให้ความชั่วร้ายนั้น เมื่อเราทำในสิ่งที่เราต้องกระทำ และเมื่อใครก็ตามใดทำหน้าที่ของตน หรือ (อย่างเช่นในกรณีของพระเจ้า) เมื่อกระทำตามเหตุผลหลังจากได้ชั่งใจดีแล้ว

---

[57] Bertrand Russell, A Critical Exposition of the Philosophy of Leibniz, 2d ed.; (London: George Allen & Unwin Ltd., 1971), pp. 197-200.

> เขาก็ไม่ต้องรับผิดชอบต่อผลที่จะเกิดขึ้นทั้ง ๆ ที่เขาอาจจะเห็นผลนั้นล่วงหน้าแล้วก็ตาม[58]

ดังนี้จะเห็นว่าพระเจ้าทรงกระทำตามเหตุผลในการที่ทรงสร้างจักรวาลที่ดีที่สุด แล้วพระองค์ก็ทรงปล่อยให้ทุกอย่างดำเนินไปตามธรรมชาติแห่งตน พระองค์จึงมิต้องทรงรับผิดชอบต่อผลที่จะเกิดกับธรรมชาติที่พระองค์ทรงสร้างแล้ว ถ้าพระองค์ไปทรงป้องกันไม่ให้มนุษย์กระทำบาป ก็เท่ากับว่าพระองค์ทรงกระทำในสิ่งที่ไร้เหตุผล

อีกประการหนึ่งถึงแม้มนุษย์จะทำบาป แต่บาปของมนุษย์มิได้ทำลายความดีของจักรวาลแต่ประการใด เช่นบาปของอาดัมและเอวายังสามารถทำให้เกิดเหตุการณ์ที่ยิ่งใหญ่ในประวัติศาสตร์ของมนุษยชาติ คือการอวตารของพระบุตรพระเจ้ามาเป็นมนุษย์คือองค์พระคริสต์ เพื่อทรงช่วยไถ่บาปให้แก่มนุษย์ เหตุการณ์ดังกล่าวทำให้จักรวาลมีความสูงส่งยิ่งขึ้นไปอีก ดังที่ไลบ์นิซกล่าวยืนยันไว้ว่า

> ...เพื่อความเข้าใจยิ่งขึ้น ข้าพเจ้าขอเพิ่มเติมตามนักเขียนดี ๆ อื่นว่า เพื่อระเบียบและความดีโดยส่วนรวม พระเจ้าทรงอนุญาตให้สัตว์โลกบางอย่างมีโอกาสที่จะใช้เสรีภาพของตน ถึงแม้พระองค์ทรงเห็นล่วงหน้าแล้วว่าเขาจะกระโจนสู่ความชั่วร้าย[59]

---

[58]Leibniz, op. cit., Objection IV, in Historical Selections in The Philosophy of Religion, p. 150. "It may also be that we contribute to evil and even open the way for it in doing some things that we are obliged to do. And when one does one's duty or (in the case of God) when, after full deliberation, one performs that which reason demands, one is not responsible for the consequences, even one foresees them."

[59]Ibid., Objection I, in ibid., p. 147. "And for the clearer understanding of the matter I added, following many good authors, that it was in accord with order and the general good that God should allow certain creatures the opportunity for excercising their freedom, even when he foresaw that they would opt for evils."

ดังนี้จะเห็นว่าไลบ์นิซมีทัศนะว่าพระเจ้ามิได้ทรงรับผิดชอบต่อบาปของมนุษย์แต่ประการใด พระองค์ทรงกระทำตามเหตุผลของพระองค์ จึงทรงสร้างจักรวาลให้ดีที่สุด ซึ่งอาจมีผลให้มนุษย์ใช้เสรีภาพของตนไปในทางที่ผิด ซึ่งเป็นเรื่องไร้เหตุผลที่พระองค์จะเข้าขัดขวาง เพราะพระองค์ต้องทรงปล่อยให้สรรพสัตที่พระองค์สร้างดำเนินตามธรรมชาติแห่งตนทั้ง ๆ ที่พระองค์ทรงรู้ล่วงหน้าว่ามนุษย์จะใช้เสรีภาพผิด ๆ อีกประการหนึ่งการรู้ล่วงหน้าของพระองค์มิได้ทำลายการกระทำอันเสรีของมนุษย์ ทั้งนี้เพราะสิ่งที่พระองค์ทรงรู้ล่วงหน้านั้นรวมถึงการกระทำอันเสรีของสัตผู้เสรีไว้ด้วย ด้วยเหตุดังกล่าวมนุษย์ต้องรับผิดชอบต่อบาป เพราะมนุษย์ใช้เจตจำนงเสรีผิด ๆ เอง อย่างไรก็ตาม ถึงแม้มนุษย์จะกระทำบาป แต่บาปของมนุษย์สามารถก่อให้เกิดผลดีแก่จักรวาล กล่าวคือ การที่พระเจ้าทรงอวตารมาเป็นพระคริสต์และทำงานร่วมกับมนุษย์ และทรงช่วยไถ่บาปให้มนุษย์ การแก้ปัญหาของไลบ์นิซด้วยการยืนยันถึงความชั่วร้ายอันเกิดจากการที่มนุษย์ใช้เสรีภาพผิด ๆ เป็นทัศนะเดียวกับทัศนะของเซนท์ ออกัสติน ที่ผู้เขียนกล่าวถึงมาแล้วนั่นเอง

3.4 <u>ความชั่วร้ายคือการขาดความดีของสัต</u>

ไลบ์นิซมีทัศนะว่าพระเจ้าทรงเป็นสาเหตุของความเป็นจริงของสรรพสิ่ง สรรพสิ่งทั้งหลายจึงเป็นสิ่งจริงแท้ (Realities) ซึ่งมีความหมายว่าสรรพสิ่งมิใช่มายา ไลบ์นิซมีความเห็นว่าในฐานะเป็นสิ่งจริงแท้สรรพสิ่งมีความสมบูรณ์ เพราะความจริงแท้นั้นเป็นลักษณะเชิงบวก (positive) ของสรรพสิ่ง ด้วยเหตุดังกล่าวถ้าเราพิจารณาถึงลักษณะเชิงบวกของสรรพสิ่ง สรรพสิ่งก็เป็นสิ่งจริงแท้ที่มีความสมบูรณ์ ซึ่งเป็นความดีของสรรพสิ่ง

อย่างไรก็ตาม สิ่งจริงแท้ก็สามารถขาดความสมบูรณ์ อันเป็นความชั่วร้าย ทั้งนี้เนื่องมาจากสาเหตุดังต่อไปนี้

(1) สรรพสิ่งมิได้มีลักษณะเชิงบวกแต่ประการเดียว สรรพสิ่งยังมีลักษณะเชิงนิเสธ (negative) อีกด้วย ลักษณะเชิงนิเสธของสรรพสิ่งคือการขาดความสมบูรณ์อันเนื่องมาจากสรรพสิ่งเป็นสิ่งที่ถูกสร้าง ลักษณะที่จำเป็นของสิ่งที่ถูกสร้างก็คือ การขาดความสมบูรณ์และจำกัด ดังนั้นความชั่วร้ายจึงเป็นคุณลักษณะเชิงนิเสธของสรรพสิ่ง ในขณะที่ความจริงแท้เป็นคุณลักษณะเชิงบวกของสรรพสิ่ง ความชั่วร้ายที่เป็นนิเสธจึงเกิดขึ้นกับตัวสรรพสิ่งนั่นเอง

(2) เนื่องจากสรรพสิ่งมีการขาดความสมบูรณ์เป็นลักษณะเชิงนิเสธ เพราะเป็นสิ่งที่ถูกสร้างจึงสามารถทำบาปได้ดังกล่าวแล้ว ความชั่วร้ายนั้นยังทำให้เกิดความชั่วร้ายอื่น ๆ แก่สรรพสิ่งด้วย อาทิเช่น มนุษย์ในฐานะเป็นสิ่งที่ถูกสร้างสามารถทำบาปได้ หรือสัตบางอย่างไม่เจริญก้าวหน้าเท่าที่ควร อันเป็นเหตุให้ขาดลักษณะที่จริงแท้ของตนเอง

ลักษณะของความชั่วร้ายดังกล่าว ไลบ์นิซได้กล่าวถึงไว้ดังนี้

> ...ข้าพเจ้ามีความยินดีที่จะชี้ให้เห็นว่า ความเป็นจริงที่มีคุณสมบัติเชิงบวกล้วน ๆ หรือความเป็นจริงสมบูรณยอมเป็นความสมบูรณ์ สวนความไมสมบูรณมาจากความจำกัดอันใดแกการขาด เพราะการจำกัดเป็นการกีดขวางความกาวหนาที่เป็นไปได หรืออยางนอยก็กีดกันไหกาวหนาถึงที่สุด พระเจาทรงเป็นสาเหตุของความสมบูรณทุกอยาง และสิ่งจริงแททั้งหมด เมื่อสิ่งจริงแทไดรับการพิจารณาคุณลักษณะเชิงบวก สวนความจำกัดหรือการขาดความสมบูรณ เป็นผลสืบเนื่องมาจากความไมสมบูรณแตเดิมของสรรพสิ่งที่ถูกสราง ซึ่งเป็นการจำกัดขอบเขตของการรับความสมบูรณ[60]

อย่างไรก็ตาม ถึงแม้จักรวาลจะมีความชั่วร้ายทางอภิปรัชญาเป็นความชั่วร้ายพื้นฐานและยังทำให้เกิดความชั่วร้ายอื่น ๆ เช่น บาป เป็นต้น พระเจ้าก็ทรงปล่อยให้เป็นเช่นนั้น

---

[60] Ibid., Objection V, in Historical Selections in The Philosophy Religion, p. 152. "I have been very glad therefore to point out that every purely positive or absolute reality is a perfection, and that imperfection comes from limitation, i. e. from the privative--for to limit is to bar progress or the greatest possible progress. Now God is the cause of all perfections and so of all realities when they are considered as purely positive. But limitations or privations result from the original imperfection of creatures, which resists their receptivity."

เพราะเป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วยเสริมความดีให้แก่จักรวาลเป็นส่วนรวม ดังที่ไลบ์นิซกล่าวไว้ว่า "...จักรวาลมีความไร้ระเบียบในบางส่วน ซึ่งช่วยเสริมความงามของส่วนรวมอย่างน่าอัศจรรย์ เหมือนอย่างที่เราใช้เสียงขัดกันอย่างเหมาะสมทำให้เกิดความกลมกลืนที่ไพเราะยิ่งขึ้น"[61]

ดังกล่าวมาทั้งหมดคือการแก้ปัญหาของไลบ์นิซ ซึ่งเป็นการแก้ปัญหาที่คล้อยตามวิธีการแก้ปัญหาของ เซนต์ ออกัสติน ผู้เขียนจึงจัดวิธีการแก้ปัญหาของไลบ์นิซไว้ในแนวแก้ปัญหาแบบออกัสติเนียน

4. การแก้ปัญหาของคาร์ล บาร์ธ[62]

4.1 ความชั่วร้ายเป็นด้านนิเสธของจักรวาล

คาร์ล บาร์ธ มีทัศนะว่า จักรวาลในฐานะเป็นสิ่งที่ถูกสร้างโดยพระเจ้าเป็นสิ่งดี แต่ทว่าจักรวาลยังมีด้านเงา (Schattenseite)[63] ซึ่งเป็นด้านนิเสธของจักรวาล เปรียบประดุจเงาของคนที่ปรากฏพร้อมกับตัวคน เมื่อคนหายไปเงาของตนก็หายไปด้วยฉันใด เงาของจักรวาลก็จะสูญไปถ้าไม่มีจักรวาลฉันนั้น คาร์ล บาร์ธ จึงมีทัศนะว่า ด้านเงาของจักรวาลเป็นส่วนปฏิปักษ์ (Antithesis) ที่จำเป็นของจักรวาล ดังนั้นเมื่อจักรวาลในฐานเป็นสิ่งที่ถูกสร้างโดยพระเจ้าผู้ทรงความดีสูงสุดย่อมมีคุณค่าดี ด้านเงาจึงมีคุณสมบัติตรงข้าม

---

[61] Loc. cit., "There are some disorders in parts which marvellously enhance the beauty of the whole--just as some dissonances, appropriately used, render harmony more beautiful."

[62] Karl Barth, (ค.ศ. 1886-1968) เป็นนักการศาสนานิกายโปรเตสแตนท์ชาวสวิส บาร์ธได้เขียนหนังสือเกี่ยวกับศาสนาวิทยาไว้มาก เขาจึงเป็นนักคิดคนหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อความคิดทางศาสนาของคนสมัยปัจจุบัน.

[63] Hick, op. cit., p. 134.

กับคุณสมบัติของจักรวาล คาร์ล บาร์ธ ได้กล่าวถึงด้านเงาของจักรวาลไว้ดังนี้

> ...ในการสร้างโลกนี้ ไม่มีแต่เพียงการตอบรับเท่านั้น แต่ยังมีการปฏิเสธด้วย ไม่มีเพียงส่วนสูงสง่าแต่มีส่วนต่ำทรามอยู่ด้วย ไม่มีแต่เพียงความแจ่มชัดแต่มีความคลุมเครืออยู่ด้วย ไม่มีแต่เพียงความก้าวหน้าและการสืบต่อแต่มีการถอยหลังและความจำกัดด้วย ไม่มีแต่เพียงความเจริญเติบโตแต่มีความเสื่อมโทรมอยู่ด้วย ไม่มีความอุดมเท่านั้นแต่ยังมีความขาดแคลนอยู่ด้วย ไม่มีแต่เพียงความสวยงามแต่ยังมีความขัดเขียวปนอยู่ ไม่มีแต่เพียงการเริ่มต้นแต่มีจุดจบด้วย ไม่ใช่มีแต่สิ่งที่มีคุณค่าเท่านั้น สิ่งที่ไร้ค่าก็มีปรากฏอยู่ด้วย เป็นความจริงที่ว่า ในการมีอยู่ของสัตว์โลกโดยเฉพาะมนุษย์ ตลอดเวลาทั้งชั่วโมง วัน ปี ที่มีทั้งแสงสว่างและความมืด ความสำเร็จและความล้มเหลว หัวเราะและร้องไห้ วัยหนุ่มและวัยชรา ได้และเสีย การเกิดและความตาย เป็นความจริงที่ว่า สัตว์โลกรวมทั้งมนุษย์ มีประสบการณ์ในสิ่งเหล่านี้ในปริมาณที่ไม่เท่าเทียมกัน สถานะภาพของสัตว์โลกดังกล่าวเป็นสิ่งที่ถูกกำหนดมาแล้วด้วยความยุติธรรมที่ลึกลับและปกปิด แต่สิ่งที่ปฏิเสธไม่ได้ก็คือ การสร้างและสรรพสัตว์เป็นสิ่งดี ถึงแม้สัตว์ทั้งหมดจะต้องอยู่ในจักรวาลที่มีด้านตรงข้ามและด้านปฏิปักษ์ก็ตาม[64]

---

[64]Karl Barth, Church Dogmatics, Trans. Ed. G.W. Bromiley and T.F. Torrance (Edinburgh: T & T Clark), Vol. 111/3, p. 293. Quoted in Hick, op. cit., pp. 134-5. "...in creation there is not only a Yes but also a No; not only a height but also an abyss; not only a clarity but also obscurity; not only progress and continuation but also impediment and limitation; not only growth but also decay; not only opulence but also indigence; not only beauty but also ashes; not only beginning but also end; not only value but also worthlessness. It is true that in creaturely existence, and

ด้านเงาของจักรวาลจึงหมายถึงสภาพที่ไม่น่าพึงพอใจของจักรวาลที่มนุษย์ต้องเผชิญอยู่นั่นเอง

ดังนี้จะเห็นได้ว่า คาร์ล บาร์ธ อธิบายการมีอยู่ของความชั่วร้ายว่าเป็นด้านนิเสธที่จำเป็นของจักรวาล แต่ทว่ามิได้ทำลายความดีของจักรวาล ความชั่วร้ายดังกล่าวคือด้านเงาของจักรวาล ความชั่วร้ายดังกล่าวมิใช่ความชั่วร้ายที่มีลักษณะรุนแรงแต่ประการใด ทั้งนี้เพราะคาร์ล บาร์ธ กล่าวยืนยันว่าจักรวาลที่มีทั้งด้านสว่างและด้านเงาเป็นจักรวาลที่ดี ด้านเงาดังกล่าวของจักรวาลคืออะไร ด้านเงาดังกล่าวก็คือความชั่วร้ายทางอภิปรัชญาของจักรวาล อันหมายถึงลักษณะแห่งความจำกัด ความไม่สมบูรณ์ และความไม่เที่ยงแท้ของจักรวาล ความชั่วร้ายทางอภิปรัชญาเกิดกับจักรวาลได้อย่างไร คาร์ล บาร์ธ ตอบว่า ความชั่วร้ายดังกล่าวเกิดขึ้นกับจักรวาลเพราะฐานะของจักรวาลคือสิ่งที่ถูกสร้างจากความว่างเปล่า จึงสามารถกลับคืนไปสู่ความว่างเปล่าอีกครั้งหนึ่งได้ ความชั่วร้ายทางอภิปรัชญาจึงเป็นธรรมชาติของสิ่งที่ถูกสร้าง และเป็นประดุจเครื่องหมายสำหรับความสมบูรณ์ของสิ่งที่ถูกสร้างเสียด้วยซ้ำ

4.2 <u>ด้านเงาของจักรวาลช่วยเพิ่มความงามแก่จักรวาล</u>

คาร์ล บาร์ธ มีทัศนะ ว่า ด้านเงาของจักรวาลนี้ถึงแม้จะเป็นปฏิปักษ์ที่จำเป็นของจักรวาล แต่ทว่ามิได้เป็นสิ่งที่เป็นปฏิปักษ์ต่อเจตจำนงของพระเจ้า เขากล่าวยืนยันว่า

---

especially in the existence of man, there are hours, days and years both bright and darkness, success and failure, laughter and tears, youth and age, gain and loss, birth and sooner or later its inevitable corollary, death. It is true that individual creatures and men experience these things in most unequal measure, their lots being assigned by a justice which is curious or very much concealed. Yet it is irrefutable that creation and creature are good even in the fact that all that is exists in this contrasts and antithesis."

เจตจำนงของพระเจ้าได้รับการตอบสนองจากด้านเงาของจักรวาลเสียด้วยซ้ำ จักรวาลที่มีด้านเงาจึงเป็นจักรวาลที่สมบูรณ์ เปรียบประดุจความกลมกลืนแห่งเสียงดนตรีของโมซาร์ท ซึ่งประกอบด้วยเสียงดนตรีที่เป็นด้านนิเสธ แต่ทว่าเสียงดนตรีโดยส่วนรวมกลับมีความไพเราะ ดังนั้นจักรวาลที่มีทั้งด้านเงาและด้านสว่างจึงเป็นจักรวาลที่ดี ด้านเงาจึงมีส่วนช่วยเสริมความดีของจักรวาล ดังนั้นเราสมควรจะต้องกล่าวยกย่องพระผู้สร้างจักรวาล[65] เหมือนกับที่เราต้องกล่าวยกย่องศิลปินโมซาร์ทที่สร้างดนตรีอันไพเราะแก่โลกจากเสียงดนตรีที่ไร้ความไพเราะ

ทัศนะดังกล่าวของคาร์ล บาร์ธ ก็คือทัศนะที่เห็นว่าจักรวาลเป็นศิลปะ กล่าวคือเป็นประดุจเสียงดนตรีอันไพเราะที่ประกอบด้วยเสียงดนตรีที่กลมกลืนและไม่กลมกลืนแล้วแต่เครื่องเล่น โดยที่เสียงดนตรีที่ไม่กลมกลืนผสมผสานกับเสียงดนตรีที่กลมกลืนก่อให้เกิดเป็นเสียงดนตรีที่มีความไพเราะ ให้ความรู้สึกและอารมณ์แก่ผู้ฟังยิ่งไปกว่าเสียงดนตรีที่ไพเราะที่เกิดจากเครื่องเล่นที่ให้เสียงอันกลมกลืนแต่อย่างเดียว จักรวาลก็เช่นเดียวกัน พระเจ้าทรงเป็นศิลปินที่มีความสามารถอย่างไม่มีใครเสมอเหมือน จึงทรงกระทำให้ส่วนที่เป็นด้านเงาของจักรวาลช่วยเสริมด้านสว่างของจักรวาล ทำให้จักรวาลมีความดียิ่งขึ้น และมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

4.3 <u>ความชั่วร้ายคือ "ดัส นิกติเก"</u> (das Nichtige)

ใน 4.1 และ 4.2 คาร์ล บาร์ธ เห็นว่าความชั่วร้ายเป็นเพียงด้านนิเสธของจักรวาลที่มิได้เป็นความชั่วร้ายจริง ๆ แต่ในตอน 4.3 นี้คาร์ล บาร์ธ จะกล่าวถึงความชั่วร้ายจริง ๆ ที่มีความรุนแรง ซึ่งสมควรที่จะเป็นที่รังเกียจของคนทั่วไป ความชั่วร้ายดังกล่าว คาร์ล บาร์ธ เรียกว่า "ดัส นิกติเก"

ในขณะที่ด้านเงาไม่ใช่สิ่งที่ขัดขวางหรือเป็นศัตรูของพระเจ้า ทั้งนี้เพราะพระเจ้าทรงสามารถใช้ด้านเงาของจักรวาลช่วยเสริมความดีและความสมบูรณ์ให้จักรวาลเป็นส่วนรวม ส่วน "ดัส นิกติเก" เป็นศัตรูของพระเจ้าเป็นอันดับแรกและเป็นศัตรูของ

---

[65] ดู Hick, <u>op. cit.</u>, p. 135.

สรรพสิ่งที่พระองค์ทรงสร้างเป็นอันดับสอง ดังนั้น คาร์ล บาร์ธ จึงได้ให้ความหมายของ "ดัส นิกติเก" ไว้ว่า "มีธรรมชาติอย่างหนึ่งที่เป็นปฏิปักษ์และขัดขวางการปกครองของพระเจ้าในจักรวาล เราอาจจะเรียกสิ่งที่เป็นปฏิปักษ์และสิ่งที่ต่อต้านพระเจ้า ซึ่งเป็นตัวการที่ดื้อดึงและแปลกปลอมว่า 'ดัส นิกติเก'"[66]

"ดัส นิกติเก" จึงเป็นความชั่วร้ายที่มีอำนาจ ในขณะที่ เซนท์ ออกัสติน และเซนท์ โธมัส ปฏิเสธที่จะให้ความชั่วร้ายมีฐานะเป็นสัต คาร์ล บาร์ธ กลับยืนยันถึงการมีอยู่ของความชั่วร้ายคือ "ดัส นิกติเก" ว่าเป็นสัต กล่าวคือ เป็นความชั่วร้ายจริง ๆ มิใช่การขาดความดีที่เกิดขึ้นในสัต "ดัส นิกติเก" จึงเป็นสัตที่เป็นความชั่วร้ายที่เป็นปฏิปักษ์ต่อพระเจ้าและสรรพสัตที่พระองค์ทรงสร้างขึ้นมา นอกจากนี้ "ดัส นิกติเก" เป็นคนละอย่างกับด้านเงาของจักรวาล ทั้งนี้เพราะด้านเงาถึงแม้จะเป็นความชั่วร้ายแต่ทว่ามิใช่ในลักษณะที่รุนแรงและมิได้เป็นปฏิปักษ์ต่อเจตจำนงของพระเจ้า อีกทั้งช่วยให้จักรวาลโดยส่วนรวมมีความดี

คาร์ล บาร์ธ มีทัศนะว่า การทำบาปของมนุษย์ต่อพระเจ้า เป็นเครื่องหมายของการตกเป็นเหยื่อของเขาต่อ "ดัส นิกติเก" และทำให้มนุษย์เป็นประดุจผู้รับใช้ของ "ดัส นิกติเก" ด้วย ดังที่ คาร์ล บาร์ธ กล่าวไว้ว่า

> ...ด้วยแสงสว่างแห่งพระเยซูคริสต์ เป็นไปไม่ได้ที่จะหลีกเลี่ยงความจริงที่ว่า เราในฐานะเป็นคนบาป ได้กลายเป็นเหยื่อและผู้รับใช้ของ "ดัส นิกติเก" ไปเสียแล้ว โดยมีส่วนในธรรมชาติของ "ดัส นิกติเก" ช่วยผลิตและขยายขอบเขตของมัน[67]

---

[66] Karl Barth, op. cit., Vol. 111/3, p. 289, Quoted in Hick, op cit., p. 134. "There is opposition and resistance to God's world dominion... This opposition and resistance, this stubborn and alien factor, may be provisionally defined as das Nichtige."

[67] Ibid., Vol. 111/3, pp. 305-6, Quoted in ibid., p. 137. "In the light of Jesus Christ, it is impossible to escape the truth that we ourselves as sinners have become the victims and servants of das Nichtige, sharing its nature and producing and extending it."

นอกจากนี้ ความชั่วร้ายอื่น ๆ เช่นความตาย เป็นผลสืบเนื่องมาจากชัยชนะของ "ดัส นิกติเก" ที่ทำให้มนุษย์กระทำบาปต่อพระเจ้า กล่าวคือ แต่เดิมความตายเป็นเพียงด้านเงาของจักรวาล กลายเป็นความชั่วร้ายจริง ๆ ที่เราไม่อาจทนได้ นั่นหมายความว่า "ดัส นิกติเก" เป็นเหตุให้ด้านเงาของจักรวาลซึ่งโดยธรรมชาติแล้วเป็นเพียงด้านนิเสธของจักรวาล กลายเป็นความชั่วร้ายจริง ๆ สำหรับมนุษย์ ดังนั้นด้านเงาที่ปรากฏต่อมนุษย์ในภาวะที่มนุษย์เป็นเหยื่อของ "ดัส นิกติเก" คือขณะที่มนุษย์ทำบาปต่อพระเจ้า กลับกลายเป็นความชั่วร้ายจริงและความตายจริง ๆ และด้านเงากลายเป็นการแสดงออกของ "ดัส นิกติเก" ไป

เมื่อ "ดัส นิกติเก" เป็นความชั่วร้ายจริง ๆ ที่มีอำนาจมาก พระเจ้าจึงต้องทรงพยายามขจัด "ดัส นิกติเก" เป็นดันดับแรก ดังที่ คาร์ล บาร์ธ กล่าวยืนยันว่า "การต่อต้าน การเอาชนะ การขจัด และการทำลายล้าง 'ดัส นิกติเก' คืองานอันดับแรกและงานเฉพาะของพระเจ้าที่เดียว"[68]

พระเจ้าทรงขจัด "ดัส นิกติเก" ได้อย่างไร ? คำตอบคำถามดังกล่าวของ คาร์ล บาร์ธ นำมาจากพระคริสธรรมคัมภีร์ กล่าวคือ พระเจ้าทรงส่งองค์พระคริสต์มาต่อสู้กับ "ดัส นิกติเก" องค์พระคริสต์สามารถเอาชนะและขจัดความชั่วร้ายได้โดยสละพระชนม์ชีพของพระองค์บนไม้กางเขน ดังนั้น "ดัส นิกติเก" จึงมีสถานะภาพที่ขัดแย้งอยู่ในตัวเอง กล่าวคือ ถึงแม้ "ดัส นิกติเก" จะเป็นศัตรูของพระเจ้า พระเจ้าก็ทรงสามารถ "เข้าใจ เผชิญหน้า และควบคุมได้"[69] และ

---

[68] Ibid., Vol. 111/3, p. 354, Quoted in loc. cit., "The controversy with das Nichtige, its conquest, removal and abolition, are primarily and properly God's own affair."

[69] Ibid., Vol. 111/3, p. 301, Quoted in loc. cit., "comprehends, envisages and controls it."

> ... [ดัส นิกติเก] เป็นความเป็นจริงซึ่งทำให้พระเจ้าทรงปรารถนาที่จะเป็นสัตว์โลกในโลกที่ถูกสราง จึงทรงมอบพระองค์เองต่อ ดัส นิกติเก ในรูปองค์พระคริสต์ เพื่อเอาชนะ ดัส นิกติเก ดัส นิกติเก จึงเป็นสิ่งที่นำองค์พระคริสต์ไปสู่ไมกาง-เขน และไมกางเขนนั้นคือชัยชนะของพระเจาต่อ ดัส นิกติเก[70]

ในลักษณะที่ "ดัส นิกติเก" เป็นปฏิปักษ์ต่อพระเจ้า ทำให้ดูเหมือนแนวแก้ปัญหาของคาร์ล บาร์ธ เป็นทำนองเดียวกับการแก้ปัญหาของมานี ทั้งนี้เพราะ คาร์ล บาร์ธ ยืนยันถึงอำนาจแห่งความชั่วร้ายที่เป็นคู่แข่งกับอำนาจของความดีอันได้แก่อำนาจของพระเจ้า แต่ทว่า คาร์ล บาร์ธ ปฏิเสธที่จะให้ความชั่วร้ายเป็นอำนาจที่เป็นคู่แข่งกับพระเจ้าจริง ๆ เขาจึงได้อรรถาธิบายถึงต้นกำเนิดของ ดัส นิกติเก ด้วยพระเจ้าผู้ทรงเป็นต้นเค้าของความดีทั้งมวล โดย คาร์ล บาร์ธ อธิบายไว้ว่า

> ...เนื่องมาจากการเลือกของพระเจ้า ทำให้พระเจ้าทรงปฏิเสธสิ่งที่พระองค์ไมทรงเลือก ในการที่พระเจาทรงมีความปรารถนายอมทำให้พระองค์ต่อต้านสิ่งที่พระองค์ไมทรงปรารถนา เมื่อพระองค์ทรงตอบรับ ยอมทำให้พระองค์ปฏิเสธสิ่งที่พระองค์ไมทรงตอบรับ เมื่อพระองค์ทรงกระทำตามพระประสงค์ของพระองค์ ยอมกอให้เกิดการปฏิเสธและปลอยปละละเลยสิ่งที่ตรงข้ามกับพระประสงค์ กิจกรรมสองด้านของ

---

[70] Ibid., Vol. 111/3, p. 305, Quoted in loc. cit., " [Das Nichtige is] the 'reality' on whose account (i. e. against which) God himself willed to become a creature in the creaturely world, yielding and subjecting Himself to it in Jesus Christ in order to overcome it... The true Nichtige is that which brought Jesus Christ to the cross, and that which He defeated there."

> พระเจ้าดังกล่าวมีพื้นฐานมาจากการที่พระเจ้าทรงเลือกและทรงตัดสินใจ และเป็นองค์ประกอบสำคัญของการกระทำอันสูงส่งของพระองค์ พระองค์จึงทรงเป็นทานลอร์ดทั้งของด้านซ้ายและของด้านขวา[71]

คำอธิบายดังกล่าวของคาร์ล บาร์ธ หมายความว่า "ดัส นิกติเก" มีขึ้นได้เพราะพระเจ้าทรงเลือกที่จะสร้างจักรวาลให้ดีที่สุด ทั้งนี้เมื่อพระองค์ทรงเลือกสร้างจักรวาลดีที่สุดแล้ว ทำให้พระองค์ไม่สนพระทัยสิ่งที่พระองค์ทรงปฏิเสธที่จะสร้างขึ้นมา ดังนั้นเมื่อพระเจ้าทรงตัดสินพระทัยสร้างจักรวาลที่ดีที่สุดก่อให้เกิดการกระทำของพระเจ้าขึ้นสองประการ กล่าวคือ การตอบรับของพระองค์ต่อจักรวาลที่ดีที่สุด และการปฏิเสธของพระองค์ต่อจักรวาลที่พระองค์ไม่ทรงปรารถนาจะสร้าง แต่ทว่าสิ่งที่พระองค์ทรงปฏิเสธไม่ใช่ไม่เป็นสิ่งใดเลย แต่ได้กลายเป็นสิ่งที่บาร์ธเรียกว่า "ดัส นิกติเก" คือความชั่วร้าย จึงเป็นประดุจว่าพระเจ้าทรงสร้างจักรวาลที่พระองค์ทรงปรารถนาด้วยพระหัตถ์ขวาและสร้าง "ดัส นิกติเก" ด้วยพระหัตถ์ซ้าย ด้วยเหตุดังกล่าวในการที่พระเจ้าทรงตัดสินพระทัยเลือกสร้างจักรวาล จะทำให้มีจักรวาลที่พระองค์ทรงปรารถนาจะสร้างเกิดขึ้น พร้อมกับมีความชั่วร้ายที่พระองค์ไม่ทรงปรารถนาจะสร้าง คือ "ดัส นิกติเก" "ดัส นิกติเก" จึงมีลักษณะตรงข้ามกับพระเจ้าและสรรพสัตว์ที่พระองค์ทรงสร้าง ดังคำกล่าวของคาร์ล บาร์ธ ที่ว่า "สิ่งที่พระเจ้าทรง

---

[71] Ibid., Vol. 111/3, p. 351, Quoted in ibid., p. 139. "God elects, and therefore rejects what He does not elect. God wills, and therefore opposes what He does not will. He says Yes, and therefore say No to that to which He has not said Yes. He works according to His purpose, and in so doing rejects and dismisses all that gainsays it. Both of these activities, grounded in His election and decision, are necessary elements in his sovereign action. He is Lord both on the right hand and on the left."

ปฏิเสธและทอดทิ้งเมื่อพระองค์ทรงตัดสินพระทัยไม่ใช่เป็นเพียงอสัต แต่กลายเป็น ดัส นิกติเก ซึ่งมีสัตของมันเอง และกลายเป็นความชั่วร้าย"[72]

4.4 ความชั่วร้ายเป็นเครื่องมือนำไปสู่ความดี

ด้วยเหตุว่าความชั่วร้ายเป็นสิ่งที่พระเจ้าทรงกระทำให้เกิดขึ้น เพราะเป็นสิ่งที่พระองค์ทรงปฏิเสธ ความชั่วร้ายดังกล่าวจึงถูกขจัดได้ดังกล่าวแล้ว ดังนั้นแม้ความชั่วร้ายจริง ๆ อย่าง "ดัส นิกติเก" ก็ไม่ใช่ความชั่วร้ายที่น่ากลัวมากมายแต่ประการใด เพราะพระเจ้าทรงสามารถควบคุมและขจัดมันได้ นอกจากนี้พระเจ้ายังทรงสามารถใช้ความชั่วร้ายคือ "ดัส นิกติเก" เป็นเครื่องมือที่เป็นประโยชน์เพื่อความดีอันยิ่งใหญ่ กล่าวคือ เมื่อมี "ดัส นิกติเก" พระองค์ต้องส่งพระบุตรคืออองค์พระคริสต์ลงมาทำงานร่วมกับมนุษย์ และองค์พระคริสต์ทรงสามารถเอาชนะบาปได้ด้วยการสละพระชนม์ชีพของพระองค์บนไม้กางเขน เยี่ยงมนุษย์ผู้มีบาป การปรากฏตัวขององค์พระคริสต์บนพื้นโลกเป็นผลดีแก่มนุษยชาติ ทั้งนี้เพราะองค์พระคริสต์ได้เปิดเผยให้มนุษยชาติได้เห็นอาณาจักรของพระเจ้า และการสิ้นพระชนม์ขององค์พระคริสต์บนไม้กางเขนในการที่ทรงร่วมไถ่บาปให้มนุษย์ ได้เปิดเผยให้เห็นถึงความยิ่งใหญ่ของพระเจ้าและความยิ่งใหญ่ขององค์พระคริสต์ที่ทรงสามารถสละแม้พระชนม์ชีพของพระองค์เพื่อมวลมนุษย์ได้ มนุษยชาติจะไม่มีวันได้พบกับเหตุการณ์อันยิ่งใหญ่ดังกล่าวถ้าปราศจาก "ดัส นิกติเก" ดังนั้นถึงแม้ "ดัส นิกติเก" จะเป็นความชั่วร้ายที่รุนแรงก็ยังเป็นเครื่องมือที่นำมาซึ่งเหตุการณ์ที่ช่วยส่งเสริมความดีและความสูงส่งของจักรวาลและมนุษยโลก เหตุการณ์นั้นก็คือการปรากฏขององค์พระคริสต์บนพื้นโลกและการสละพระชนม์ชีพขององค์พระคริสต์บนไม้กางเขนในการที่ทรงต่อสู้กับ "ดัส นิกติเก" อันเป็นเหตุการณ์ที่ปลดปล่อยมนุษย์ให้พ้นจากอำนาจของ "ดัส นิกติเก" และเผยให้เห็นอาณาจักรแห่งความสว่างไสวอันได้แก่

---

[72] Ibid., Vol. 111/3, p. 352, Quoted in ibid., p. 146. "That which God renounces and abandons in virute of his decision is not merely nothing (Nights). It is Das Nichtige, and has as such its own being, albeit malignant and perverse."

อาณาจักรของพระเจ้าผู้ทรงความเมตตาต่อมนุษย์อย่างเหลือจะพรรณนา

กล่าวโดยสรุป ผู้เขียนมีความเห็นว่า คาร์ล บาร์ธ แก้ปัญหาความชั่วร้ายด้วยการยืนยันว่า ความชั่วร้ายมีสองประเภท

(1) ด้านเงาของจักรวาล ซึ่งเป็นส่วนจำเป็นที่ต้องปรากฏคู่กับจักรวาล ด้านเงาของจักรวาลได้แก่ความชั่วร้ายทางอภิปรัชญาของจักรวาล ความชั่วร้ายดังกล่าวจึงเป็นด้านนิเสธของจักรวาล แต่ทว่าความชั่วร้ายดังกล่าวไม่ใช่ความชั่วร้ายในแง่รุนแรง ทั้งนี้เพราะไม่ขัดกับเจตจำนงของพระเจ้า อีกทั้งยังช่วยสนองเจตจำนงของพระเจ้าเสียอีก รวมทั้งเป็นส่วนช่วยเสริมให้จักรวาลเกิดความสมบูรณ์เป็นส่วนรวม

(2) "ดัส นิกติเก" หมายถึงความชั่วร้ายที่มีความรุนแรงและสมควรเป็นที่รังเกียจ ความชั่วร้ายดังกล่าวมีฐานะเป็นสัตถุ ความชั่วร้ายดังกล่าวขัดกับเจตจำนงของพระเจ้าจึงเป็นศัตรูของพระเจ้า พระเจ้าจึงต้องกระทำการกำจัดความชั่วร้ายดังกล่าว และพระองค์ก็ทรงกระทำสำเร็จด้วยการส่งพระบุตรของพระองค์ลงมาต่อสู้กับความชั่วร้ายนั้น แต่ทว่าแม้จะเป็นความชั่วร้ายที่รุนแรง ต้นกำเนิดของ "ดัส นิกติเก" ก็เป็นนิเสธ กล่าวคือ เป็นสิ่งที่พระเจ้าทรงปฏิเสธและละเลยขณะที่พระองค์ทรงตัดสินพระทัยสร้างจักรวาลที่ดีที่สุด ดังนั้นความหมายเฉพาะของ "ดัส นิกติเก" จึงมิใช่ด้านนิเสธของสัตถุที่พระเจ้าทรงสร้าง แต่ "ดัส นิกติเก" นั้นเป็นสัตถุที่พระเจ้ามิได้ทรงปรารถนาจะสร้างต่างหาก อย่างไรก็ตาม "ดัส นิกติเก" ยังเป็นเครื่องมือที่ทำให้เกิดเหตุการณ์ที่มีคุณค่าสูงสุดสำหรับจักรวาลและมนุษยชาติ อันได้แก่ เหตุการณ์ที่องค์พระคริสต์ปรากฏพระองค์บนพื้นโลก ทำงานร่วมกับมนุษย์ และทรงช่วยไถ่บาปให้แก่มนุษยชาติ

อย่างไรก็ตาม ผู้เขียนมีความเห็นว่า การอธิบายต้นกำเนิดของ "ดัส นิกติเก" ของคาร์ล บาร์ธ ก่อให้เกิดทัศนะว่า ในการที่พระเจ้าทรงสร้างจักรวาลที่ดีจำเป็นจะต้องติดตามมาด้วยความชั่วร้ายอย่างจำเป็น ทั้ง ๆ ที่พระองค์มิได้มีพระประสงค์เช่นนั้น ซึ่งเป็นทัศนะที่ทำลายธรรมชาติแห่งอำนาจของพระเจ้า ทั้งนี้เพราะถึงแม้พระองค์ไม่ทรงมีพระประสงค์ที่จะให้มีความชั่วร้าย พระองค์ก็ไม่ทรงสามารถห้ามความชั่วร้ายนั้นได้ อีกประการหนึ่งพระองค์มิอาจทรงสร้างจักรวาลที่พระองค์ทรงปรารถนาได้นอกเสียจากจะต้องมีความชั่วร้ายเกิดขึ้นด้วย ถ้าหากไม่ยอมรับทัศนะดังกล่าวก็ต้องมีทัศนะว่า พระเจ้าทรงมีพระประสงค์ที่จะให้

"ดัส นิกติเก" ปรากฏขึ้นมาด้วยทั้ง ๆ ที่พระองค์ทรงปฏิเสธมัน แต่ทว่า คาร์ล บาร์ธ ก็ยืนยันว่ามันเป็นศัตรูของพระเจ้า พระเจ้าจึงไม่มีพระประสงค์ที่จะให้เกิดมีขึ้นแน่ ถ้าเช่นนั้น "ดัส นิกติเก" เกิดขึ้นด้วยความจำเป็นหรือ ดังกล่าวนี้คือความขัดแย้งที่เกิดขึ้นกับการอธิบายความชั่วร้ายด้วย "ดัส นิกติเก" อันเป็นเหตุให้การแก้ปัญหาของคาร์ล บาร์ธ ไม่ประสบผลสำเร็จดังที่คาร์ล บาร์ธ ปรารถนา

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 2

แนวแก้ปัญหาแบบไอเรเนียน

1. การแก้ปัญหาของเซนท์ไอเรเนียส[1]

ในขณะที่แนวแก้ปัญหาแบบออกัสตินเนียนมี เซนท์ ออกัสติน เป็นต้นตำหรับ เราก็สามารถสืบสาวต้นตอของแนวแก้ปัญหาแบบไอเรเนียนไปถึง เซนท์ ไอเรเนียส ซึ่งเป็นนักปรัชญาคริสต์ที่มีชีวิตอยู่ก่อน เซนท์ ออกัสตินเสียด้วยซ้ำ การแก้ปัญหาความชั่วร้ายของเซนท์ ไอเรเนียส พอสรุปได้ดังนี้

1.1 มนุษย์กระทำบาปเพราะขาดความสมบูรณ์แต่มีเจตจำนงเสรี

เซนท์ ไอเรเนียส มีความเห็นว่าในฐานะที่มนุษย์เป็นสิ่งที่ถูกสร้าง ย่อมเป็นสัตขาดความสมบูรณ์ ลักษณะของการขาดความสมบูรณ์ดังกล่าวของมนุษย์ จึงเป็นความชั่วร้ายทางอภิปรัชญาของมนุษย์นั่นเอง อย่างไรก็ตามพระประสงค์ของพระเจ้าในการที่ทรงสร้างมนุษย์ขึ้นมา ก็เพื่อให้มนุษย์เป็นสัตสมบูรณ์ แต่ทว่าความสมบูรณ์ดังกล่าว ต้องเป็นสิ่งที่มนุษย์ได้รับในภายหลัง มิใช่ว่าพระเจ้าจะทรงสร้างให้มนุษย์มีความสมบูรณ์มาแต่เดิม

ลักษณะอย่างไรจึงจะเรียกว่ามนุษย์อยู่ในภาวะที่สมบูรณ์ เซนท์ ไอเรเนียส มีทัศนะว่า มนุษย์ที่สมบูรณ์จะต้องประกอบด้วยลักษณะดังต่อไปนี้

(1) ลักษณะที่มนุษย์มี "พระฉายของพระเจ้า" (The Image of God) อยู่ในตัวมนุษย์ หมายถึงลักษณะที่มนุษย์เป็นสัตมีเชาวน์ปัญญา มีความสามารถที่จะเป็นเพื่อนผู้อยู่ข้างพระเจ้าและสามารถมีความสัมพันธ์อันถูกต้องกับพระเจ้าได้ ถ้าเขาจะเลือกกระทำเช่นนั้น

---

[1] St. Irenaeus (c 130-c200)เกิดในเอเชียไมเนอร์ ได้รับสถาปนาเป็น Bishop of Lugdunum (ปัจจุบัน คือ Lyons) ท่านจึงเป็นนักบุญของคริสตจักรแต่โบราณ วันฉลองของนักบุญองค์นี้ คือ วันที่ 28 มิถุนายน.

กล่าวคือ ในลักษณะที่มนุษย์มี "พระฉายของพระเจ้า" อยู่ในตัวมนุษย์ มนุษย์ย่อมเป็นสัตที่มีเหตุผล และเป็นสัตที่มีเสรีภาพที่สามารถเลือกที่จะอยู่ข้างพระเจ้าและมีความสัมพันธ์อันถูกต้องกับพระองค์หรือไม่ก็ได้ อันเป็นเหตุให้มนุษย์ต่างจากสัตอื่น ๆ ดังที่ เซนท์ ไอเรเนียส กล่าวยืนยันว่า

> ...แต่เดิมพระเจ้าทรงสร้างให้มนุษย์มีเสรีภาพ ด้วยเจตจำนงของตนเอง และด้วยเสรีภาพของตนเอง มนุษย์จึงสามารถกระทำตามเจตจำนงของพระเจ้าโดยมิถูกบังคับ หรือมิได้อยู่ภายใต้การบังคับของพระเจ้าแต่ประการใด[2]

(2) มนุษย์มี "ความเหมือนพระเจ้า" (The Likeness of God) อยู่ในตัวมนุษย์ เซนท์ ไอเรเนียส หมายถึงลักษณะที่มนุษย์มีความสมบูรณ์จริง ๆ ทั้งนี้เพราะมนุษย์ได้เลือกที่จะมีชีวิตอยู่ข้างพระเจ้าจริง ๆ ชีวิตของมนุษย์ที่อยู่ข้างพระเจ้าจึงสะท้อนให้เห็นชีวิตของพระผู้สร้าง มนุษย์ผู้เลือกการมีความสัมพันธ์อันถูกต้องกับพระเจ้า ดวงวิญญาณของเขามิได้ขาดพระวิญญาณของพระเจ้าคือพระจิต ถ้าหากดวงวิญญาณของมนุษย์ยังมีความต้องการพระจิต ก็ย่อมหมายถึงว่ามนุษย์ยังขาด "ความเหมือนพระเจ้า" ดังนั้น ถ้ามนุษย์มีความต้องการความสมบูรณ์ของตน จึงต้องต่อสู้จนกว่าจะถึงพระเจ้า

เซนท์ ไอเรเนียส เน้นว่ามนุษย์จะสมบูรณ์ก็ต่อเมื่อมนุษย์มีลักษณะ "ความเหมือนพระเจ้า" กล่าวคือ มนุษย์เลือกที่จะอยู่ข้างพระเจ้า เลือกที่จะมีความสัมพันธ์อันถูกต้องกับ

---

[2] St. Irenaeus, Against Heresies, IV. 37: 1, quoted in Arthur Cushman McGiffert, A History of Christian Thought, (New York: Charles Scribner's Sons, C 1932), p. 137. "From the beginning, God made man free, with power of his own together with a will of his own that he might voluntarily and not under God's compulsion fulfil the divine will."

พระองค์ ดวงวิญญาณของเขาจึงไม่ขาดพระวิญญาณของพระเจ้า อีกทั้งชีวิตของเขาผู้นั้นยังสะท้อนถึงชีวิตของพระเจ้าด้วย

เซนท์ ไอเรเนียส มีทัศนะว่า มนุษย์โดยทั่วไปขาดความสมบูรณ์ ทั้งนี้เพราะมนุษย์มีเพียง "พระฉายของพระเจ้า" อยู่ในตัวของมนุษย์เท่านั้น มนุษย์จึงเพียงอยู่ในระยะของขบวนการที่จะพัฒนาให้มี "ความเหมือนพระเจ้า" สภาพของมนุษย์ในตอนนี้จึงเปรียบได้กับทารกที่ต้องค่อย ๆ พัฒนาตัวเองไปจนกว่าจะเป็นผู้มีวุฒิภาวะ ทั้งนี้ เพราะมนุษย์ยังอยู่ในระยะเริ่มของการพัฒนาเพื่อให้ถึงจุดหมาย คือความเป็นสัตสมบูรณ์ ซึ่งหมายถึงสภาพที่มนุษย์มี "ความเหมือนพระเจ้า" อยู่ในตัวมนุษย์

วัยเด็กเป็นวัยที่ขาดวุฒิภาวะ เด็ก ๆ จึงกระทำผิดอยู่เสมอ ๆ ซึ่งเป็นลักษณะธรรมดาของเด็กที่ขาดวุฒิภาวะ จึงเป็นหน้าที่ของผู้ใหญ่ที่จะช่วยสั่งสอนและอบรมให้อยู่ในกรอบและประเพณีอยู่เสมอ เด็กจะทำอะไรได้ถูกต้องเมื่อเขาถึงวุฒิภาวะ ซึ่งหมายถึงความสมบูรณ์ของมนุษย์ทางด้านอารมณ์และความรู้สึกนึกคิด มนุษย์ที่อยู่ในสภาพของการขาดความสมบูรณ์ก็เช่นเดียวกับเด็กที่ขาดวุฒิภาวะ มนุษย์สามารถใช้เสรีภาพไปในทางที่ผิดได้ จึงสามารถกระทำบาปด้วยการเลือกที่จะไม่มีความสัมพันธ์อันถูกต้องกับพระเจ้า เซนท์ ไอเรเนียส จึงอธิบายบาปของมนุษย์ว่า เป็นเพราะมนุษย์ขาดความสมบูรณ์ แต่มีเสรีภาพที่พระเจ้าประทานให้ มนุษย์จึงอาจใช้เสรีภาพผิด ๆ ได้

อย่างไรก็ตาม เซนท์ ไอเรเนียส มีความเห็นว่า การกระทำผิดของมนุษย์เป็นการเรียนรู้ของมนุษย์ บาปจึงอำนวยผลดีแก่มนุษย์ในแง่ที่ว่า มนุษย์จะค่อย ๆ ก้าวหน้าไปสู่ความเป็นสัตสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ดังที่ เซนท์ ไอเรเนียส กล่าวไว้ว่า

> ...มนุษย์ก้าวหน้าขึ้นทุกวัน และเป็นการก้าวขึ้นไปสู่ความสมบูรณ์ กล่าวคือใกล้เคียงกับพระผู้ไม่ถูกสร้าง จำเป็นที่มนุษย์ต้องเป็นสิ่งที่ถูกสร้าง และเมื่อถูกสร้างขึ้นมาแล้ว ก็ควรจะเติบโต และเมื่อเติบโตแล้ว ควรจะแข็งแกร่งขึ้น เมื่อแข็งแกร่งขึ้นแล้ว ควรจะมีความสมบูรณ์ เมื่อมีความสมบูรณ์แล้ว ควรจะถอนตัว (จากบาป)

> และเมื่อถอนตัวแล้ว ควรได้รับเกียรติศักดิ์ เมื่อได้รับเกียรติศักดิ์แล้ว มนุษย์ควรได้เห็นนายผู้ยิ่งใหญ่ของเขา[3]

มนุษย์ผู้ประเสริฐมีอยู่เพียงคนเดียวเท่านั้นคือ พระคริสต์ ทั้งนี้เพราะพระคริสต์ทรงเป็นแบบของมนุษย์ผู้สมบูรณ์ โดยพระองค์ทรงเลือกแล้วที่จะอยู่ข้างพระเจ้า พระองค์ทรงเลือกแล้วที่จะมีความสัมพันธ์อันถูกต้องกับพระเจ้า ดวงพระวิญญาณของพระองค์จึงมิได้ขาดพระจิต ดังนั้น ถึงแม้พระคริสต์จะต้องเผชิญกับสภาพอันยากลำบากเพียงใด พระคริสต์ไม่เคยเลือกที่จะเป็นศัตรูกับพระเจ้าแต่ประการใดเลย ดังเรื่องราวที่ปรากฏในพระคริสตธรรมคัมภีร์ ดังนี้

> ครั้งนั้นพระวิญญาณทรงนำพระเยซูเข้าไปในถิ่นทุรกันดาร เพื่อมารจะได้มาผจญ และพระองค์ทรงอดพระกระยาหารสี่สิบวันสี่สิบคืน ภายหลังพระองค์ทรงอยากพระกระยาหาร ส่วนผู้ผจญมาหาพระองค์ทูลว่า "ถ้าท่านเป็นพระบุตรของพระเจ้า จงสั่งก้อนหินเหล่านี้ให้กลายเป็นพระกระยาหาร" ฝ่ายพระองค์ตรัสตอบว่า "มีพระคัมภีร์เขียนไว้ว่า "มนุษย์จะบำรุงชีวิตด้วยอาหารสิ่งเดียวไม่ได้ แต่บำรุงด้วยพระวจนะทุกคำที่ออกมาจากพระโอษฐ์ของพระเจ้า" แล้วมารก็นำพระองค์ไปยังนครบริสุทธิ์ และให้พระองค์

---

[3] Ibid, IV. XXXVIII. 3, quoted in Hick, op.cit., p. 219. "...but man making progress day by day, and ascending towards the perfect, that is, approximating to the uncreated One... Now it was necessary that man should in the first instance be created; and having been created, should receive growth; and having received growth, should be strengthened, and having been strengthened; should abound; and having abounded, should recover [From the disease of sin]; and having recovered, should be glorified; and being glorified, should see his Lord."

> ประทับที่ยอดหลังคาพระวิหาร แล้วทูลพระองค์ว่า "ถ้าท่านเป็นพระบุตรของพระเจ้า จงโจนลงไปเถิด เพราะพระคัมภีร์เขียนไว้ว่า พระเจ้าจะรับสั่งให้เหล่าทูตสวรรค์ของพระองค์รักษาท่าน และเหล่าทูตสวรรค์จะเอามือประคองชูท่านไว้มิให้เท้าของท่านกระทบหิน" พระเยซูจึงตรัสตอบว่า "พระคัมภีร์เขียนไว้อีกว่า อย่าทดลองพระองค์ผู้เป็นพระเจ้าของท่าน" อีกครั้งหนึ่ง มารได้นำพระองค์ขึ้นไปบนภูเขาอันสูงยิ่งนัก และได้แสดงบรรดาราชอาณาจักรในโลกทั้งความรุ่งเรืองของราชอาณาจักรเหล่านั้นให้พระองค์ทอดพระเนตร แล้วได้ทูลพระองค์ว่า "ถ้าท่านจะกราบลงนมัสการเรา เราจะให้สิ่งทั้งปวงเหล่านี้แก่ท่าน" พระเยซูตรัสตอบว่า "อ้ายซาตาน จงไปเสียให้พ้น เพราะพระคัมภีร์เขียนไว้ว่า จงกราบนมัสการพระองค์ผู้เป็นพระเจ้าของท่าน และปรนนิบัติพระองค์แต่ผู้เดียว แล้วมารจึงละพระองค์ไป แล้วมีเหล่าทูตสวรรค์มาปรนนิบัติพระองค์[4]

ดังนี้ จะเห็นได้ว่าในฐานะที่พระองค์ทรงเป็นมนุษย์ พระองค์ทรงเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งนี้เพราะพระองค์ไม่เคยกระทำบาปต่อพระเจ้า ถึงแม้พระองค์จะถูกชักจูงอย่างไรก็ตามที พระคริสต์จึงทรงอยู่ข้างพระเจ้าตลอดเวลา ส่วนปุถุชนซึ่งขาดความสมบูรณ์อย่างพระคริสต์ แต่ทว่ามีเสรีภาพจึงสามารถเลือกที่จะอยู่ข้างปฏิบักษ์ต่อพระเจ้าได้ แม้แต่การทำผิดต่อคำสั่งของพระเจ้าของอาดัมและเอวาก็เป็นการกระทำผิดของมนุษย์ที่อยู่ในสภาพของการขาดความสมบูรณ์ และกำลังจะพัฒนาให้ถึงความสมบูรณ์ของตน ถ้าหากอาดัมและเอวาอยู่ในสภาพที่สมบูรณ์จริงอย่างพระคริสต์ กล่าวคือสภาพที่เลือกอยู่ข้างพระเจ้า อาดัมและเอวาจะไม่ทำบาปต่อพระเจ้าอย่างแน่นอน ถึงแม้ว่าจะถูกงูผู้ชาญฉลาดในสวนเอเด็นกล่าวยั่วยวนอย่างไรก็ตามที

อาจมีผู้สงสัยได้ว่า ทำไมพระเจ้าจึงไม่ทรงสร้างให้มนุษย์มีความสมบูรณ์มาแล้วแต่เดิม เซนท์ ไอเรเนียส ได้ให้คำตอบไว้ดังนี้

---

[4]มัทธิว 4 : 1-11.

อย่างไรก็ตาม ถ้าใครจะกล่าวขึ้นว่า "อะไรกัน ? พระเจ้าไม่ทรงสามารถสร้างให้มนุษย์สมบูรณ์มาแต่ต้นได้หรือ ?" ขอให้เขารับทราบไว้ด้วยเถอะว่า อันที่จริงแล้วในฐานะพระเจ้าทรงเป็นพระเจ้า ทุกอย่างย่อมเป็นไปได้เสมอสำหรับพระองค์ แต่ว่าสิ่งที่ถูกสร้างย่อมต้องด้อยกว่าพระองค์ผู้ทรงสร้างสิ่งเหล่านั้นขึ้นมา และในฐานะเป็นสิ่งที่ถูกสราง เป็นเหตุให้ขาดความสมบูรณ์ ด้วยเหตุดังกล่าวจึงมีลักษณะเหมือนทารก กล่าวคือไม่คุ้นเคยกับระเบียบที่สมบูรณ์ มารดามีอำนาจที่จะให้อาหารแข็งแก่ทารกของตนได้ [แต่ไม่ทำเช่นนั้น], เพราะว่าทารกยังไม่สามารถรับเนื้ออาหารได้ พระเจ้าก็เช่นเดียวกันกับมารดา พระเจ้าทรงสามารถสร้างให้มนุษย์สมบูรณ์ได้ แต่มนุษย์ไม่สามารถรับความสมบูรณ์นั้นได้ เพราะยังอยู่ในวัยทารก[5]

---

[5]Ibid., IV. XXXIX. 1, quoted in Hick, op. cit., p. 218. "If however, any one say, 'What then? Could not God have exhibited man as a perfect from the beginning?' let him know that inasmuch as God is indeed always the same and unbegotten an respectes Himself, all things are possible to Him. But created things must be inferior to Him who created them, from the very fact of their later origin; for it was not possible for things recently created to have been uncreated. But inasmuch as they are not uncreated, for this very reason do they come short of the perfect. Because, as these things are of later dated, so are they infantile; so are they unaccustomed to, and unexercised in, perfect disciplins. For as it certainly is in the power of a mother to give strong food to her infant [but she does not do so], as the child is not yet able to receive more substantial nourishment; so also it was possible for God Himself to have made man perfect from the first, but man could not receive this [perfection], being as yet an infant."

ทั้งนี้ จะเห็นว่า เซนท์ ไอเรเนียส มีความเห็นว่ามนุษย์ไม่สามารถรับความสมบูรณ์ได้ พระองค์จึงไม่ทรงสร้างให้มนุษย์สมบูรณ์มาแต่เดิม ถ้าพระองค์ยังทรงให้ความสมบูรณ์นั้นมา มนุษย์ไม่สามารถจะเก็บรักษาความสมบูรณ์นั้นไว้ได้ ด้วยเหตุดังกล่าว พระเจ้าจึงทรงจำเป็นที่จะสร้างให้มนุษย์ขาดความสมบูรณ์ และค่อย ๆ พัฒนาเข้าสู่ความสมบูรณ์ด้วยตัวของตัวเอง

กล่าวโดยสรุป เซนท์ ไอเรเนียส อธิบายบาปว่าเป็นสิ่งที่สามารถเกิดขึ้นได้ เพราะมนุษย์อยู่ในภาวะที่ขาดความสมบูรณ์และมีเจตจำนงเสรีอีกด้วย ถ้ามนุษย์มีความสมบูรณ์อย่างพระคริสต์ มนุษย์ก็จะไม่มีการทำบาปเลย อย่างไรก็ตาม การทำบาปของมนุษย์มิใช่เรื่องเสียหายแต่ประการใด เพราะเท่ากับเป็นขบวนการเรียนรู้ของมนุษย์ อันจะเป็นเหตุให้มนุษย์พัฒนาขึ้นเรื่อย ๆ จนกระทั่งเป็นสัตสมบูรณ์ ในสภาวะที่มนุษย์สมบูรณ์มนุษย์จะมี "ความเหมือนพระเจ้า" ซึ่งชีวิตของมนุษย์จะสะท้อนให้เห็นชีวิตของพระเจ้าที่เดียว ดังนั้น การกระทำบาปของอาดัมและเอวาจึงเป็นการกระทำของมนุษย์ที่ขาดความสมบูรณ์แต่มีเจตจำนงเสรี แต่ทว่ามิได้หมายความว่า มนุษย์ไม่สามารถหลีกเลี่ยงการทำบาปได้ทั้งนี้ เพราะมนุษย์สามารถที่จะเลือกตอบสนองเจตนาของพระเจ้าได้เช่นเดียวกัน และเหตุที่พระเจ้าไม่ทรงสร้างให้มนุษย์สมบูรณ์มาแต่เดิม ก็เพราะว่ามนุษย์ไม่สามารถรับความสมบูรณ์ดังกล่าวได้แต่เดิม มนุษย์จึงจำเป็นต้องถูกสร้างให้ขาดความสมบูรณ์ และค่อย ๆ พัฒนาความสมบูรณ์ขึ้นในชั้นหลัง

หลักการแก้ปัญหาความชั่วร้ายดังกล่าวของ เซนท์ ไอเรเนียส แตกต่างจากหลักการแก้ปัญหาของ เซนท์ ออกัสติน ที่ว่า บาปเกิดจากเจตจำนงเสรีของมนุษย์ ดังนั้นการลงโทษของพระเจ้าจึงเป็นสิ่งยุติธรรม ทั้งนี้เพราะ เซนท์ ออกัสติน มีทัศนะว่าแต่เดิมมนุษย์คู่แรกมีชีวิตอยู่ในสวนสวรรค์เอเดน อาดัมและเอวาจึงมีชีวิตที่สมบูรณ์ในสวนสวรรค์ มีความใกล้ชิดกับพระเจ้า ได้รับคำมั่นสัญญาจากพระเจ้าว่า จะเป็นอมรรไทย ถ้าเขาเชื่อฟังพระองค์ อย่างไรก็ตาม อาดัมและเอวามีเสรีภาพ และด้วยเสรีภาพของตนอาดัมและเอวาก็เลือกที่จะละเมิดข้อห้ามของพระเจ้า อาดัมและเอวาจึงกระทำบาปต่อพระเจ้าและต้องถูกพระเจ้าลงโทษ อาดัมและเอวาจึงต้องมามีชีวิตที่ทุกข์ยากในโลก และเผชิญกับความโหดร้ายของธรรมชาติ ภาวะดังกล่าวเป็นภาวะแห่งความตกต่ำของมนุษย์ และ

มนุษย์ทุกวันนี้ก็ยังอยู่ในภาวะตกต่ำ มนุษย์จึงต้องพยายามที่จะกลับไปหาสภาพแห่งความสมบูรณ์ก่อนภาวะตกต่ำอีกครั้งหนึ่ง มนุษย์สามารถกระทำได้ก็โดยผ่านพระคริสต์ โดยที่พระคริสต์ทรงช่วยไถ่บาปให้แก่มนุษย์ด้วยการสละพระชนม์ชีพของพระองค์บนไม้กางเขน[6]

ส่วน เซนท์ ไอเรเนียส มีความเห็นว่ามนุษย์ไม่เคยถูกสร้างให้อยู่ในสภาพที่สมบูรณ์แม้แต่อาดัมและเอวา ปัจจุบันนี้มนุษย์ก็ยังอยู่ในภาวะขาดความสมบูรณ์ ความสมบูรณ์ต้องเป็นสิ่งที่มนุษย์พัฒนาขึ้นในภายหลังทั้งสิ้น

ดังนั้น ในขณะที่ เซนท์ ออกัสติน เห็นว่าความสมบูรณ์ของมนุษย์เคยมีมาแล้วในอดีต แต่มนุษย์ใช้เสรีภาพผิด ๆ จึงต้องตกต่ำจากความสมบูรณ์นั้น เซนท์ ไอเรเนียส กลับมีความเห็นว่า มนุษย์ไม่เคยมีความสมบูรณ์ใด ๆ ทั้งสิ้นในอดีต ความสมบูรณ์จึงเป็นสิ่งที่มนุษย์แสวงหาในอนาคต ซึ่งในสภาพแห่งการขาดความสมบูรณ์ มนุษย์ย่อมใช้เสรีภาพไปในทางผิด ๆ ได้

1.2 <u>จักรวาลที่พระเจ้าทรงสร้างเป็นจักรวาลที่ดีที่สุด</u>

ตามทัศนะของคริสตศาสนิกชนโดยทั่วไปนั้น มักจะมีความเห็นว่า จักรวาลที่พระเจ้าทรงสร้างไม่ใช่จักรวาลที่ดีที่สุด ทั้งนี้เพราะพวกเขามีความเห็นว่า จักรวาลที่ดีที่สุดควรเป็นจักรวาลที่ปราศจากความชั่วร้ายใด ๆ ทั้งสิ้น แต่ทว่าจักรวาลนี้ยังมีความชั่วร้ายปรากฏอยู่ จักรวาลนี้จึงมิใช่จักรวาลที่ดีที่สุด นักปรัชญาคริสต์ของแนวแก้ปัญหาแบบออกัส-ติเนียนเคยกล่าวยืนยันมาแล้วว่า ถึงแม้จักรวาลนี้จะมีความชั่วร้ายปะปนอยู่ ก็จัดเป็นจักรวาลที่ดีที่สุด

เซนท์ ไอเรเนียส ก็เช่นเดียวกัน เขากล่าวแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นดังกล่าวด้วยการยืนยันว่าจักรวาลนี้ถึงแม้จะมีความชั่วร้ายปะปนอยู่ ก็เป็นจักรวาลที่ดีที่สุด แต่ด้วยเหตุผลที่ต่างจากเหตุผลของนักปรัชญาของแนวแก้ปัญหาแบบออกัสติเนียน เหตุผลของ เซนท์ ไอเรเนียส เนื่องมาจากหลักการแก้ปัญหาดังได้กล่าวมาแล้วใน 1.1 ซึ่งมีใจความสำคัญดังนี้

---

[6]ดู ภาคสาม, บทที่ 1, 1. 2. 6.

จุดประสงค์ของพระเจ้าในการที่ทรงสร้างมนุษย์ก็คือ ทรงปรารถนาที่จะให้มนุษย์เป็นสัตสมบูรณ์ ในสภาพที่มนุษย์เป็นสัตสมบูรณ์ มนุษย์จะมีลักษณะ "ความเหมือนพระเจ้า" กล่าวคือ เป็นลักษณะที่มนุษย์มีความสัมพันธ์อันถูกต้องกับพระเจ้า ชีวิตของมนุษย์จะสะท้อนให้เห็นชีวิตของพระเจ้า แต่ทว่าพระเจ้ามิทรงสามารถมอบสภาพแห่งความสมบูรณ์ดังกล่าวให้แก่มนุษย์มาแต่ต้นได้ ทั้งนี้เพราะมนุษย์เป็นสิ่งที่ถูกสร้าง จึงไม่สามารถมีความสมบูรณ์ได้ทันที พระองค์จึงประทานแต่เพียงภาวะที่มนุษย์สามารถพัฒนาไปสู่ความสมบูรณ์แห่งตนได้ ในภาวะดังกล่าวมนุษย์มีเพียง "พระฉายของพระเจ้า" อยู่ในตัวมนุษย์ กล่าวคือมนุษย์มีเหตุผล และมีเสรีภาพที่จะเลือกมีความสัมพันธ์อันถูกต้องกับพระเจ้าได้เท่านั้น

ในสภาพที่มนุษย์ต้องพัฒนาไปสู่ความสมบูรณ์ของตน พระเจ้าทรงมีความเมตตาต่อมนุษย์ พระองค์จึงทรงสอนมนุษย์ วิธีที่พระเจ้าทรงสอนมนุษย์ผู้มีเสรีภาพก็คือ พระองค์ทรงสร้างให้จักรวาลมีความดีและความชั่วปะปนกันอยู่ เพื่อมนุษย์จะได้มีโอกาสที่จะใช้ฝึกหัดสำหรับพัฒนาการใช้เสรีภาพในทางที่ถูกได้ โดยมนุษย์สามารถเลือกสิ่งที่มีคุณค่าดีหรือมีคุณค่าเลวได้ด้วยเจตจำนงเสรีของมนุษย์เอง ด้วยเหตุดังกล่าว ส่วนผสมระหว่างความดีและความชั่วจึงเป็นลักษณะที่จำเป็นของจักรวาล และมีประโยชน์อย่างใหญ่หลวงสำหรับมนุษย์ในการพัฒนาตัวเองไปสู่ความสมบูรณ์แห่งตน ดังที่ เซนท์ ไอเรเนียส กล่าวไว้ว่า

> ...ถ้าเราไม่มีความรู้ในสิ่งตรงข้าม เราจะมีความรู้ได้อย่างไรว่าสิ่งไหนเป็นสิ่งดี ? ...ลิ้นได้ลิ้มรสหวานและขมด้วยการลองชิม นัยน์ตาสามารถแบงแยกสีขาวและสีดำก็ด้วยการมองเห็น หูสามารถรับรู้ถึงเสียงต่าง ๆ ก็โดยการฟัง จิตของเราก็เช่นเดียวกัน ด้วยประสบการณ์ทั้งสอง จึงจะรับรู้ว่าอะไรดี อันเป็นเหตุให้รักษาความดีนั้นไว้ได้มั่นคงยิ่งขึ้น ด้วยการเชื่อฟังพระเจ้า ...ถ้าหากว่าใครปฏิเสธความรู้ทั้งสองประการ และการมีความรู้สองทาง เขาจะไม่รู้เลยว่าเขาได้นำลักษณะของมนุษย์ออกจากตัวเขาเอง[7]

---

[7]St. Irenaeus, op.cit., IV. XXXIX. 1, quoted in Hick, op.cit., p. 220. "how, if we had no knowledge of the contrary, could he have had instruction in that which is good? ...For just as the

ดังนี้ จะเห็นว่าจักรวาลจำเป็นต้องมีความชั่วร้ายปะปนอยู่ด้วย และความชั่วร้ายดังกล่าวมีประโยชน์สำหรับการพัฒนาไปสู่ความเป็นสัตสมบูรณ์ ด้วยเหตุดังกล่าว คริสต-ศาสนิกชนไม่มีเหตุผลอันใดที่จะตำหนิว่า **พระเจ้า**ไม่ทรงสร้างจักรวาลที่ดีที่สุด ทั้งนี้เพราะจักรวาลนี้เป็นจักรวาลที่ดีที่สุดในแง่ที่ว่าช่วยทำให้มนุษย์เลือกการกระทำอันชอบธรรมด้วยเสรีภาพของตนเองอย่างเต็มที่ ดังนั้น มนุษย์ควรจะแสดงกตัญญูต่อพระเจ้าเสียด้วยซ้ำสำหรับสภาพต่าง ๆ ของจักรวาลที่พระองค์ทรงสร้างขึ้นมา เซนท์ ไอเรเนียส กล่าวว่า

> สิ่งที่เป็นความทุกข์ระทมอันยาวนานของพระเจ้าก็คือ มนุษย์ต้องผ่านทุกสิ่งทุกอย่าง จึงจะได้ความรู้ในเรื่องกฎเกณฑ์ทางศีลธรรม จะได้คืนชีพจากความตาย และเมื่อได้เรียนรู้จากประสบการณ์ว่าอะไรเป็นต้นเหตุของการพ้นทุกข์ ก็จะมีชีวิตอยู่อย่างมีความกตัญญูต่อพระเจ้า ได้รับของขวัญจากพระเจ้าคือการไม่ถูกทำลาย และมนุษย์ก็จะรักพระองค์มากขึ้นไปอีก ทั้งนี้เพราะคนที่ได้รับการยกโทษมาก ยอมรักผู้ยกโทษให้มากขึ้น (ลูกา 7 : 43)[8]

---

tongue receives experience of sweet and bitter by means of tasting, and the eye discriminates between black and white by means of vision, and the ear recognises the distinctions of sounds by hearing; so also does the mind, receiving through the experience of both the knowledge of what is good, become more tenacious of its preservation, by acting in obedience to God... But if anyone do shun the knowledge of both kinds of things, and the twofold perception of knowledge, he unawares divests himself of the character of a human being."

[8] Ibid., III. XX. 2, quoted in ibid., p. 219. "This, therefore, was the long-suffering of God, that man, passing through all things, and enquiring the knowledge of moral discipline, then

ดังกล่าวมานี้ คือการแก้ปัญหาความชั่วร้ายของ เซนท์ ไอเรเนียส ที่มีลักษณะที่ตรงข้ามกับการแก้ปัญหาของ เซนท์ ออกัสติน ซึ่งในชั้นหลังต่อมามีนักปรัชญาคริสเตียนอีกหลายคนที่แก้ปัญหาความชั่วร้ายแบบการแก้ปัญหาความชั่วร้ายของ เซนท์ ไอเรเนียส จึงสมควรที่จะเรียกการแก้ปัญหาแบบนี้ว่า แนวแก้ปัญหาแบบไอเรเนียน ทั้งนี้เพื่อเป็นการให้เกียรติแก่ เซนท์ ไอเรเนียส ในฐานะที่ว่าเป็นผู้กล่าวแก้ปัญหาความชั่วร้ายในแนวดังกล่าวไว้แล้วเป็นคนแรก แนวแก้ปัญหานี้จึงมีมาแล้วตั้งแต่สมัยแรกของปรัชญาคริสต์ ก่อนการแก้ปัญหาของ เซนท์ ออกัสตินเสียอีก แต่ทว่ามิได้มีการพัฒนามาโดยลำดับ อย่างวิธีการแก้ปัญหาความชั่วร้ายของ เซนท์ ออกัสติน ทั้งนี้เพราะการแก้ปัญหาความชั่วร้ายในแบบของเซนท์ ไอเรเนียส มิได้รับการสนใจเลยตั้งแต่เริ่มมีการแก้ปัญหาของ เซนท์ ออกัสติน จวบจนศตวรรษที่ 19 จึงได้ปรากฏขึ้นอีกครั้งหนึ่งในการแก้ปัญหาความชั่วร้ายของ ฟริดริค ชไลมาเคอร์ (Friedrich Schleiermacher)

2. <u>การแก้ปัญหาของฟริดริค ชไลมาเคอร์</u>[9]

ไม่ปรากฏว่า ฟริดริค ไลมาเคอร์ ได้รับอิทธิพลของ เซนท์ ไอเรเรียส จึงอาจกล่าวได้ว่าเป็นการเริ่มใหม่ของการแก้ปัญหาแบบของไอเรเนียสอีกครั้งหนึ่งในศตวรรษที่ 19

---

attaining to the resurrection from the dead, and learning by experience what is the source of his deliverance, may always live in a state of gratitude to the Lord, having abtained from him the gift of incorruptibility, that he might love Him the more; for 'he to whome more forgiven, loveth more' (Luke VII. 43)."

[9]Friedrich Schleiermacher (ค.ศ. 1765 - 1834) นักปรัชญาและนักการศาสนาชาวเยอรมัน เขาเป็นนักคิดโปรเตสแตนท์ที่มีอิทธิพลคนหนึ่งของศตวรรษที่ 19 ชไลมาเคอร์ได้เป็นอาจารย์สอนในมหาวิทยาลัยด้วย และเขาได้พูดถึงศาสนาหลายด้าน ยกเว้น พระคริสต์ธรรมคัมภีร์ภาคพันธสัญญาเดิม.

ซึ่งต่อจากชไลมาเคอร์เป็นต้นไป จะมีการพัฒนาเป็นลำดับ[10] การแก้ปัญหาของ ชไลมาเคอร์มีดังนี้

2.1 มนุษย์กระทำบาปเพราะขาดความสมบูรณ์แต่มีเจตจำนงเสรี

ชไลมาเคอร์ มีความเห็นเช่นเดียวกับ เซนท์ ไอเรเนียส ว่ามนุษย์ถูกสร้างให้เป็นสัตที่ขาดความสมบูรณ์ ความสมบูรณ์จึงต้องเป็นสิ่งที่มนุษย์แสวงหา มิใช่เป็นสิ่งที่ปรากฏมาพร้อมกับมนุษย์ ลักษณะของความสมบูรณ์ของมนุษย์คือ ลักษณะที่มนุษย์มีการรับรู้พระเจ้า แต่ทว่ามนุษย์มิได้ถูกสร้างให้มีลักษณะแห่งการรับรู้พระเจ้ามาแต่เดิม อย่างไรก็ตาม พระเจ้าทรงสร้างให้มนุษย์มีแนวโน้มที่จะอยู่ในภาวะแห่งความสมบูรณ์ได้ ชไลมาเคอร์จึงมีความเห็นว่ามนุษย์ถูกสร้างให้มีสองภาวะ ดังนี้

(1) มนุษย์ที่อยู่ในภาวะที่มีแนวโน้มที่จะมีการรับรู้พระเจ้าอย่างสมบูรณ์ ภาวะดังกล่าวเป็นภาวะเริ่มแรกของมนุษย์ ภาวะเริ่มแรกดังกล่าวของมนุษย์คือภาวะของอาดัม ชไลมาเคอร์จึงเรียกภาวะเริ่มแรกของมนุษย์ว่า "อาดัมคนแรก" (First Adam) ดังนั้นอาดัมซึ่งเป็นมนุษย์คนแรกจึงมิได้อยู่ในภาวะแห่งความสมบูรณ์ และมิได้มีการรับรู้พระเจ้าแต่อย่างใดทั้งสิ้น

(2) มนุษย์ที่อยู่ในภาวะที่มีการรับรู้พระเจ้าอย่างสมบูรณ์ ภาวะนี้เป็นภาวะที่เป็นจุดมุ่งหมายของมนุษย์ เพราะเป็นภาวะแห่งความสมบูรณ์ของมนุษย์ ภาวะแห่งความสมบูรณ์ดังกล่าวคือภาวะของพระคริสต์ พระคริสต์จึงทรงกระทำให้มนุษย์ทั้งมวลอยู่ในภาวะแห่งการรับรู้พระเจ้าพร้อม ๆ กับพระองค์ ชไลมาเคอร์จึงเรียกภาวะแห่งความสมบูรณ์ของมนุษย์ว่า "อาดัมที่สอง" (Second Adam) ซึ่งหมายถึงชีวิตของพระคริสต์ที่ไม่เคยทรยศต่อพระเจ้า แม้จะถูกยั่วยวนอย่างไรก็ตามที

ชไลมาเคอร์ มีทัศนะว่า ภาวะแห่งความสมบูรณ์นี้แหละเป็นพระประสงค์ของพระเจ้าในการที่พระองค์ทรงสร้างมนุษย์ขึ้นมา แต่ทว่าพระองค์ต้องทรงสร้างให้มนุษย์อยู่ในภาวะ "อาดัมคนแรก" เท่านั้น ส่วนมนุษย์ต้องค่อย ๆ พัฒนาไปสู่ภาวะ "อาดัมที่สอง"

---

[10] ดู Hick, op.cit., p. 225.

ด้วยตัวเอง ทั้งนี้เพราะภาวะ "อาดัมคนแรก" เป็นภาวะจำเป็นของมนุษย์ ดังที่ชไลมาเคอร์กล่าวว่า "ภาวะที่ค่อยเป็นค่อยไป และอำนาจที่ไม่สมบูรณ์ของการรับรู้พระเจ้า เป็นภาวะที่จำเป็นประการหนึ่งของการมีอยู่ของมนุษย์"[11]

ภาวะสมบูรณ์ของมนุษย์จึงเป็นเรื่องของอนาคตสำหรับมนุษย์ มิใช่เรื่องในอดีต ดังทัศนะของ เซนท์ ออกัสติน ที่ว่าอาดัมเคยอยู่ในภาวะที่สมบูรณ์ก่อนที่จะพบกับภาวะของการตกต่ำ ภาวะแห่งความสมบูรณ์ของมนุษย์ตามทัศนะของชไลมาเคอร์จึงเป็นเรื่องอนาคต ทั้งนี้ เพราะชไลมาเคอร์มีทัศนะว่า อาดัมถูกสร้างให้อยู่ในภาวะที่ขาดความสมบูรณ์ มนุษย์มีความห่างไกลพระเจ้าทั้งโดยสภาพที่ขาดความสมบูรณ์ของมนุษย์ และโดยสภาพแวดล้อมของมนุษย์ อย่างไรก็ตาม มนุษย์สามารถใกล้ชิดพระเจ้าและรับรู้พระองค์ได้ในอนาคต ซึ่งเป็นภาวะแห่งความสมบูรณ์ของมนุษย์ ดังนั้น ความสมบูรณ์ของมนุษย์ตามทัศนะของชไลมาเคอร์จึงมิใช่เรื่องอดีต แต่เป็นเรื่องอนาคต

เมื่อมนุษย์ถูกสร้างให้อยู่ในภาวะที่ขาดความสมบูรณ์ ชไลมาเคอร์มีความเห็นว่ามนุษย์ในภาวะดังกล่าวย่อมสามารถกระทำบาปได้ ดังนั้น จึงไม่น่าสงสัยแต่ประการใดว่าทำไมอาดัมจึงกระทำบาปต่อพระเจ้าได้

ชไลมาเคอร์กล่าวว่า ในภาวะเริ่มแรกของมนุษย์ มนุษย์มีความเจริญทางธรรมชาติของร่างกาย แต่ว่าทางวิญญาณ คือการรับรู้พระเจ้าเพิ่งจะเริ่มพัฒนาเท่านั้น ดังที่ชไลมาเคอร์กล่าวว่า "แต่ละบุคคลนั้น ร่างกายได้แสดงตัวออกมาเป็นสิ่งจริงแท้ก่อนที่ดวงวิญญาณของเขาจะพัฒนาถึงภาวะเช่นนั้น"[12]

---

[11] Friedrich Schleiermacher, The Christian Faith, trans. ed. H.R. Mackintosh and J.S. Stewart (Edinburgh: T & T. clark, 1928), parag. 81, 4 quoted in Hick, op.cit., p. 235-6. "the merely gradual and imperfect unfolding of the power of the God-consciousness is one of the necessary conditions of the human stage of existence."

[12] Ibid., parag. 67, quoted in ibid., p. 229-30. "in each individual the flesh manifests itself as a reality before the spirit comes to be such."

เมื่อมนุษย์ในภาวะเริ่มแรกมีร่างกายและจิตใจที่พัฒนาไม่เท่าเทียมกัน ทำให้ความต้องการของจิตขัดแย้งกับความต้องการของร่างกาย จิตมักไม่สามารถเอาชนะร่างกายและควบคุมร่างกายได้ ในทางตรงข้ามจิตกลับถูกร่างกายขัดขวางเสียด้วยซ้ำ ความต้องการของจิตคือความต้องการรับรู้พระเจ้า จึงถูกร่างกายขัดขวางมิให้มี ลักษณะดังกล่าวเป็นลักษณะของความขัดแย้งและความตึงเครียดระหว่างจิตกับร่างกาย อันเป็นเหตุให้มนุษย์เกิดความรู้สึกบาปขึ้น ชไลมาเคอร์จึงมีความเห็นว่า ถ้าหากมนุษย์สามารถพัฒนาการรับรู้พระเจ้าได้เรื่อย ๆ ซึ่งหมายความว่า จิตพัฒนาที่จะควบคุมร่างกายได้มากขึ้นโดยไม่ถูกร่างกายขัดขวาง มนุษย์ก็จะไม่เกิดความรู้สึกบาปขึ้น ทั้งนี้เพราะไม่เกิดความตึงเครียดหรือความขัดแย้งระหว่างจิตกับร่างกาย แต่ทว่าขบวนการพัฒนามักไม่ราบเรียบเช่นนั้น ทั้งนี้เพราะมนุษย์มักจะพบกับการขัดขวางของร่างกาย ดังที่ชไลมาเคอร์กล่าวไว้ว่า "อย่างไรก็ตาม เรามักจะพบว่าการพัฒนาของเราไม่เป็นปกติ และจิตของเราถูกขัดขวางโดยร่างกาย สภาพดังกล่าวที่ทำให้เราเกิดการสำนึกถึงบาป"[13]

ด้วยหตุดังกล่าว ชไลมาเคอร์ จึงมีความเห็นว่า การพัฒนาการรับรู้พระเจ้าของมนุษย์ต้องติดตามมาด้วยความรู้สึกผิดหรือความรู้สึกบาปของมนุษย์ ทั้งนี้เพราะจิตมนุษย์เพิ่งเริ่มพัฒนา ในขณะที่ร่างกายของมนุษย์พัฒนาอย่างเต็มที่แล้ว เป็นเหตุให้มนุษย์ไม่สามารถควบคุมร่างกายได้ทันทีทันใด ความรู้สึกในบาปจึงเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้

เมื่อชไลมาเคอร์ มีทัศนะว่ามนุษย์เกิดมีบาปเพราะมนุษย์ถูกสร้างให้ขาดความสมบูรณ์ ย่อมหมายความว่ามนุษย์ไม่ต้องรับผิดชอบในบาปกระนั้นหรือ ? ชไลมาเคอร์ปฏิเสธที่จะให้เป็นไปเช่นนั้น ทั้งนี้เพราะเขายืนยันถึงความเป็นอิสระในการกระทำบาปและความ

---

[13] Ibid., parag. 67, 2, quoted in ibid., p. 230. "We actually find, however, that our development is always an irregular one, and also that the spirit is obstructed in its action by the flesh- the circumstance, indeed, to which our consciousness of sin is due."

รับผิดชอบในบาปของตนเองของมนุษย์ด้วย บาปจึงมิใช่หมายถึงสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ในแง่ที่ปัดความรับผิดชอบของมนุษย์ในเรื่องบาปออกไปเลย ดังนั้น ชไลมาเคอร์จึงยืนยันว่ามนุษย์เป็นสัตเสรี จึงมีความรับผิดชอบทางศีลธรรมอยู่ด้วย ดังที่ ชไลมาเคอร์กล่าวว่า

> คำกล่าวที่ว่า "เจตจำนงเสรี" ย่อมทำให้มีการปฏิเสธความจำเป็นจากภายนอกทั้งสิ้น และชี้ให้เห็นสารัตถะของชีวิตคือความจริงที่ว่า ไม่มีอิทธิพลจากภายนอกใด ๆ มาบังคับภาวะของเรา อย่างเต็มที่ จนกระทั่งว่าปฏิกิริยาโต้ตอบของเราเป็นสิ่งที่ถูกบังคับด้วย แต่ทว่าทุกอย่างที่เป็นสิ่งกระตุ้น ได้มาจากส่วนในสุดของชีวิตของเรา สิ่งกระตุ้นนั้นก่อให้เกิดปฏิกิริยาโต้ตอบ ดังนั้น บาปซึ่งมีกำเนิดมาจากส่วนในสุด จึงเป็นการกระทำของคนบาปไม่ใช่ของใครอื่นในทุกกรณี[14]

ดังนี้ จะเห็นว่าบาปตามทัศนะของ ชไลมาเคอร์ มีสองลักษณะ กล่าวคือ เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจากความจำเป็น แต่ขณะเดียวกันก็เป็นสิ่งที่เกิดจากเจตจำนงเสรีของมนุษย์ด้วย กล่าวคือ ในฐานะที่มนุษย์เป็นสิ่งถูกสร้างให้ขาดความสมบูรณ์ และแสวงหาความสมบูรณ์ มนุษย์ย่อมตกอยู่ในสภาพที่สามารถกระทำบาปได้ สภาพดังกล่าวเป็นสภาพนอกตัวมนุษย์ แต่เวลาทำบาป บาปนั้นเกิดมาจากตัวมนุษย์เอง จึงเป็นการกระทำผิดเป็นส่วนตัว ทั้งนี้เพราะในสภาพที่ขาดความสมบูรณ์ มนุษย์สามารถพัฒนาความสมบูรณ์คือการรับรู้พระเจ้าได้เช่นเดียวกัน

---

[14] Ibid., parag. 81, 2, Quoted in ibid., p. 236. "The very phrase 'freedom of the will' conveys a denial of all external necessity, and indicates the very essence of conscious life--the fact, namely, that no external influence determines our total condition in such a way that the reaction too is determined and given, but very excitation really receives its determinate quality, from the inmost core of our own life, from which quality, again, proceeds the reaction, so that the sin proceeding from that core is in every case the act of the sinner and of no other."

เมื่อมนุษย์จำเป็นต้องพัฒนาตัวเองให้ถึงภาวะการรับรู้พระเจ้าอย่างสมบูรณ์ เป็นเหตุให้มนุษย์กระทำบาปได้ มนุษย์จึงต้องการการไถ่บาปด้วย ด้วยเหตุดังกล่าว ชไลมาเคอร์ จึงเน้นถึงความสัมพันธ์ของบาปและการไถ่บาป โดยให้ทัศนะว่า "ทุกหนทุกแห่งความชั่วร้ายมีอยู่ก็เพื่อการผูกพันกับความดี บาปจึงมีอยู่ก็เพื่อผูกพันกับการโปรดปรานของพระเจ้า"[15]

2.2 จักรวาลที่พระเจ้าทรงสร้างเป็นจักรวาลที่ดีที่สุด

ชไลมาเคอร์ เป็นนักปรัชญาคริสเตียนอีกผู้หนึ่ง ที่กล่าวแก้ปัญหาความชั่วร้ายที่ปรากฏในจักรวาลด้วยการยืนยันว่า ถึงแม้จักรวาลนี้จะเป็นจักรวาลที่มีความชั่วร้ายปะปนอยู่ จักรวาลที่พระเจ้าทรงสร้างก็เป็นจักรวาลที่ดีที่สุด เหตุผลที่สนับสนุนหลักการแก้ปัญหาดังกล่าวของเขามีดังนี้

พระเจ้าทรงมีพระประสงค์ที่จะสร้างให้มนุษย์อยู่ในภาวะสมบูรณ์ กล่าวคืออยู่ในภาวะที่มีการรับรู้พระเจ้า แต่ทว่าพระองค์มิได้ประทานภาวะสมบูรณ์ให้แก่มนุษย์เมื่อพระองค์ทรงสร้างมนุษย์ พระองค์จึงประทานแต่ภาวะที่มนุษย์มีแนวโน้มที่จะถึงภาวะการรับรู้พระเจ้าเท่านั้น มนุษย์จึงจำเป็นต้องค่อย ๆ ไต่เต้าเพื่อให้ถึงซึ่งภาวะดังกล่าว และเพื่อการพัฒนาความสมบูรณ์ของมนุษย์ พระเจ้าได้ประทานสภาพแวดล้อมเพื่อให้มนุษย์มีโอกาสรับรู้พระเจ้าด้วย สภาพแวดล้อมดังกล่าวก็คือจักรวาลนั่นเอง

ด้วยเหตุดังกล่าว จักรวาลที่ดีที่สุดตามทัศนะของชไลมาเคอร์ จึงมิได้หมายถึงจักรวาลที่ปราศจากความชั่วร้าย แต่หมายถึงจักรวาลที่เหมาะสมที่สุดสำหรับให้มนุษย์พัฒนาเพื่อการรับรู้พระเจ้าต่างหาก ดังนั้น การรับรู้พระเจ้าของมนุษย์จึงสัมพันธ์กับการรับรู้สภาพแวดล้อมคือจักรวาล กล่าวคือ ธรรมชาติที่เหมาะสมจะสอนให้มนุษย์รับรู้ถึงสภาพของมนุษย์ว่า ต้องอิงอาศัยพระเจ้า อันเป็นเหตุให้มนุษย์ตระหนักถึงความสัมพันธ์ของพระเจ้าต่อมนุษย์ จักรวาลที่เหมาะสมดังกล่าวนั้นเอง จึงจะเรียกได้ว่าเป็นจักรวาลที่ดีที่สุดและสมบูรณ์

---

[15] Ibid., parag. 80, 2, quoted in ibid., p. 234. "everywhere human evil exists only as attached to good, and sin only as attached to grace."

ที่สุด เพราะก่อให้เกิด "การรับรู้พระเจ้าพร้อมกับการรับรู้โลก"[16]

ชไลมาเคอร์ เรียกภาวะแห่งความเหมาะสมดังกล่าวของจักรวาลว่า "ความสมบูรณ์เดิม" ("original perfection") "ความสมบูรณ์เดิม" จึงมิได้หมายถึงภาวะแห่งความสมบูรณ์ของจักรวาลในอดีต เช่น สวนสวรรค์เอเดน ก่อนที่มนุษย์จะตกต่ำ และเป็นความสมบูรณ์ที่มนุษย์พยายามแสวงหาอีกครั้งหนึ่งหลังจากความตกต่ำของมนุษย์ ดังทัศนะของ เซนท์ ออกัสติน "ความสมบูรณ์เดิม" จึงหมายถึงภาวะที่เหมาะสมที่สุดของจักรวาล ในฐานะที่เป็นสภาพแวดล้อมที่สามารถทำให้เกิดการรับรู้พระเจ้าขึ้นในตัวมนุษย์เท่านั้น ซึ่งความสมบูรณ์ดังกล่าวของจักรวาลยังคงมีอยู่ต่อไปอย่างเสมอต้นเสมอปลาย คำว่า "เดิม" จึงมิได้หมายถึงเวลาในอดีตแต่ประการใด

ชไลมาเคอร์ จึงกล่าวยืนยันว่า จักรวาลนี้เป็นจักรวาลที่ดีที่สุด ในแง่ที่ว่าเป็นจักรวาลที่เหมาะสมที่สุดสำหรับการเป็นสภาพแวดล้อมที่จะก่อให้เกิดการรับรู้พระเจ้าขึ้นในตัวมนุษย์ จึงมิได้หมายถึงจักรวาลที่ดีที่สุดในแง่ที่ปราศจากความชั่วร้ายใด ๆ ทั้งสิ้น

ธรรมชาติของมนุษย์ที่ต้องเผชิญทั้งความสุขและความขมขื่นก็เช่นเดียวกัน เป็นธรรมชาติที่สมบูรณ์ ทั้งนี้เพราะเป็นธรรมชาติที่เหมาะสมที่สุดที่จะเป็นเหตุให้มนุษย์รับรู้พระเจ้าได้ กล่าวคือไม่ว่ามนุษย์จะอยู่ในภาวะที่หัวเราะด้วยความสุข หรือภาวะที่ร้องไห้เพราะความทุกข์ เขาก็ควรจะรับรู้พระเจ้าได้ และมนุษย์ผู้สามารถรับรู้พระเจ้าได้ ทั้ง ๆ ที่ตนเองกำลังร้องไห้ สมควรที่จะเรียกว่าเขารับรู้พระเจ้าอย่างสมบูรณ์ ดังนั้น ชไลมาเคอร์จึงมีความเห็นว่า ไม่ว่าจะเป็นด้านไหนของประสบการณ์ของมนุษย์ ย่อมสามารถที่จะอำนวยให้มนุษย์รับรู้พระเจ้าได้ทั้งนั้น ชไลมาเคอร์เรียกธรรมชาติที่เหมาะสมของมนุษย์ดังกล่าวว่า "ความสมบูรณ์เดิม" ในทำนองเดียวกัน "ความสมบูรณ์เดิม" ของมนุษย์มิได้หมายถึงสภาพที่มนุษย์มิต้องเผชิญกับประสบการณ์ที่ขมขื่นใด ๆ ทั้งสิ้นแต่ประการใด ซึ่งเซนท์ ออกัสติน มีความเห็นว่าเป็นสภาพของอาดัมและเอวาในสวนสวรรค์เอเดนก่อนที่จะตกต่ำเพราะกระทำ

---

[16] **Ibid.**, parag. 57, 1, quoted in ibid., p. 227. "co-existence of the God-consciousness with the consciousness of the world."

บาปต่อพระเจ้า อันเป็นสภาพที่มนุษย์แสวงหาอีกครั้งหนึ่งหลังจากสูญเสียไปแล้ว "ความสมบูรณ์เดิม" ของธรรมชาติมนุษย์ตามทัศนะของชไลมาเคอร์ จึงหมายถึงธรรมชาติที่เหมาะสมที่สุดสำหรับมนุษย์ที่จะก่อให้เกิดการรับรู้พระเจ้าอย่างสมบูรณ์ในตัวมนุษย์ และธรรมชาติที่เหมาะสมที่สุดดังกล่าว มิได้หมายถึงธรรมชาติที่ปราศจากประสบการณ์ของความขมขื่นด้วย

กล่าวโดยสรุป ชไลมาเคอร์กล่าวแก้ปัญหาความชั่วร้ายของจักรวาลเหมือนนักปรัชญาคริสเตียนคนอื่น ๆ กล่าวคือ ยืนยันว่าจักรวาลนี้ถึงแม้จะมีความชั่วร้ายปะปนอยู่ อีกทั้งเป็นจักรวาลที่มนุษย์มีธรรมชาติที่จะต้องเผชิญทั้งประสบการณ์แห่งความสุขและประสบการณ์แห่งความขมขื่น ก็ยังเป็นจักรวาลที่ดีที่สุดอยู่นั่นเอง โดยให้เหตุผลว่า จักรวาลนี้เป็นจักรวาลที่เหมาะสมที่สุดที่ช่วยให้มนุษย์รับรู้พระเจ้าได้ ชไลมาเคอร์จึงมีความเห็นว่า ความดีของจักรวาลมิได้อยู่ที่การปราศจากความชั่วร้าย และมิได้อยู่ที่ว่ามนุษย์มีธรรมชาติที่ไม่ต้องเผชิญกับความทุกข์ใด ๆ ทั้งสิ้น

เนื่องจากชไลมาเคอร์ ยืนยันว่าจักรวาลที่ดีที่สุดมิได้หมายถึงจักรวาลที่ปราศจากความชั่วร้าย เขาจึงยืนยันถึงการมีอยู่ของความชั่วร้ายของจักรวาล ความชั่วร้ายดังกล่าวคือความชั่วร้ายตามธรรมชาติ อันได้แก่สภาพแวดล้อมที่เป็นศัตรูกับมนุษย์และเป็นศัตรูกับชีวิตมนุษย์ เช่น ความตาย โรคร้าย เป็นต้น ความชั่วร้ายของจักรวาลนี้เป็นคนละอย่างกับบาป ซึ่งเป็นความชั่วร้ายที่เกิดจากน้ำมือของมนุษย์ ชไลมาเคอร์มีทัศนะว่า ความชั่วร้ายตามธรรมชาติของจักรวาลนั้น แท้จริงมิใช่ความชั่วร้ายแต่ประการใด ดังที่ชไลมาเคอร์ กล่าวชี้แจงว่า

> ...เหตุที่จูงใจที่ดีที่สุดที่จะทำให้มนุษย์พัฒนา คือ มนุษย์ต้องระมัดระวังรักษาชีวิตของตนและหลีกเลี่ยงสิ่งที่ลำลายชีวิต ในสภาพที่มนุษย์เป็นมรรไตยุ การรักษาตัวเองไม่ให้กระทำบาปจะเป็นเรื่องดีเด่นและเด่นชัดยิ่งขึ้น ถ้าหากว่ามนุษย์สามารถทนต่อสภาพความชั่วร้าย โดยมนุษย์พัฒนาและใช้พลังของตัวเองโดยไม่ถูกขัดขวาง และได้ชัยชนะเหนือแรงกระตุ้นที่จะฝังใจอยู่กับชีวิตของตนและ

ความตาย โดยสามารถที่จะรวมการรับรู้พระเจ้าเข้ากับความรักในเผ่าพันธุ์ของตนได้[17]

คำชี้แจงดังกล่าวของ ชไลมาเคอร์ จึงมีความหมายว่า ความชั่วร้ายตามธรรมชาติของจักรวาลมีประโยชน์สำหรับมนุษย์ในแง่ที่จะทำให้มนุษย์พัฒนา อาจจะเป็นการพัฒนาทั้งทางด้านเทคโนโลยี และพัฒนาทางด้านศีลธรรม กล่าวคือ การที่ชีวิตมนุษย์ต้องเผชิญกับสิ่งที่จะทำลายชีวิตของมนุษย์ ทำให้มนุษย์หาทางป้องกันชีวิตของตน สภาพอันเลวร้ายของจักรวาลทำให้ความประพฤติชอบธรรมของมนุษย์มีคุณค่ายิ่งขึ้น เพราะถึงแม้มนุษย์ต้องพบกับสภาพอันเลวร้าย มนุษย์ก็ยังสามารถรับรู้พระเจ้าได้ นอกจากนี้สภาพเลวร้ายของจักรวาลน่าจะกระตุ้นให้มนุษย์เห็นแก่ตัว แต่ถ้ามนุษย์สามารถรับรู้พระเจ้าและรักเผ่าพันธุ์ของตนได้ ความประพฤติอันชอบธรรมดังกล่าวยิ่งมีคุณค่ามากขึ้น

อย่างไรก็ตาม ชไลมาเคอร์เห็นว่าเป็นเรื่องยากที่จะทำให้คนยอมรับสภาพดังกล่าวของจักรวาล ทั้งนี้เพราะมนุษย์มักจะมองเห็นว่า สภาพดังกล่าวเป็นความชั่วร้าย เนื่องจากมองสภาพเหล่านั้นด้วยสายตาของคนบาป ซึ่งทัศนะดังกล่าวของ ชไลมาเคอร์เป็นทัศนะเกี่ยวกับทัศนะของ คาร์ล บาร์ธ ที่ว่า ด้านเงาของจักรวาลไม่ใช่ความชั่วร้ายจริง ๆ แต่ประการใด แต่เมื่อมนุษย์เป็นคนบาป กล่าวคือเป็นทาสผู้รับใช้ของ "คัส นิคติเก" มนุษย์กลับมองเห็นว่าด้านเงาของจักรวาลเป็นความชั่วร้ายจริง ๆ ไป ด้วยเหตุผลดังกล่าว

---

[17] Ibid., parag. 59, postscript, quoted in ibid., p. 232. "care for the preservation of life and the avoidance of what would disturb it, which is conditioned by mortality, is among the most powerful motives of human development ...[and] enduring sinlessness would have stood out far more strongly and conspicuously if man, unimpeded in development and use of his powers, bore evil, and, combining God-consciousness with love of his race, overcame the impulse to cling to his own life and accepted death."

ชไลมาเคอร์ จึงกล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างบาปและสภาพของจักรวาลไว้ดังนี้

> เพื่อเป็นการกล่าวสรุปสิ่งที่กล่าวถึงไปแล้ว ข้อความของเรา บ่งว่า ประการแรกที่เดียว ถ้าไม่มีบาป ก็จะไม่มีอะไรในโลกนี้เลยที่เราจะพิจารณาว่าเป็นความชั่วร้าย แต่กลับจะเข้าใจว่าอะไรก็ตามที่เกี่ยวเนื่องกับความไม่เที่ยงของชีวิตมนุษย์ เป็นการขาดความสมบูรณ์ที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ และปฏิบัติการของอำนาจธรรมชาติที่ขัดขวางพลังของมนุษย์ จะกลายเป็นแรงจูงใจที่ทำให้มนุษย์ดิ้นอำนาจเหล่านั้นมาอยู่ภายใต้การควบคุมของตนมากยิ่งขึ้น ประการที่สอง การปรากฏตัวของความชั่วร้ายเป็นสัดส่วนกับการปรากฏตัวของบาป ดังนั้น เมื่อมนุษย์ทั้งเผ่าพันธุ์กระทำบาป เพราะบาปเป็นการกระทำรวมกันของมนุษย์ทั้งเผ่าพันธุ์ โลกทั้งโลกที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์จึงกลายเป็นที่บรรจุความชั่วร้าย และความชั่วร้ายนั้นจึงกลายเป็นความทุกข์ของมนุษย์ทั้งเผ่าพันธุ์[18]

---

[18] Ibid., parag. 75, 3, quoted in ibid., p. 233. "As summarising the foregoing, our proposition implies, first, that without sin there would be nothing in the world that could properly be considered an evil (Ubel), but that whatever is directly bound up with the transitoriness of human life would be apprehended as at most an unavoidable imperfection, and the operation of natural forces which impede the efforts of men as but incentives to bring these forces more fully under human control. Secondly, it is implied that the measure in which sin is present is the measure in which evil (Ubel) is present, so that just as the human race is the proper sphere of sin, and sin the corporate act of the race, so the whole world in its relation to man is the proper sphere of evil (Ubel), and evil the corporate suffering of the race."

ชไลมาเคอร์ จึงกล่าวยืนยันว่า แท้จริงแล้วความชั่วร้ายของจักรวาลมิใช่ความชั่วร้ายที่แท้จริง ทั้งนี้เพราะเป็นสภาพที่จำเป็นของจักรวาลและมนุษย์สามารถหาประโยชน์จากสภาพของจักรวาลดังกล่าว แต่ที่มนุษย์มีความเห็นว่า สภาพดังกล่าวเป็นความชั่วร้ายจริง ๆ ก็เพราะว่ามนุษย์มีบาปต่างหาก ความชั่วร้ายของจักรวาลจึงมีความสัมพันธ์กับบาปของมนุษย์ และเป็นความชั่วร้ายตามสายตาของมนุษย์ผู้มีบาปเท่านั้น

2.3 บาปและความชั่วร้ายเป็นแผนการของพระเจ้า

ชไลมาเคอร์ กล่าวแก้ปัญหาบาปว่า พระเจ้าทรงสร้างให้มนุษย์ขาดความสมบูรณ์ แต่ทว่าพระองค์ประทานเสรีภาพให้แก่มนุษย์ด้วย มนุษย์จึงอยู่ในภาพที่สามารถกระทำบาปต่อพระเจ้าได้ ถ้ามนุษย์จะใช้เสรีภาพของตนไปในทางที่ผิด อย่างไรก็ตาม มนุษย์ก็อยู่ในภาวะที่สามารถใช้เสรีภาพของตนไปในทางที่ถูก ด้วยการเลือกรับรู้พระเจ้าและมีความสัมพันธ์อันถูกต้องกับพระองค์ คนที่เลือกรับรู้พระเจ้าย่อมอยู่ในภาวะที่สมบูรณ์ ดังนั้นความสมบูรณ์จึงเป็นสิ่งที่มนุษย์ต้องพัฒนาขึ้นเองในภายหลัง และพระเจ้าก็ประทานจักรวาลที่ดีที่สุด เพราะเป็นสภาพที่เหมาะสมที่สุดที่จะทำให้มนุษย์รับรู้พระเจ้าได้ สภาพของจักรวาลที่ดีที่สุดนั้นมีความชั่วร้ายตามธรรมชาติปรากฏอยู่ด้วย ซึ่งโดยแท้จริงหาได้เป็นความชั่วร้ายไม่ทั้งนี้ เพราะช่วยให้มนุษย์พัฒนาการรับรู้พระเจ้าของมนุษย์ได้ อีกทั้งยังช่วยให้ความประพฤติอันชอบธรรมดังกล่าวของมนุษย์เด่นชัดยิ่งขึ้น เพราะถึงแม้มนุษย์ต้องเผชิญกับสภาพอันเลวร้าย มนุษย์ก็ยังสามารถรับรู้พระเจ้าได้ อย่างไรก็ตาม มนุษย์ที่ขาดความสมบูรณ์ แต่มีเสรีภาพ เมื่อเผชิญกับสภาพอันไม่น่าปรารถนา มักจะเลือกกระทำผิดคือไม่รับรู้พระเจ้าอันเป็นเหตุให้มองจักรวาลเป็นความชั่วร้ายจริง ๆ ไปด้วย

ถ้าหากจะพิจารณากันอย่างถ่องแท้แล้ว พระเจ้าต้องรับผิดชอบต่อบาปและความชั่วร้ายของจักรวาล ทั้งนี้เพราะพระองค์ย่อมทรงทราบล่วงหน้าแล้วว่า ถ้าพระองค์ทรงสร้างให้มนุษย์ขาดความสมบูรณ์ มีเสรีภาพ และต้องอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ไม่ใช่เป็นประดุจสวรรค์ มนุษย์ย่อมจะต้องกระทำบาปและมองเห็นจักรวาลที่พระองค์ทรงสร้างเป็นจักรวาลที่เลวร้าย

นักปรัชญาคริสเตียนคนอื่น ๆ เคยปฏิเสธที่จะให้พระเจ้ามามีส่วนรับผิดชอบในบาปและความชั่วร้ายอื่น ๆ ในจักรวาล ชไลมาเคอร์มีความคิดตรงข้ามกับนักปรัชญาเหล่านั้น ทั้งนี้ เพราะเขาเป็นนักปรัชญาคริสเตียนคนแรกที่กล่าวยืนยันอย่างกล้าหาญว่า พระเจ้าทรงมีส่วนรับผิดชอบอยู่ด้วยในเรื่องบาปและความชั่วร้ายอื่น ๆ ของจักรวาล ชไลมาเคอร์ให้เหตุผลในการยืนยันเช่นนั้น ดังนี้

ถ้าหากใครปฏิเสธที่จะให้พระเจ้ามีส่วนในบาปและความชั่วร้าย ก็เท่ากับเขากำลังก้าวไปสู่ทวินิยมของการแก้ปัญหาความชั่วร้ายของมานี กล่าวคือมีอำนาจที่ยิ่งใหญ่เท่าพระเจ้าอีกอำนาจหนึ่งที่คอยสร้างความชั่วร้ายให้แก่จักรวาล ซึ่งเป็นการแก้ปัญหาที่คริสต-ศาสนิกชนผู้มีศรัทธาทั้งหลายยอมรับไม่ได้อย่างแน่นอน ทั้งนี้เพราะคริสตศาสนิกชนยอมรับว่า มีพระเจ้าผู้ทรงความดีสูงสุดเพียงพระองค์เดียว จึงไม่สามารถยอมรับว่ามีอำนาจสูงสุดอื่นใดมาสร้างความชั่วร้ายแข่งกับพระองค์ได้ ดังนั้น ชไลมาเคอร์จึงมีความเห็นว่า บาปและความชั่วร้ายก็ต้องเนื่องมาจากพระเจ้าพระองค์เดียวกับพระเจ้าผู้ทรงสร้างความดีขึ้นในจักรวาลนั่นเอง ดังที่ชไลมาเคอร์ กล่าวยืนยันว่า "ถ้าบาปไม่มีพื้นฐานมาจากเจตจำนงของพระเจ้า เราก็จำเป็นต้องสรุปว่า มีเจตจำนงอีกเจตจำนงหนึ่งที่เป็นอิสระจากเจตจำนงของพระเจ้าเป็นพื้นฐานของบาปดังกล่าว"[19]

อย่างไรก็ตาม ถ้าพระเจ้าทรงอนุญาตให้มีบาปในจักรวาล โดยมิได้ทรงมีแผนการอันใด พระเจ้าก็มิอาจพ้นข้อกล่าวหาที่ว่า พระองค์ทรงขาดความดีไปได้ ชไลมาเคอร์จึงมีทัศนะว่า บาปเป็นแผนการของพระเจ้าที่จะนำไปสู่เหตุการณ์การไถ่บาปของพระคริสต์ ชไลมาเคอร์ มีความเห็นว่าการไถ่บาปเป็นการกระทำเพื่อมนุษย์ของพระเจ้าโดยตรง

---

[19] Ibid., parag. 80, 4, quoted in ibid., p. 235. "if sin is in no sense grounded in divine volition and is nevertheless held to be a real act, we must assume another will so far completely independent of the divine will as to be itself the ultimate ground of all sin as such."

ดังนั้น การไถ่บาปดังกล่าวจึงทำให้มนุษย์รับรู้ถึงความสง่างามของพระเจ้าโดยตรงที่เดียว การไถ่บาปจึงเป็นเหตุการณ์ที่เปิดเผยให้มนุษย์ได้รับรู้พระเจ้าและอาณาจักรของพระองค์ การไถ่บาปจะมีไม่ได้เป็นอันขาด ถ้าหากว่ามนุษย์ไร้บาป บาปจึงเป็นสิ่งซึ่งนำไปสู่เหตุการณ์การไถ่บาป ชไลมาเคอร์ จึงกล่าวว่า

> ...นอกจากการไถ่บาปแล้ว บาปย่อมมีปรากฏในการสร้างของพระเจ้าได้ ทั้งนี้เพราะ พระเจ้าทรงมีเจตจำนงที่จะให้มีทั้งสองอย่างและมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันด้วย ทั้งนี้เพราะความจริงที่ว่า บาปปรากฏขึ้นก่อนการไถบาป ยอมไม่บ่งว่าพระเจ้าทรงปรารถนาให้มีบาปเพื่อตัวของบาปเองเป็นแน ในทางตรงข้ามการที่พระผู้ไถบาปปรากฏเมื่อถึงเวลา ยอมแสดงว่าทุกสิ่งทุกอย่างตั้งแต่ต้น มีความสัมพันธ์กับการปรากฏของพระองค์ และถ้าเราเพิ่มเติมความจริงที่ว่า บาปไม่เคยหยุดยั้งที่จะให้เกิดบาปอื่น ๆ ถ้าหากว่าบาปนั้นไม่มีความเกี่ยวข้องกับการไถบาป และความจริงที่ว่า การไถบาปมักจะเริ่มขึ้นภายหลังที่บาปบรรลุถึงขีดขั้นหนึ่ง เราก็จะไม่ผิดถ้าจะกล่าวว่า พระเจ้าทรงเป็นผู้สร้างบาป แต่อย่างไรก็ตาม เป็นบาปที่สัมพันธ์กับการไถบาป[20]

---

[20] Ibid., parag. 80, 2, quoted in ibid., p. 235. "Sin could have a place in the creative dispensation of God apart from redemption, since in the divine will bearing upon the existence of the whole human race the two are ordained to stand in relationship to each other.

For [he continues] the mere fact that the emergence of sin preceded the advent of redemption in no sense implies that sin was ordained and willed purely for itself; on the contrary, the very statement that the Redeemer appeared when the fullness of time was come makes it quite clear that from the beginning everything has

ดังนี้ จะเห็นว่าชไลมาเคอร์ กล่าวแก้ปัญหาความชั่วร้ายว่า พระเจ้าทรงมีส่วนรับผิดชอบในบาปของมนุษย์ ทั้งนี้เพราะทรงสร้างให้มนุษย์เป็นสัตที่ขาดความสมบูรณ์ กล่าวคือ ไม่มีการรับรู้พระเจ้า แต่มนุษย์มีแนวโน้มที่จะอยู่ในภาวะสมบูรณ์ของตน เพราะมนุษย์มีเสรีภาพที่จะเลือกรับรู้พระเจ้าได้ แต่ทว่าในสภาพที่มนุษย์ขาดความสมบูรณ์แต่มีเสรีภาพ มนุษย์ย่อมสามารถที่จะไม่เลือกรับรู้พระเจ้าได้ มนุษย์จึงกระทำบาปต่อพระองค์ อย่างไรก็ตาม พระเจ้าทรงอนุญาตให้มนุษย์กระทำบาปได้ ทั้งพระองค์ได้เตรียมเหตุการณ์การไถ่บาปไว้รับบาปของมนุษย์แล้ว และการไถ่บาปจะเป็นเหตุการณ์สำคัญที่เปิดเผยพระองค์เองต่อมนุษย์โดยตรง มนุษย์จึงสามารถรับรู้พระองค์ร่วมกับพระคริสต์ได้ ดังนั้น พระเจ้ามิได้ทรงอนุญาตให้มนุษย์กระทำบาปเพื่อตัวของบาปเอง แต่พระองค์ทรงอนุญาตให้กระทำบาปก็เพื่อเหตุการณ์การไถ่บาป บาปและการไถ่บาปจึงมีความสัมพันธ์กัน ดังที่ ชไลมาเคอร์กล่าวว่า "บาปเป็นสิ่งที่พระเจ้าทรงปรารถนาจะให้มี แต่มิใช่เป็นตัวบาปเอง แต่เป็นบาปที่มีความสัมพันธ์กับการไถ่บาป เพราะมิฉะนั้นพระองค์ก็ไม่ทรงสามารถกำหนดให้มีการไถ่บาปได้"[21]

---

been set in relation to His appearing. And if we add the fact that the sin which **persists** outside direct connexion with redemption never ceases to generate more sin, and the redemption often begins to operate only after sin has attained to a certain degree, we need have no misgivings in saying that God is also the Author [der Urheber] of <u>sin--of</u> sin however, only as related to redemption."

[21] <u>Ibid</u>., parag. 81, 3, quoted in <u>ibid</u>., p. 237. "sin has been ordained [geordent] by God, not indeed sin in and of itself, but sin merely in relation to redemption; for otherwise redemption itself could not have been ordained."

เมื่อ ชไลมาเคอร์มีทัศนะว่า บาปเป็นสิ่งที่พระเจ้าทรงกำหนดให้มี ก็เพื่อเป็นเหตุการณ์ที่นำไปสู่การไถ่บาป ชไลมาเคอร์จึงมีความเห็นอีกด้วยว่า สภาพที่ไม่พึงปรารถนาของจักรวาลเป็นสภาพที่เหมาะสมที่สุดที่จะสนองพระประสงค์ของพระเจ้า ทั้งนี้เพราะสภาพแวดล้อมดังกล่าวย่อมสามารถทำให้มนุษย์กระทำบาปได้ และบาปนำไปสู่เหตุการณ์การไถ่บาป ความชั่วร้ายของจักรวาลจึงอยู่ในแผนการของพระเจ้าด้วย ทั้งนี้ เพราะช่วยสนับสนุนบาปและการไถ่บาปที่อยู่ในแผนการของพระองค์

ผู้เขียนมีความเห็นว่า หลักการแก้ปัญหาความชั่วร้ายของชไลมาเคอร์ทั้งหมดมีสองความหมาย ดังนี้

(1) พระเจ้าทรงสร้างมนุษย์ให้ขาดการรับรู้พระเจ้าแต่มีเสรีภาพ ก็เพราะทรงมีพระประสงค์ที่จะให้มนุษย์มีการรับรู้พระเจ้าอย่างอิสระ ทั้งนี้เพราะถ้ามนุษย์เลือกที่จะรับรู้พระเจ้าเอง การรับรู้พระเจ้าของมนุษย์ก็จะมีคุณค่ายิ่ง ด้วยเหตุดังกล่าว นอกจากพระเจ้าจะทรงสร้างให้มนุษย์ขาดความสมบูรณ์แต่มีเสรีภาพแล้ว พระเจ้ายังประทานจักรวาลที่มีความชั่วร้ายตามธรรมชาติ ทั้งธรรมชาติที่มนุษย์ต้องมีทั้งประสบการณ์แห่งความสุขและประสบการณ์แห่งความขมขื่น ในสภาพดังกล่าว ย่อมมีมนุษย์ที่สามารถพัฒนาการรับรู้พระเจ้าขึ้นได้ เช่น พระคริสต์ นักบุญ เป็นต้น การรับรู้พระเจ้าของเขาเหล่านั้นแม้ในสภาพดังกล่าวเป็นการรับรู้พระเจ้าที่มีคุณค่ายิ่ง และเป็นเครื่องหมายของความสมบูรณ์ของพวกเรา นอกจากนี้พวกเขาจะไม่มีวันมองสภาพของจักรวาลเป็นความชั่วร้ายอย่างแน่นอน

(2) อย่างไรก็ตาม มีมนุษย์อีกมากที่ไม่สามารถรับรู้พระเจ้าได้ มนุษย์จึงกระทำบาปต่อพระเจ้า และมองเห็นว่าจักรวาลที่เหมาะสมที่สุดเป็นจักรวาลที่มีความชั่วร้าย แต่ทว่าพระเจ้ามิได้ทอดทิ้งมนุษย์เหล่านี้ ทั้งนี้เพราะมนุษย์เหล่านี้อยู่ในแผนการของพระองค์แล้ว โดยทรงทราบล่วงหน้าแล้วว่า จะต้องมีมนุษย์กลุ่มหนึ่งกระทำบาปต่อพระองค์ พระองค์จึงได้เตรียมแผนการไว้สำหรับเขาแล้ว แผนการที่พระองค์ตระเตรียมไว้สำหรับความสามารถของเขาเหล่านั้น คือ การไถ่บาป อันเป็นเหตุการณ์ที่จะเปิดเผยพระเจ้าต่อมนุษย์ผู้มีบาปโดยตรง อันเป็นเหตุให้คนบาประลึกถึงพระองค์ได้ ด้วยเหตุดังกล่าวพระเจ้าจึงทรงอนุญาตให้มนุษย์กระทำบาปเพื่อเหตุการณ์การไถ่บาป มิใช่ทรงอนุญาตให้มนุษย์กระทำบาปเพื่อตัวของบาปเอง

ด้วยเหตุดังกล่าว ผู้เขียนจึงมีความเห็นว่า การที่พระเจ้าทรงสร้างให้มนุษย์ขาดความสมบูรณ์แต่มีเสรีภาพ และต้องอยู่ในจักรวาลที่มีความชั่วร้าย เท่ากับพระองค์ทรงปล่อยกระสุนเพียงนัดเดียว ได้นกถึงสองตัว กล่าวคือ มนุษย์ที่สามารถรับรู้พระเจ้าด้วยตัวของเขาเอง เช่น นักบุญ อันเป็นการรับรู้ที่มีค่ายิ่ง และมนุษย์ผู้ไม่สามารถรับรู้พระองค์ได้ อันเป็นเหตุให้กระทำบาปต่อพระองค์ได้ อย่างไรก็ตาม บาปของพวกมนุษย์เหล่านี้ก็นำไปซึ่งเหตุการณ์การไถ่บาป ซึ่งเป็นเหตุการณ์ที่จะเปิดเผยพระองค์ต่อมนุษย์

ดังกล่าวมานี้ คือการแก้ปัญหาของชไลมาเคอร์ ซึ่งมีลักษณะคล้ายคลึงกับการแก้ปัญหาของ เซนท์ ไอเรเนียส ผู้เขียนจึงจัดการแก้ปัญหาของเขาอยู่ในแนวแก้ปัญหาแบบไอเรเนียน

3. การแก้ปัญหาของ เอฟ. อาร์. เทนแนนท์[22]

แทนแนนท์ ไม่ปฏิเสธความจริงของความชั่วร้ายในจักรวาล ทั้งนี้เพราะ "ความจริงที่ว่า มีความชั่วร้ายในจักรวาลเป็นข้อมูลแรกสุดสำหรับนักเทวนิยมฝ่ายประจักษวาท เป็นข้อมูลที่สามารถรู้อย่างทันทีทันใด และอย่างแน่ใจกว่าการมีอยู่ของพระเจ้าเสียอีก"[23]

อย่างไรก็ตาม เทนแนนท์ยืนยันว่า ถึงแม้จักรวาลนี้จะมีความชั่วร้ายปะปนอย่างประจักษ์ชัด จักรวาลนี้ก็เป็นจักรวาลที่ดีที่สุด ความดีของจักรวาลจึงมิได้อยู่ที่การปราศจาก

---

[22] Frederick Robert Tennant (1886-1957) นักคิดชาวอังกฤษ และเป็นอาจารย์สอนปรัชญาศาสนาที่มหาวิทยาลัยเคมบริดจ์ เทนแนนท์เป็นนักคิดที่เห็นคุณค่าของการแก้ปัญหาทางความชั่วร้ายของแนวแก้ปัญหาแบบไอเรเนียน เขาจึงเป็นนักปรัชญาคริสเตียนของแนวแก้ปัญหาแบบไอเรเนียน ที่เด่นชัดคนหนึ่งของศตวรรษที่ 20.

[23] F.R. Tennant, Philosophical Theology, Vol. II, Chap. VII in Ninian Smart ed., op.cit., p. 465. "The fact that evil exists in the world is a primary datum for the empirical theist, knowable with much more immediacy and certainty than is the being of God."

ความชั่วร้าย แต่ทว่าเทนแนนท์มีความเห็นว่า การกล่าวว่าจักรวาลนี้เป็นจักรวาลที่ดีที่สุดเป็นคำกล่าวที่ต้องการคำอธิบาย มิฉะนั้นแล้วจะกลายเป็นคำกล่าวที่ไร้เหตุผล ด้วยเหตุดังกล่าว เทนแนนท์จึงมีความเห็นว่า "เป็นเรื่องไร้เหตุผลที่จะกล่าวว่าโลกนี้เป็นโลกที่ดีที่สุด นอกเสียจากว่าเราจะกำหนดลงไปอย่างแน่นอนถึงชนิดของความดีหรือคุณค่าที่จักรวาลแสดงออกอย่างเต็มที่"[24]

ตามนัยดังกล่าว เทนแนนท์มีทัศนะว่า ความดีของจักรวาลมิได้อยู่ที่ตัวจักรวาล แต่ความดีของจักรวาลอยู่ที่ความดีอื่น ๆ ที่จักรวาลแสดงออก เทนแนนท์จึงมองจักรวาลในแง่ของการเป็นเครื่องมือของความดี

อะไรเล่าคือความดีที่จักรวาลนี้แสดงออก ? เทนแนนท์ให้ความเห็นว่า ถ้าใครถือทัศนะที่ว่า ความดีที่จักรวาลควรแสดงออกคือความสุขทางด้านผัสสะ ผู้นั้น "กล่าวหาพระเจ้าอย่างโง่ ๆ"[25] เทนแนนท์จึงมีความเห็นว่า ความสุขทางผัสสะมิได้เป็นสิ่งดีในตัวเอง และมิใช่เป็นยอดปรารถนาของมนุษย์ ดังนั้น ทฤษฎีรติวาท (Hedonism) ที่ถือมติว่า ความสุขทางผัสสะเป็นสิ่งที่มีคุณค่าสูงสุดที่มนุษย์ควรดิ้นรนแสวงหา จึงเป็นทฤษฎีที่นักเทวนิยมรับไม่ได้

เทนแนนท์ กล่าวยืนยันว่า คุณค่าที่ดีที่สุดที่มนุษย์ควรแสวงหาคือ คุณค่าทางศีลธรรม และพระเจ้าทรงปรารถนาที่จะให้มนุษย์มีคุณค่าทางศีลธรรมอยู่ในตัวของมนุษย์เองด้วย ด้วยเหตุดังกล่าว จักรวาลที่ดีที่สุดจึงแสดงออกถึงคุณค่าทางศีลธรรม ดังที่เทนแนนท์ กล่าวว่า

---

[24] Ibid., p. 469. "There is no sense in calling a world a best world unless we specify the kind of goodness or worth which that world is said to manifest in the fullest mearsure."

[25] Loc. cit. "Charge God follishly"

> ...จักรวาล "ที่ดีที่สุดที่เป็นไปได้" หรือจักรวาลที่มีคุณค่าที่สุดของพระเจ้าและระเบียบทางศีลธรรม ย่อมเป็นเวทีสำหรับชีวิตที่ชอบธรรมและความรัก ลักษณะทางศีลธรรมและความก้าวหน้าทางศีลธรรมต้องเป็นจุดประสงค์ของจักรวาล ในฐานะเป็นสิ่งดีสูงสุดที่จักรวาลควรบรรลุ[26]

การที่เทนแนนท์ กล่าวว่าจักรวาลที่ดีที่สุด หมายถึงจักรวาลที่อำนวยให้เกิดความก้าวหน้าทางศีลธรรม ย่อมมีความหมายเท่ากับว่ามนุษย์มิได้ถูกสร้างให้เป็นสัตที่มีศีลธรรมและมีความรักมาแล้วแต่เดิม ทั้ง ๆ ที่เป็นลักษณะที่พระเจ้าทรงปรารถนาจะให้มนุษย์มี ดังที่ เทนแนนท์ กล่าวว่า

> ...เพราะว่าความดีทางด้านศีลธรรมไม่สามารถถูกสร้างเช่นนั้นได้ ความดีทางด้านศีลธรรมไม่สามารถปลูกฝังแก่ผู้ประพฤติชอบธรรม โดยผู้ทรงอำนาจอื่นได้ ความดีทางศีลธรรมต้องเป็นผลผลิตของเสรีภาพ และเป็นสิ่งที่สัตว์โลกหามาได้โดยตนเอง เราไม่สามารถจินตนาการถึงโลกที่สิ่งมีชีวิตอาศัย ที่บรรลุคุณค่าทางศีลธรรมแล้ว นอกเสียจากเป็นจักรวาลแห่งการวิวัฒนาการที่สัตผู้เสรีอาศัยอยู่และเรียนรู้ เลือกและสร้างลักษณะของตน[27]

---

[26] Loc. cit. "The 'best possible' world, then, or the world that is worthiest of God and moral order, is a theatre of moral life and love. Moral character and moral progress must be its purpose, as the best things which **any world can realize.**"

[27] Ibid., p. 468. "For Moral goodness cannot be created as such; it cannot be implanted in any moral agent by an 'almighty' Other. It is the outcome of freedom, and has to be acquired or achieved by creatures. We cannot imagine a living world in which ethical values are to be actualized save as an evolutionary cosmos in which free agents live and learn, make choices and build characters."

มนุษย์จึงต้องพัฒนาลักษณะทางศีลธรรมและความรักขึ้นในภายหลัง และเหตุที่พระเจ้าไม่ทรงสามารถสร้างให้มนุษย์มีความสมบูรณ์มาแต่เดิมก็เพราะ ในฐานะที่เป็นสิ่งที่ถูกสร้าง มนุษย์ย่อมไม่สามารถมีความสมบูรณ์ ทั้งนี้เพราะถ้ามีความสมบูรณ์ย่อมหมายความว่าพระเจ้าทรงสร้างพระเจ้าไม่ใช่ทรงสร้างมนุษย์ และถ้ามีฐานะเป็นพระเจ้าก็ย่อมหมายความถึงว่าไม่ใช่เป็นสิ่งที่ถูกสร้าง ด้วยเหตุดังกล่าว ทั้ง ๆ ที่พระเจ้าทรงปรารถนาที่จะให้มนุษย์สมบูรณ์ด้วยลักษณะทางศีลธรรมและมีความรักเหมือนพระองค์ มนุษย์ก็ต้องพัฒนาลักษณะทางศีลธรรม และความรักด้วยตัวของมนุษย์เอง และจักรวาลที่ดีที่สุด คือ จักรวาลที่สามารถเป็นเวทีที่มนุษย์สามารถพัฒนาลักษณะทางศีลธรรม และความรักได้

เมื่อพระเจ้าทรงมีพระประสงค์ดังกล่าว พระประสงค์ของพระเจ้าย่อมเป็นสิ่งเด็ดขาดและเปลี่ยนแปรไม่ได้ พระเจ้าย่อมทรงจำเป็นที่จะต้องสร้างจักรวาลเพื่อเป็นเครื่องมือสำหรับบรรลุพระประสงค์ของพระองค์ ด้วยเหตุดังกล่าว ย่อมเป็นสิ่งหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่จักรวาลต้องประกอบด้วยความชั่วร้ายดังต่อไปนี้

3.1 <u>ความชั่วร้ายทางศีลธรรมหรือบาป</u>

เนื่องจากลักษณะทางศีลธรรมของมนุษย์มิได้เป็นสิ่งที่ปลูกฝังให้มีในตัวมนุษย์มาแต่เดิม แต่เป็นลักษณะที่มนุษย์ต้องพัฒนาให้มีขึ้นในตัวเอง อีกทั้งต้องเป็นผลของเสรีภาพด้วย มนุษย์จึงจำเป็นต้องมีเสรีภาพ อีกประการหนึ่ง ถ้าไม่มีเสรีภาพ มนุษย์ย่อมเหมือนกับหุ่นหรือตุ๊กตา แต่มิใช่ผู้ประพฤติศีลธรรม (Moral Agents) ดังนั้น เมื่อมนุษย์จะเป็นผู้ประพฤติศีลธรรม มนุษย์จึงจำเป็นต้องมีเสรีภาพที่จะเลือกสิ่งดีหรือสิ่งเลวได้ ดังที่เทนแนนท์กล่าวไว้ว่า

> ...ถ้าปราศจากซึ่งเสรีภาพสำหรับการเลือกความชั่วร้าย หรือสิ่งที่ดีน้อย มนุษย์ก็เหมือนกับตุ๊กตาที่มีความประพฤติดี หรือสัตอัตโนมัติ แต่ไม่ใช่ผู้ประพฤติศีลธรรม แต่ว่าจักรวาลที่ดีที่สุดหมายถึงการมีผู้ประพฤติศีลธรรม จุดประสงค์ของจักรวาลจึงมิ

สามารถเป็นตุ๊กตาหรือสัตอัตโนมัติได้[28]

ด้วยเหตุดังกล่าว เทนแนนท์จึงมีความเห็นว่า การที่มนุษย์จะได้ชื่อว่าเป็นสัตผู้มีลักษณะทางศีลธรรมได้ มนุษย์จำเป็นต้องมีเสรีภาพ ทั้งนี้เพราะถ้าความประพฤติของมนุษย์ถูกกำหนดประดุจพฤติกรรมของนาฬิกา มนุษย์ก็ย่อมไม่สามารถเป็นสัตผู้มีลักษณะทางศีลธรรมได้ นาฬิกานั้นถึงแม้จะรักษาเวลาได้เที่ยงตรงเพียงใด นาฬิกาก็มิสามารถมีความดีทางศีลธรรมได้

เมื่อมนุษย์มีเสรีภาพ และความประพฤติของมนุษย์มิได้ถูกกำหนด มนุษย์จึงสามารถเลือกประพฤติชั่วทางศีลธรรมแทนการประพฤติชอบธรรมได้ ด้วยเหตุดังกล่าว บาปจึงเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับจักรวาลอย่างหนึ่ง เทนแนนท์จึงกล่าวยืนยันว่า

> เมื่อถือว่าพระเจ้าทรงเป็นสัตที่แน่วแน่ และมีความประพฤติที่คงเส้นคงวา และเข้ากันได้เสมอ และเมื่อถือว่าพระองค์ทรงกำหนดให้จักรวาลของพระองค์มีการพัฒนาระเบียบทางศีลธรรม ซึ่งเป็นอุดมคติสูงสุดของจักรวาลที่เราสามารถรับรู้ได้ จึงจำเป็นที่จะต้องมีการเสี่ยงความชั่วร้ายทางศีลธรรมในจักรวาลนี้ และไม่สามารถมีความดีทางศีลธรรมในตัวสัตโลกเช่นมนุษย์ ถ้าปราศจากความสามารถในการทำบาปของเขา[29]

---

[28] Ibid., p. 471. "Without freedom to choose the evil, or the lower good, a man might be a well-behaved puppet or a sentient automaton, but not a moral agent. But the best possible world implies the existence of moral agents; its crown cannot be the puppet or the automaton."

[29] Loc. cit., "But, granted that God is a determinate being, restricted to consistency and compatibility in his action, and granted that his world is to be a developing moral order--the

นอกจากนี้เทนแนนท์ยังมีความเห็นว่า บาปเป็นสิ่งจำเป็นเพราะการพัฒนาทางศีลธรรมไม่สามารถเป็นไปในลักษณะที่มิได้ถูกขัดขวาง เพราะถ้าเป็นไปในลักษณะที่มิได้ถูกขัดขวางย่อมหมายถึงการถูกกำหนด ซึ่งเท่ากับทำลายคุณค่าทางศีลธรรมนั้น ดังนั้น การขจัดความชั่วร้ายทางศีลธรรมออกไป ย่อมหมายถึงการขจัดความดีทางศีลธรรมออกไปด้วย

อีกประการหนึ่ง จักรวาลที่ปราศจากความชั่วร้ายทางศีลธรรม ก็ไม่ใช่จักรวาลที่มีระเบียบทางศีลธรรม และกลายเป็นจักรวาลที่ไม่มีรสชาด เพราะมนุษย์ถูกกำหนดให้ประพฤติชอบธรรมแล้วอย่างถ้วนทุกตัวคน

ตามนัยดังกล่าว เทนแนนท์มีความเห็นว่า มนุษย์ต้องมีเสรีภาพ ทั้งนี้เพราะพระเจ้าทรงปรารถนาให้มนุษย์พัฒนาลักษณะทางศีลธรรมขึ้นเอง ซึ่งลักษณะดังกล่าวเป็นลักษณะสมบูรณ์ของมนุษย์ที่พระเจ้าทรงปรารถนาในการที่พระองค์ทรงสร้างมนุษย์ขึ้นมา เมื่อมนุษย์มีเสรีภาพมนุษย์ย่อมสามารถกระทำบาปได้ ทั้งนี้เพราะถ้าเป็นเสรีภาพที่กำหนดให้เลือกแต่กระทำดีย่อมไม่ใช่เสรีภาพที่แท้จริง แต่ทว่าการทำบาปของมนุษย์มิใช่เรื่องเสียหาย แต่เป็นผลให้มนุษย์เป็นสัตที่มีลักษณะทางศีลธรรม มิใช่เป็นเพียงตุ๊กตา อีกทั้งทำให้ความดีทางศีลธรรมมีคุณค่า ดังนั้น จักรวาลที่ดีที่สุดจึงหมายถึงจักรวาลที่มนุษย์สามารถกระทำบาปได้หรือเป็นจักรวาลที่มีความชั่วร้ายทางศีลธรรมของมนุษย์

ความชั่วร้ายทางศีลธรรมมีอยู่ก็เพื่อความดีทางศีลธรรม ทำให้เกิดปัญหาได้ว่าความชั่วร้ายทางศีลธรรมอาจจะครองจักรวาลอย่างเดียว จนเกิดเป็นนรกบนพื้นโลกหรือไม่ ความชั่วร้ายทางศีลธรรมจะยังคงมีต่อไปเรื่อย ๆ หรือว่าความชั่วร้ายทางศีลธรรมจะหมดไปได้เมื่อมีความดีทางศีลธรรมมาแทนที่ เทนแนนท์ ตอบว่า

---

highest ideal of world that we can conceive--then it must follow that there be a possibility and a risk of moral evil in that world. There cannot be moral goodness in a creature such as man without the possibility of his sinning."

> เป็นคนละเรื่องที่จะตั้งปัญหาว่า ความชั่วร้ายทางศีลธรรมถูกกำหนดให้หมดไป โดยผ่านการโต้ตอบของเจตุจำนงเสรีหรือไม่ เชื่อได้ว่า ความชั่วร้ายอาจจะยังคงมีต่อไปตลอดกาล แต่ไม่สามารถกลายเป็นสากลและอันติมสัจจ์ได้[30]

เทนแนนท์จึงไม่สนใจในปัญหาที่ว่าความชั่วร้างทางศีลธรรมจะยังคงมีต่อไปหรือไม่ อีกประการหนึ่ง เทนแนนท์มีความเชื่อในเรื่องชีวิตในโลกหน้าด้วย ทั้งนี้เพราะมนุษย์บางคนย่อมไม่สามารถที่จะประพฤติชอบธรรมได้ในโลกนี้ แล้วพระเจ้าจะทรงปล่อยให้เขาจมอยู่ในความตายตลอดไปหรือ ฉะนั้น จึงจำเป็นต้องมีชีวิตในโลกหน้าสำหรับจะพัฒนาลักษณะทางศีลธรรมต่อไป มิฉะนั้นจะไม่อาจกล่าวได้ว่าโลกนี้สนองพระประสงค์ของพระเจ้า ดังที่เทนแนนท์ กล่าวว่า

> ...จักรวาลนี้จะไม่เป็นจักรวาลที่มีเหตุผลอย่างสมบูรณ์ ถ้าหากจะก่อให้เกิดมีสัตเสรีพร้อมด้วยความปรารถนาเพื่อพระเจ้าและอุดมคติที่ไม่มีขอบเขต เพียงเพื่อจะตัดเขาออกไปด้วยความตายตลอดกาล เพียงเพื่อล้อเลียนความหวังของเขาและขัดขวางจุดประสงค์ของเขา[31]

นอกจากนี้ ชีวิตในโลกหน้าที่มีแต่ความสุข จะเป็นเสมือนสิ่งชดเชยความชั่วร้ายของจักรวาลนี้ด้วย

---

[30] Ibid., p. 477. "It is another question whether moral evil is destined, here or hereafter, to become extinct through the response of free-will to fuller light: conceivably, evil may continue everlastingly while unable to become universal and supreme."

[31] Ibid., p. 485-6. "For it would not be a perfectly reasonable world which produced free beings, with Godward aspirations and illimitable ideals, only to cut them off in everlasting death, mocking their hopes and frustrating their purposes."

3.2 ความชั่วร้ายตามธรรมชาติ

ความชั่วร้ายตามธรรมชาติ เป็นความชั่วร้ายที่มนุษย์ไม่ได้มีส่วนรับผิดชอบ แต่ก็เป็นความชั่วร้ายที่จำเป็นของจักรวาล ความชั่วร้ายดังกล่าวรวมทั้งความเจ็บปวดทางกายและความเจ็บปวดทางใจ (pain and suffering) ที่เกิดขึ้นกับมนุษย์อันสืบเนื่องมาจากระเบียบของธรรมชาติ

เทนแนนท์กล่าวว่า จักรวาลจำเป็นต้องมีระเบียบทางธรรมชาติ (physical order) ทั้งนี้ เพราะจักรวาลต้องอำนวยให้เกิดระเบียบทางศีลธรรม แต่ถ้าจักรวาลขาดระเบียบทางธรรมชาติ จักรวาลก็มีระเบียบทางศีลธรรมไม่ได้เช่นเดียวกัน ด้วยเหตุดังกล่าว เทนแนนท์จึงยืนยันว่า จักรวาลที่ดีที่สุดจำเป็นต้องมีเหตุการณ์ทางธรรมชาติที่เป็นปกติวิสัย เพราะถ้าขาดระเบียบและความเป็นปกติวิสัยของธรรมชาติของจักรวาล มนุษย์ย่อมไม่สามารถมีชีวิตที่ดีได้เพราะไม่มีอะไรเป็นเครื่องนำชีวิต ไม่มีอะไรที่มนุษย์จะคาดการณ์ล่วงหน้าได้ ไม่มีทางที่มนุษย์สามารถสร้างนิสัยได้ และไม่มีทางที่มนุษย์จะพัฒนาลักษณะนิสัยและวัฒนธรรมได้ รวมทั้งมนุษย์ไม่มีทางที่จะพัฒนาความสามารถทางสติปัญญาได้อีกด้วย ดังนั้น ถ้ามนุษย์อยู่ในจักรวาลที่ปราศจากระเบียบ มนุษย์ก็จะมีชีวิตที่เสียเวลาเปล่า โดยมิสามารถสร้างสรรค์ลักษณะใด ๆ ได้ทั้งสิ้น ดังนั้น "ถ้ายอมรับกันว่า การที่จะเป็นเวทีสำหรับชีวิตที่ชอบธรรม จักรวาลควรจะมีลักษณะของความสม่ำเสมอและความถาวร ผลที่สำคัญที่สุดก็จะตามมา"[32]

เมื่อจักรวาลจำเป็นต้องมีกฎเกณฑ์และระเบียบทางธรรมชาติ จักรวาลย่อมก่อให้เกิดความเจ็บปวดแก่มนุษย์ได้ เช่น ไฟมีคุณสมบัติร้อนและเผาไหม้ ไฟย่อมสามารถลวกหรือเผาไหม้มนุษย์ได้ อันเป็นเหตุให้มนุษย์เกิดความเจ็บปวดทางร่างกาย หรืออากาศร้อนย่อม

---

[32] Ibid., p. 481. "Once let it be admitted that, in order to be a theatre for moral life, the world must be largely characterized by uniformity or constancy, and most significant consequences will be seen to follow."

ลอยตัวสูงขึ้น อากาศที่เย็นกว่าจะพัดมาแทนที่ แต่ถ้าหากเป็นไปในลักษณะรุนแรง ย่อมกลายเป็นลมพายุที่ทำให้เกิดอันตรายต่อมนุษย์ เป็นต้น ดังนั้น ความชั่วร้ายตามธรรมชาติจึงเป็นเรื่องจำเป็นอันเนื่องมาจากจักรวาลมีระเบียบ และระเบียบทางธรรมชาติของจักรวาลก็มีความจำเป็นสำหรับระเบียบทางศีลธรรมของจักรวาล

ด้วยเหตุดังกล่าว เมื่อพระเจ้าทรงปรารถนาให้จักรวาลมีระเบียบทางศีลธรรม พระเจ้าจึงต้องทรงกำหนดระเบียบทางธรรมชาติของจักรวาล แต่เมื่อจักรวาลจำเป็นต้องมีระเบียบ ความชั่วร้ายตามธรรมชาติและความเจ็บปวดย่อมเกิดขึ้นแก่มนุษย์ได้ ดังนั้นพระเจ้ามิได้ทรงปรารถนาความชั่วร้ายตามธรรมชาติของจักรวาลเพื่อจะนำไปสู่สิ่งดีสูงสุด คือ ระเบียบทางศีลธรรม พระองค์ทรงปรารถนาเพียงระเบียบของจักรวาลเพื่อจะนำไปสู่ระเบียบทางศีลธรรมเท่านั้น แต่ทว่าความชั่วร้ายตามธรรมชาติเป็นผลสืบเนื่องมาจากระเบียบตามธรรมชาติของจักรวาลนั้นเอง เทนแนนท์ จึงกล่าวสรุปว่า

> ถ้าเป็นเช่นนี้ สิ่งไม่ดีที่เกิดจากความแน่นอนและความเป็นปกติวิสัยของจักรวาล ไม่สามารถได้รับการพิจารณาว่าเป็นความชั่วร้ายอย่างเด็ดขาดหรือเป็นความชั่วร้ายที่เกินเลยได้ สิ่งเหล่านี้ไม่เป็นความชั่วร้ายอย่างเด็ดขาด ก็เพราะเป็นเพียงส่วนหนึ่งของระเบียบที่เป็นเครื่องมือนำไปสู่สิ่งดีสูงสุด โดยเปิดโอกาสให้มีการพัฒนาทางศีลธรรม[33]

กล่าวโดยสรุป เทนแนนท์มีความเห็นว่า พระเจ้ามิได้ทรงสร้างให้มนุษย์มีความสมบูรณ์ด้วยลักษณะทางศีลธรรมมาแต่เดิม รวมทั้งพระองค์มิได้ทรงสร้างให้จักรวาลมีระเบียบ

---

[33] Ibid., p. 482. "And if this be so, the disadvantages which accrue from the determinateness and regularity of the physical world cannot be regarded either as absolute or as superfluous evils. They are not absolute evils because they are parts of an order which subserves the highest good in providing apportunity for moral development."

ทางศีลธรรมมาแต่เดิมด้วย มนุษย์จึงจำเป็นต้องพัฒนาความสมบูรณ์คือลักษณะทางศีลธรรมของตนในภายหลัง คุณค่าทางศีลธรรมจึงเป็นสิ่งดีสูงสุดที่มนุษย์ควรแสวงหา หาใช่ความสุขทางผัสสะไม่ จักรวาลที่ดีที่สุดจึงมิได้หมายถึงจักรวาลที่ปราศจากความชั่วร้าย แต่หมายถึงจักรวาลที่จะอำนวยให้มนุษย์พัฒนาลักษณะทางศีลธรรมได้

ด้วยเหตุดังกล่าว มนุษย์จึงจำเป็นต้องมีเสรีภาพ ทั้งนี้เพราะการจะเป็นผู้มีลักษณะทางศีลธรรม มนุษย์ต้องมีเสรีภาพ และจักรวาลจำเป็นต้องมีระเบียบ ทั้งนี้เพราะถ้าจักรวาลขาดระเบียบทางธรรมชาติของจักรวาล จักรวาลก็ไม่สามารถมีระเบียบทางศีลธรรมและมนุษย์ย่อมไม่สามารถพัฒนาความดีทางศีลธรรมเช่นเดียวกัน และผลที่ตามมาก็คือจักรวาลที่ดีที่สุดจำเป็นต้องมีความชั่วร้ายทางศีลธรรม เพราะมนุษย์มีเสรีภาพ มนุษย์จึงเลือกประพฤติชั่วทางศีลธรรมได้ และระเบียบทางธรรมชาติของจักรวาลย่อมทำให้เกิดความชั่วร้ายตามธรรมชาติ อย่างไรก็ตาม เทนแนนท์ก็สรุปว่า จักรวาลที่พระเจ้าทรงสร้างเป็นจักรวาลที่ดีที่สุด ดังนี้

> ...ถ้าหากอุดมคติทางศีลธรรมเป็นสิ่งที่ดีที่สุดหรือเป็นสิ่งสูงสุดที่โลกจะต้องแสวงหา ขบวนการที่ทำให้ได้สิ่งนั้นมายอมต้องดีไปด้วย ทั้ง ๆ ที่มีความชั่วร้ายอยู่ในขบวนการนั้น[34]

ดังนี้ จะเห็นได้ว่า เทนแนนท์แก้ปัญหาความชั่วร้ายแบบ เซนท์ ไอเรเนียส กล่าวคือ เน้นว่ามนุษย์ถูกสร้างให้ขาดความสมบูรณ์แต่มีเสรีภาพ มนุษย์จึงกระทำบาปได้ และจักรวาลที่พระเจ้าทรงสร้างแม้จะมีความชั่วร้ายปะปน ก็เป็นจักรวาลที่ดีที่สุดในแง่ที่อำนวยโอกาสให้มนุษย์พัฒนาลักษณะสมบูรณ์ขึ้นมาได้

---

[34] Ibid., p. 473. "And if the moral ideal be the best of the highest that a world conceivably can fulfil, the process by which alone it is attainable is also good, despite the evil incidental to it."

4. การแก้ปัญหาของ จอห์น ฮิค[35]

เซนท์ ออกัสติน ได้แก้ปัญหาความชั่วร้ายด้วยหลักการหนึ่งว่า บาปเกิดจากเจตจำนงเสรีของมนุษย์ ดังนั้น การลงโทษของพระเจ้าเป็นสิ่งยุติธรรม ด้วยเหตุดังกล่าว มนุษย์จึงต้องเผชิญกับความชั่วร้ายอันเนื่องมาจากการลงโทษของพระเจ้า เซนท์ ออกัสติน มีทัศนะว่า ก่อนที่อาดัมและเอวาจะประพฤติขัดคำสั่งของพระเจ้า อาดัมและเอวามีความสุขอยู่ในสวนสวรรค์เอเดน อีกทั้งมีความใกล้ชิดกับพระเจ้าด้วย แต่เมื่ออาดัมและเอวาประพฤติขัดคำสั่งของพระเจ้า อาดัมและเอวาต้องถูกขับออกจากสวนสวรรค์เอเดน ให้มาเผชิญชีวิตที่ขมขื่นบนพื้นโลก สภาพดังกล่าวเป็นสภาพการตกต่ำของมนุษย์ นอกจากนี้มนุษย์อื่น ๆ ถึงแม้ยังไม่ได้ทำบาปต่อพระเจ้าจริง ๆ ก็มีบาปติดตัวมาแล้วแต่กำเนิด บาปดังกล่าวเป็นบาปเดิมที่เกิดจากบาปแรกของอาดัมและเอวา อย่างไรก็ตาม พระเจ้ามิได้ทรงทอดทิ้งมนุษย์แต่ประการใด เพราะทรงส่งพระบุตร คือ พระคริสต์มาช่วยไถ่บาปให้มนุษย์[36]

จอห์น ฮิค ไม่เห็นด้วยกับ เซนท์ ออกัสติน ในเรื่องที่ว่า ความทุกข์ที่มนุษย์เผชิญเป็นผลมาจากการตกต่ำจากความสมบูรณ์เดิมของมนุษย์ โดยให้เหตุผลดังนี้

(1) คำสอนเรื่องความตกต่ำของมนุษย์ เป็นเพียงนิยายปรำปราเท่านั้น แต่เซนท์ ออกัสติน ได้นำมาเป็นเรื่องจริงที่เกิดขึ้นในประวัติศาสตร์ ดังนั้น การแก้ปัญหาของเซนท์ ออสัสติน จึงเป็นการแก้ปัญหาด้วยนิยาย (The Mythological Solution) จอห์น ฮิค

---

[35] John Hick, ได้รับการศึกษาจากมหาวิทยาลัยเอดินเบอเรอห์ และออกซ์ฟอร์ด และที่ Westminster Theological College แห่งมหาวิทยาลัยเคมบริดจ์ โดยได้รับปริญญาเอกจากมหาวิทยาลัยแห่งนี้ เคยเป็นผู้ช่วยศาสตราจารย์ทางวิชาปรัชญา มหาวิทยาลัย Cornell ศาสตราจารย์ทางวิชาปรัชญาคริสต์ที่ Princeton Theological Seminary ผู้สอนวิชาปรัชญาศาสนา มหาวิทยาลัยเคมบริดจ์ และเป็นศาสตราจารย์ทางศาสนาวิทยาที่มหาวิทยาลัยเบอร์มิ่งแฮม หนังสือที่มีชื่อของเขาคือ Faith and Knowledge, Philosophy of Religion.

[36] ดูภาคสาม : บทที่ 1, 1.2.6

มีความเห็นว่า สภาพที่เซนท์ ออกัสติน ยังขาดความรู้เกี่ยวกับสภาพที่เป็นจริงของจักรวาล ก็อดไม่ได้ที่จะนำนิยายไปปนกับศาสนา ไม่สามารถจะแยกได้ว่านิยายเป็นเพียงนิยาย อันเป็นเหตุให้เซนท์ ออกัสติน เห็นว่านิยายเป็นเรื่องจริง ๆ ในประวัติศาสตร์ อย่างไรก็ตาม จอห์น ฮิค มีความเห็นว่า คำสอนของเซนท์ ออกัสติน ได้รับการต้อนรับจากคริสตศาสนิกชนมาแต่ต้น เพราะความศรัทธาของคริสตศาสนิกชนนั่นเอง แต่ทว่าในปัจจุบันนี้เราสามารถมองเห็นได้แล้วว่า คำสอนดังกล่าวของเซนท์ ออกัสติน มีพื้นฐานมาจากนิยาย ไม่มีใครสามารถยืนยันได้อีกต่อไปว่าเป็นเรื่องจริง ๆ ที่เกิดขึ้นในประวัติศาสตร์ ความจริงดังกล่าวจึงไม่สามารถปิดบังดวงตาแห่งความศรัทธาของเราให้มืดมิดอีกต่อไป ทั้งนี้เพราะเราทั้งหลายย่อมตระหนักดีว่า สภาพที่มนุษย์เป็นมรรไตย สภาพที่มนุษย์มีโรคร้ายเบียดเบียน และสภาพที่มนุษย์ต้องทำงานหนักไม่ว่าจะเป็นทางด้านการก่อสร้างหรือการเพาะปลูก ล้วนเป็นส่วนหนึ่งของระเบียบแห่งธรรมชาติ ก่อนที่จะเกิดมีมนุษย์เสียด้วยซ้ำ ดังนั้น สภาพดังกล่าวจึงต้องปรากฏก่อนบาปแรกของมนุษย์เป็นแน่ นิยายของอาดัมและเอวาตามทัศนะของเซนท์ ออกัสตินจึงเป็นสิ่งที่ขัดแย้งกับความจริงที่มนุษย์ค้นพบในปัจจุบัน ด้วยเหตุดังกล่าว เราในฐานะเป็นมนุษย์ที่รู้เรื่องของจักรวาลดีแล้ว ควรจะแสวงหาแนวแก้ปัญหาความชั่วร้ายใหม่ ทั้งนี้เพราะถ้ายังขืนใช้นิยายปรำปราเป็นแนวแก้ปัญหา ก็จะต้องพบกับความขัดแย้งหลายประการทีเดียว

นอกจากนี้ จอห์น ฮิค ยังมีความเห็นว่า นิยายของอาดัมและเอวาตามทัศนะของเซนท์ ออกัสติน ดังกล่าวไม่ปรากฏในปฐมกาล บทที่ 3 จอห์น ฮิค มีความเห็นว่า จากเรื่องราวของอาดัมและเอวาที่ปรากฏในปฐมกาล บทที่ 3 อาดัมและเอวามีชีวิตง่าย ๆ อย่างมนุษย์ดึกดำบรรพ์และต้องดอยดูแลสวน สวนเอเดนก็เป็นสวนบนพื้นโลกมิใช่สวรรค์แต่ประการใด ชีวิตของอาดัมและเอวาจึงมิใช่ชีวิตที่มีความสุขและความสมบูรณ์ ประการสำคัญที่สุด ปฐมกาล บทที่ 3 ไม่มีคำสอนเรื่องบาปเดิมที่มนุษย์ทุกคนได้รับในฐานะเป็นเชื้อสายของอาดัมและเอวาแต่ประการใดทั้งสิ้น ดังที่จอห์น ฮิค กล่าวไว้ว่า

> ...แต่ไม่มีเรื่องราวดังกล่าว [การตกต่ำของอาดัมและเอวาตามทัศนะของ เซนท ออกัสติน]ปรากฏในปฐมกาล บทที่ 3 เลย สภาพเดิมของมนุษย์ก็เป็นแบบง่าย ๆ อย่างมนุษย์สมัย

> แรก มนุษย์มิได้อยู่ในสภาพสวรรค์ แต่อยู่ในสวนบนพื้นโลกที่เขาจะต้องคอยดูแล งูก็คืองูมิใช่เทวดาผู้ตกต่ำ และไม่มีร่องรอยของเรื่องความผิดที่เป็นมรดกตกทอด หรือแนวโน้มที่จะทำบาปของมนุษย์ อันมีมาแต่เกิด[37]

เซนท์ ออกัสติน กล่าวถึงเรื่องราวของอาดัมและเอวาว่า เป็นมนุษย์คู่แรกที่มีชีวิตที่มีความสุขและความสมบูรณ์ในสวนสวรรค์เอเดน แต่ทว่าอาดัมและเอวามีเสรีภาพ อาดัมเอวาจึงประพฤติล่วงละเมิดคำสั่งของพระเจ้า อันเป็นเหตุให้ถูกพระเจ้าลงโทษให้มาใช้ชีวิตที่ทุกข์ยากและชมชื่นบนพื้นโลก อีกทั้งมนุษย์คนอื่นต้องเผชิญความชั่วร้ายไปด้วย ทั้ง ๆ ที่ยังมิได้ทำบาปต่อพระเจ้าจริง ๆ ทั้งนี้ เพราะได้รับเชื้อบาปจากอาดัมและเอวา จอห์น ฮิค มีความเห็นว่า เซนท์ ปอล เป็นผู้พัฒนาเรื่องการตกต่ำตามทัศนะของเซนท์ ออกัสติน เป็นคนแรกแล้ว เซนท์ ออกัสติน นำมาพัฒนาอีกครั้งหนึ่ง จอห์น ฮิค จึงกล่าวว่า

> เมื่อเราจะค้นหาพื้นฐานสำหรับคำสอนเรื่องการตกต่ำของอาดัมและเอวาในพันธสัญญาใหม่ เราจะต้องหันไปหาปอล โดยเฉพาะอย่างยิ่ง โรม 5 : 12 — 21 และ 1 โครินธ์ 15 : 21 - 22[38]

---

[37] Hick, op. cit., p. 209-10. "But none of this [The fall according to St. Augustine] is to be found in the text of Genesis III. There man's first condition is one of primitive simplicity; he is not set in a heavenly or paradaisal state but in an earthly garden which he must tend; the snake is a snake and not a fallen angel; and there is no suggestion either of an inherited guilt or of a congenital tendency to sin."

[38] Ibid., p. 211. "When we seek the New Testament basis of the doctrine of the fall of mankind in Adam and Eve it is thus to Paul that we turn, and especially to Romans V. 12 - 21 and I Corinthians XV. 21 - 22."

จอห์น ฮิค มีความเห็นว่า ถึงแม้คำสอนดังกล่าวกลายมาเป็นคำสอนที่คริสตศาสนิกชนยอมรับ ก็เป็นเพียงทัศนะหนึ่งที่เป็นไปได้เท่านั้น มิใช่เป็นทัศนะเพียงทัศนะเดียว สำหรับคริสตศาสนิกชน เขาจึงเห็นว่า "ภาพตามทัศนะของ เซนท์ ออกัสติน เป็นสิ่งที่คุ้นเคยมาก จนกระทั่งคนทั่วไปคิดว่าเป็นทัศนะเพียงทัศนะเดียวเกี่ยวกับมนุษย์ และบาปของเขา อย่างไรก็ตาม เป็นเพียงทัศนะหนึ่งของชาวคริสต์เท่านั้น"[39] นอกจากนี้ จอห์น ฮิค ยังยกข้อเขียนของ เอฟ อาร์ เทนแนนท์ (F.R. Tennant) มาสนับสนุนความคิดของเขาดังนี้

> ...คำสอนของ เซนท์ ปอล อันได้แก่การเชื่อมโยงระหว่างบาป และความตายของมนุษย์เข้ากับการละเมิดพระเจ้าของอาดัม เป็นเพียงการตีความที่เป็นไปได้อย่างหนึ่งของเรื่องเล่านี้ [ปฐมกาล บทที่ 3] ...คำสอนของเซนท์ ออกัสติน ที่ขยายความและรัดกุมมากขึ้น ก็เป็นการตีความคำสอนของ เซนท์ ปอล ที่เป็นไปได้อย่างหนึ่ง[40]

ดังนั้น จอห์น ฮิค จึงมีความเห็นว่า คำสอนเรื่องการตกต่ำของมนุษย์ตามทัศนะของ เซนท์ ออกัสติน เป็นการตีความคำสอนของ เซนท์ ปอล และคำสอนของเซนท์ ปอล

---

[39] Ibid., p. 207-8. "The Augustinian picture is so familiar that it is commonly thought of as the Christian view of man and his sinful plight. Nevertheless it is only a Christian view."

[40] Loc. cit., Citing F.R. Tennant, The Sources of the Doctrines of The Fall and Original Sin, p. 1. "St. Paul's teaching as to the connexion of human sin and death with Adam's transgression is but one of the various possible interpretation of this narrative [Genesis iii] ...S. Augustine's fuller and more definite doctrine is but a developed form of one of the possible interpretations of the statements of S. Paul,..."

ก็เกิดจากการตีความปฐมกาล บทที่ 3 อีกครั้งหนึ่ง คำสอนเรื่องการตกต่ำของมนุษย์ตามทัศนะของ เซนท์ ออกัสติน จึงเป็นทัศนะหนึ่งที่เป็นไปได้เท่านั้น แต่มิใช่เป็นทัศนะเพียงทัศนะเดียวที่คริสตศาสนิกชนต้องยอมรับ ทั้งนี้ จอห์น ฮิค มิได้เชื่อถือทัศนะของ เซนท์ ปอล แต่ประการใด เขาจึงมิได้เห็นกับคำสอนเรื่องการตกต่ำตามทัศนะของ เซนท์ ออกัสติน ด้วย อย่างไรก็ตาม คริสตศาสนิกชนอื่น ๆ มีความเชื่อถือและศรัทธาในคำสอนของ เซนท์ ปอล ว่าเป็นคำสอนที่ถูกต้อง คำสอนของ เซนท์ ปอล จึงเป็นส่วนหนึ่งของพระคริสตธรรมคัมภีร์อันศักดิ์สิทธิ์ เซนท์ ออกัสติน ก็เช่นเดียวกันเชื่อถือในทัศนะของ เซนท์ ปอล คำสอนเรื่องการตกต่ำของ เขาจึงมีพื้นฐานมาจากพระคริสตธรรมคัมภีร์ ไม่ว่าจะเป็นปฐมกาล บทที่ 3 หรือโครินธ์ ฉบับที่ 1 ของ เซนท์ ปอล ด้วย คำสอนดังกล่าวของ เซนท์ ออกัสติน จึงได้รับการต้อนรับจากคริสตศาสนิกชน ส่วนจอห์น ฮิค กำลังจะแสวงหาแนวใหม่ของการแก้ปัญหาความชั่วร้ายที่แตกต่างไปจากคำสอนที่คริสตศาสนิกชนยึดถือกันเป็นประเพณี

ด้วยเหตุที่จอห์น ฮิค เห็นว่าคำสอนของ เซนท์ ออกัสติน ที่ดำเนินตาม เซนท์ ปอล เป็นเพียงทัศนะหนึ่งที่เป็นไปได้ในการตีความพระคริสตธรรมคัมภีร์ ปฐมกาล บทที่ 3 และขัดแย้งกับเรื่องจริง ๆ ของจักรวาล เขาจึงมีความเห็นว่า การแก้ปัญหาความชั่วร้ายไม่จำเป็นต้องเป็นแนวแก้ปัญหาแบบออกัสตินเนียนแต่ประการเดียว ประกอบกับเรื่องของอาดัมและเอวาเป็นเพียงนิยายที่ไม่ใช่ประวัติศาสตร์ เขาจึงมีความเห็นว่า คริสตศาสนิกชนในปัจจุบันควรจะแสวงหาแนวแก้ปัญหาความชั่วร้ายใหม่ดังกล่าวแล้ว

(2) การแก้ปัญหาความชั่วร้ายด้วยนิยายเรื่องการตกต่ำของอาดัมและเอวาตามทัศนะของ เซนท์ ออกัสติน ทำให้เกิดความขัดแย้ง ทั้งนี้เพราะจอห์น ฮิค มีความเห็นว่าเป็นไปไม่ได้ที่อาดัมและเอวา ซึ่งถึงแม้จะจำกัดแต่ก็สมบูรณ์ เพราะได้ใกล้ชิดพระเจ้า และยังอยู่ในสภาพแวดล้อมที่เป็นประดุจสวรรค์อีกด้วย จะทำบาปด้วยการทรยศต่อพระเจ้าได้ ถึงแม้อาดัมและเอวาจะมีเสรีภาพก็ตามที จอห์น ฮิค มีความเห็นว่า คนที่มีชีวิตสมบูรณ์และมีความสุขและอยู่ในสภาพแวดล้อมที่สมบูรณ์เป็นประดุจสวรรค์ ไม่มีทางที่เขาจะใช้เสรีภาพอย่างผิด ๆ ถึงแม้เขาจะมีเสรีภาพ จอห์น ฮิค มีความเห็นว่า คนจะทำบาปได้นั้น ต้องมีองค์ประกอบสามประการ ดังนี้

(2.1) มีชีวิตที่ไม่สมบูรณ์และขาดความสุข เพราะไม่รับรู้พระเจ้า และไม่ได้อยู่ใกล้ชิดพระองค์

(2.2) อยู่ในสภาพแวดล้อมที่เลวร้าย ห่างไกลจากสภาพของสวรรค์

(2.3) มีเสรีภาพ

ด้วยเหตุดังกล่าว จอห์น ฮิค จึงมีความเห็นว่า เสรีภาพประการเดียวไม่เป็นองค์ประกอบที่เพียงพอที่จะให้มนุษย์กระทำบาปได้ ดังนั้น การแก้ปัญหาความชั่วร้ายตามทัศนะของเซนท์ ออกัสติน ย่อมนำมาซึ่งความขัดแย้ง จอห์น ฮิค จึงปฏิเสธการแก้ปัญหาความชั่วร้ายของเซนท์ ออกัสติน และหันมาแสวงหาแนวแก้ปัญหาใหม่ตามแนวแก้ปัญหาแบบไอเรเนียน โดยให้เหตุผลว่า แนวแก้ปัญหาแบบไอเรเนียน ที่ปรากฏเป็นครั้งแรกในข้อเขียนของเซนท์ ไอเรเนียส เป็นแนวแก้ปัญหาอีกแนวหนึ่งที่ดีกว่าแนวแก้ปัญหาแบบออกัสตินเนียน ดังนั้น การแก้ปัญหาของจอห์น ฮิค จึงอยู่ในแนวแก้ปัญหาแบบไอเรเนียน และมีสาระสำคัญดังนี้

4.1 <u>มนุษย์กระทำบาปเพราะมนุษย์ขาดความสมบูรณ์แต่มีเจตจำนงเสรี</u>

จอห์น ฮิค มีความเห็นว่า เป็นไปไม่ได้ที่มนุษย์จะกระทำบาป ถึงแม้มนุษย์จะมีเสรีภาพ เขาจึงกล่าวยืนยันว่า มนุษย์กระทำบาปเพราะขาดความสมบูรณ์และมีเจตจำนงเสรีต่างหาก ด้วยเหตุดังกล่าว จอห์น ฮิค จึงยอมรับทัศนะของเซนท์ ไอเรเนียส และเขามีความเห็นเหมือนเซนท์ ไอเรเนียส ที่ว่า มนุษย์ที่สมบูรณ์จะต้องประกอบด้วยลักษณะสองลักษณะ กล่าวคือ

(1) ลักษณะที่มนุษย์มี "พระฉาย" อยู่ในตัวมนุษย์ ซึ่งหมายถึงลักษณะที่มนุษย์มีปัญญา และมีเสรีภาพที่จะเลือกอยู่ข้างพระเจ้าหรือไม่ก็ได้

(2) ลักษณะที่มนุษย์มี "ความเหมือนพระเจ้า" อยู่ในตัวมนุษย์ ซึ่งหมายถึงลักษณะที่มนุษย์เลือกอยู่ข้างพระเจ้า รับรู้พระองค์ และเลือกที่จะมีชีวิตที่สะท้อนให้เห็นชีวิตของพระองค์ มนุษย์จึงกลายเป็น "บุตรของพระเจ้า"

ลักษณะที่มนุษย์มี "ความเหมือนพระเจ้า" อยู่ในตัวมนุษย์ต่างหาก จึงจะเรียกว่ามีความสมบูรณ์ ส่วนลักษณะที่มนุษย์มีแต่เพียง "พระฉายของพระเจ้า" อยู่ในตัว เป็นเพียง

วัตถุดิบที่จะทำให้มนุษย์มีโอกาสที่จะมีความสมบูรณ์เท่านั้น ด้วยเหตุดังกล่าว มนุษย์จึงจำเป็นต้องมีเสรีภาพ ทั้งนี้ ก็เพื่อที่จะให้มนุษย์มีความสามารถที่จะมีความสัมพันธ์กับโลกภายนอกและกับพระเจ้าอย่างอิสระ พระคริสต์ทรงเป็นตัวอย่างของมนุษย์ผู้มีความสมบูรณ์อันเนื่องมาจากมีความสัมพันธ์อันถูกต้องกับพระเจ้า ดังนี้จะเห็นว่า ถ้ามนุษย์ยังคงดำรงอยู่ในลักษณะ (1) โดยไม่มีการพัฒนาให้มีลักษณะ (2) ก็เท่ากับว่า มนุษย์ยังดำรงอยู่ในฐานะเป็นสัตว์ชั้นต่ำ และการก้าวไปสู่ลักษณะ (2) ของมนุษย์จึงเป็นการก้าวจากการเป็นสัตว์ชั้นต่ำไปสู่ลักษณะของสัตว์ชั้นสูง ซึ่งมีลักษณะเหนือลักษณะ (1) ทุกประการ

ความตกต่ำของมนุษย์ตามทัศนะของ เซนท์ ไอเรเนียส อยู่ที่ความล้มเหลวของมนุษย์ที่ไม่สามารถก้าวไปสู่ลักษณะ (2) ได้ มิใช่ว่ามนุษย์ตกต่ำเพราะพลาดจากลักษณะสมบูรณ์ หลังจากที่มนุษย์เคยเป็นเจ้าของลักษณะดังกล่าวแล้ว อย่างทัศนะเรื่องการตกต่ำของมนุษย์ของ เซนท์ ออกัสติน แต่หมายถึงลักษณะที่มนุษย์ยังพัฒนาไม่ถึงลักษณะแห่งความความสมบูรณ์ของตนเองต่างหาก ดังนั้นเซนท์ ไอเรนียส จึงมีความเห็นว่าในสภาพที่มนุษย์ขาดความสมบูรณ์ แต่ว่ามีเสรีภาพที่จะเลือกลักษณะแห่งความสมบูรณ์หรือไม่ก็ได้ มนุษย์ย่อมมีโอกาสที่จะไม่เลือกลักษณะแห่งความสมบูรณ์ อันเป็นเหตุให้มนุษย์เลือกประพฤติบาป

จอห์น ฮิค มีความเห็นว่า เป็นการง่ายสำหรับพระเจ้าที่จะทรงสร้างให้มนุษย์มีลักษณะ (1) แต่จะให้มีลักษณะ (2) ด้วยย่อมจะเป็นไปได้ยาก ทั้งนี้เพราะการเลือกดำเนินชีวิตของมนุษย์เป็นเสรีภาพของมนุษย์ มนุษย์จึงเป็นผู้กำหนดชีวิตของเขาเองหลังจากที่พระเจ้าประทานเสรีภาพแก่เขาแล้ว ด้วยเหตุดังกล่าวพระเจ้าจึงไม่ทรงสามารถเนรมิตให้มนุษย์เลือกดำเนินชีวิตที่อยู่ข้างพระองค์ มีความสัมพันธ์อันถูกต้องกับพระองค์และเป็นชีวิตที่สะท้อนถึงชีวิตของพระองค์

ด้วยเหตุดังกล่าว จอห์น ฮิค จึงมีความเห็นว่า มนุษย์ถูกสร้างให้เป็นสัตว์ตกต่ำมาแต่เดิม มิใช่การตกต่ำของมนุษย์เกิดขึ้นในภายหลังอย่างทัศนะของเซนท์ ออกัสติน เหตุที่เขาเห็นว่า มนุษย์ถูกสร้างให้อยู่ในสภาพที่ขาดความสมบูรณ์ ก็เพราะเขาตระหนักดีจากวิทยาการสมัยใหม่ว่า มนุษย์ทุกวันนี้ค่อยพัฒนามาจากมนุษย์ลิงโดยลำดับ รูปร่าง และความเป็นอยู่ของมนุษย์ทุกวันนี้ได้รับการพัฒนามาไกลจากสภาพดึกดำบรรพ์มากแล้ว ดังนั้น เขาจึงมีความเห็นว่า มนุษย์ถูกสร้างให้ขาดความสมบูรณ์มาแต่เดิมเพื่อสอดคล้องกับวิทยาการ

สมัยใหม่

ในสภาพที่มนุษย์ขาดความสมบูรณ์ มนุษย์ไม่สามารถรับรู้พระเจ้าได้ มนุษย์จึงถูกสร้างให้อยู่ในสภาพที่แยกห่างออกจากพระเจ้า การแยกห่างจากพระเจ้าดังกล่าว มีความหมายว่า มนุษย์ขาดความรู้เกี่ยวกับพระเจ้าทุกประการ ดังที่ จอห์น ฮิค อธิบายไว้ว่า

> ...สภาพที่พระเจ้าทรงสร้างให้มนุษย์อยู่ในโลกอิสระ ซึ่งเป็นที่ที่มนุษย์มิได้ถูกบังคับให้รับรู้พระเจ้า แต่เป็นที่ที่เขาสามารถรับรู้ความสัมพันธ์กับพระเจ้าอย่างอิสระ สภาพนี้เป็นสภาพที่ภาษานิยายเรียกว่าการตกต่ำของมนุษย์ สภาพบนพื้นโลกของเราปัจจุบัน ได้รับคำอธิบายในนิยายว่าเป็นชีวิตของมนุษย์หลังจากการตกต่ำ แท้จริงมนุษย์อยู่ห่างไกลจากจุดหมายที่พระเจ้าประทานสำหรับเขา มิใช่ว่ามนุษย์ได้พลาดตกจากจุดหมายนั้น แต่เป็นเพราะว่ามนุษย์ต้องพยายามถึงจุดหมายนั้นต่างหาก[41]

ดังนั้น จอห์น ฮิค จึงเห็นความสำคัญของเสรีภาพของมนุษย์ โดยเขาเห็นว่าในสภาพที่มนุษย์ต้องพัฒนาลักษณะ (2) ด้วยตนเอง มนุษย์ควรมีเสรีภาพเป็นอย่างยิ่ง ทั้งนี้ จอห์น ฮิค ให้เหตุผลว่า ถ้าพระเจ้าทรงสร้างให้มนุษย์มีความสัมพันธ์อันถูกต้องกับพระองค์ตั้งแต่เริ่มแรก มนุษย์ก็เปรียบเหมือนตุ๊กตานั่นเอง ความสัมพันธ์อันถูกต้องของมนุษย์ที่มีต่อพระเจ้าจึงไร้คุณค่าในสายพระเนตรของพระเจ้า ทั้งนี้ เพราะ

---

[41] Ibid., p. 319. "And the creation of man in his own relatively autonomous world, in which the awareness of God is not forced upon him but in which he is cognitively free in relation to his Maker, is what mythological language calls the fall of man. Our present earthly existence is described in the myth as man's life after the fall. Man exists at a distance from God's goal for him, however, not because he has fallen from that goal but because he has yet to arrive at it."

> ...ตามคำสอนของคริสตศาสนา พระประสงค์ของพระเจ้าสำหรับมนุษย์ไม่ใช่แต่เพียงว่า พวกเขาจะกระทำถูกอย่างอิสระในระหว่างเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน แต่ทว่าพวกเขาจะต้องมีความสัมพันธ์กับพระองค์อย่างอิสระด้วย[42]

ฉะนั้น ในการที่มนุษย์จะพัฒนาตนเองให้มีความสัมพันธ์อันถูกต้องกับพระเจ้า จึงสมควรที่จะมีเสรีภาพที่จะเลือกการมีความสัมพันธ์อันถูกต้องกับพระเจ้า หรือการมีความสัมพันธ์อันไม่ถูกต้องกับพระองค์ ถ้ามนุษย์เลือกการมีความสัมพันธ์อันถูกต้องกับพระเจ้าด้วยตัวของเขาเอง ความสัมพันธ์นั้นจึงเรียกได้ว่า ความสัมพันธ์อันจริงแท้ของมนุษย์ที่มีต่อพระเจ้า ดังที่จอห์น ฮิค กล่าวไว้ว่า

> ...ดูเหมือนว่าจะไม่มีจุดมุ่งหมายในการสร้างมนุษย์ผู้จำกัดเว้นไว้เสียแต่ว่ามนุษย์ควรจะมีเสรีภาพจริง ๆ และมีอิสระภาพที่จะขัดกับพระผู้สร้าง ทั้งนี้ เพราะเป็นดังนี้เท่านั้น ที่มนุษย์สามารถจะมีความสัมพันธ์จริง ๆ กับพระเจ้าได้[43]

แอนโธนี่ ฟลู (Anthony Flew) และ แมคกี้ (J.L. Mackie) มีความเห็นว่า ถ้าพระเจ้ามีพระประสงค์ที่จะสร้างมนุษย์ผู้มีเสรีภาพไม่ใช่ตุ๊กตา พระเจ้าทรงสามารถสร้างให้มนุษย์มีเสรีภาพจริง ๆ แต่ทว่ามนุษย์เลือกที่จะกระทำในสิ่งถูกต้องประการเดียว

---

[42] Ibid., p. 308. "According to Christianity, the divine purpose for men is not only that they shall freely act rightly towards one another but that they shall also freely enter into a filial personal relationship with God himself."

[43] Ibid., p. 311. "It seems that there would be no point in the creation of finite persons unless they could be endowed with a degree of genuine freedom and independence over against their Maker. For only then could they be capable of authentic personal relationship with Him."

มิได้หรือ เหมือนอย่างพระคริสต์และนักบุญทั้งหลาย ซึ่งถึงแม้เขาเหล่านั้นมีเสรีภาพที่จะเลือกกระทำถูกหรือกระทำผิดต่อพระเจ้าได้ แต่ทว่าพวกเขาเลือกกระทำถูกเพียงประการเดียว การเลือกกระทำถูกของพวกเขาจึงมิได้เป็นสิ่งที่ถูกบังคับ แต่ทว่าเป็นการกระทำที่เกิดจากเจตจำนงเสรี ดังเรื่องราวของพระคริสต์ที่ปรากฏในพระคริสตธรรมคัมภีร์ ว่า

> ...เหตุฉะนั้น เมื่อเรามีมหาปุโรหิต ผู้เป็นใหญ่ที่ผ่านฟ้าผ่านสวรรค์เขาไปถึงพระเจ้าแล้ว คือพระเยซูพระบุตรของพระเจ้า ขอให้เราทั้งหลายมั่นคงในพระศาสนาของเรา เพราะว่าเรามิได้มีมหาปุโรหิตที่ไม่สามารถจะเข้าใจในความอ่อนแอของเรา แต่ได้ทรงถูกทดลองใจเหมือนอย่างเราทุกประการ ถึงกระนั้นพระองค์ยังปราศจากบาป[44]

ดังนั้น แอนโธนี่ ฟลู จึงมีความเห็นว่า การกระทำที่เป็นอิสระก็หมายถึงการกระทำที่เกิดจากธรรมชาติของผู้กระทำ มิใช่เกิดจากการถูกบังคับจากสิ่งภายนอก และมิใช่การกระทำที่ไม่ถูกบังคับโดยสิ่งใดเลยแม้แต่ธรรมชาติของตัวผู้กระทำ ด้วยเหตุดังกล่าว แอนโธนี่ ฟลู จึงมีความเห็นว่า พระเจ้าทรงสามารถที่จะทรงสร้างธรรมชาติที่จะทำให้มนุษย์ใช้เสรีภาพของตนไปในทางที่ถูกแต่ประการเดียวได้ ด้วยเหตุดังกล่าว ฟลู จึงมีความเห็นว่า "ไม่มีการขัดแย้งใด ๆ ถ้าจะกล่าวว่า พระผู้ทรงสรรพฤทธิ์ทรงสามารถสร้างให้มนุษย์ที่จะเลือกกระทำถูกต้องเสมออย่างอิสระ"[45]

---

[44] ดูบรู 4 : 14-5.

[45] Antony Flew, "Divine Omnipotence and Human Freedom," New Essays in Philosophical Theology (London: S.C.M. Pres Ltd., 1955), p. 152, quoted in Hick, op. cit., p. 304. "Omnipotence might have, could without contradiction be said to have, created people who would always as a matter of fact freely chosen to do the right thing."

แมกกี้ ได้ตั้งประเด็นไว้ทำนองเดียวกับ แอนโธนี่ ฟลู ดังนี้

> ...ถ้าหากว่าเป็นไปได้ที่มนุษย์จะเลือกกระทำสิ่งดีอย่างอิสระอีกสักครั้งหนึ่งหรือหลายครั้ง มันก็ยอมเป็นไปได้ว่าเขาสามารถเลือกกระทำสิ่งดีอย่างอิสระทุกครั้ง ดังนั้น พระเจ้ามิได้ทรงเผชิญกับการเลือกระหว่างการสร้างมนุษย์ที่บริสุทธิ์อย่างอัตโนมัติ และสัตเสรีผู้จะกระทำผิดเป็นบางครั้ง เพราะมีทางเปิดสำหรับพระองค์ที่จะทรงสร้างสัตผู้สามารถเลือกที่จะกระทำถูกเสมอ ฉะนั้น เมื่อพระองค์ไม่ทรงกระทำเช่นนั้น ยอมเป็นการขัดกับธรรมชาติแห่งอำนาจและธรรมชาติแห่งความดีของพระองค์[46]

จอห์น ฮิค ไม่เห็นด้วยกับทัศนะของแอนโธนี่ ฟลู และแมกกี้ ทั้งนี้เพราะจอห์น ฮิค ยืนยันว่า พระเจ้าทรงปรารถนาที่จะให้มนุษย์หันเข้ามามีความสัมพันธ์อันถูกต้องกับพระองค์อย่างอิสระและโดยสมัครใจ แต่ถ้าพระเจ้าทรงสร้างให้มนุษย์มีธรรมชาติที่จะเลือกกระทำสิ่งที่ชอบธรรมเสมอ แม้เขาจะมีเสรีภาพก็มีความหมายเท่ากับว่ามนุษย์ได้เข้ามามีความ

---

[46] J.L. Mackie, "Evil and Omnipotence," The Philosophy of Religion, ed. Basil Mitchell (London: Oxford University Press., 1917), p. 100-1. "If there is no logical impossibility in a man's freely choosing the good on one, or on several occasions, there cannot be a logical impossibility in his freely choosing the good on every occasion. God was not, then, faced with a choice between making innocent automata and make beings who, in acting freely, would sometimes go wrong: there was open to him the obviously better possibility of making beings who would act freely but always go right. Clearly, his failure to avail himself of this possibility is inconsistent with his being both omnipotent and wholly good."

สัมพันธ์อันถูกต้องกับพระเจ้าอย่างไม่อิสระ ทั้งนี้ จอห์น ฮิค ได้เปรียบเทียบให้เห็นความขัดแย้งที่เกิดขึ้นกับทัศนะของแอนโธนี่ ฟลู และ แมกกี้ ดังนี้

ในขณะที่คนไข้ถูกสะกดจิต คนไข้ได้รับคำแนะนำว่า เมื่อเขาตื่นขึ้นเขาจะต้องไปห้องสมุด ณ เวลาหนึ่ง และยืมหนังสือเล่มหนึ่งโดยเฉพาะ เมื่อคนไข้ตื่นขึ้นเขาจะลืมว่าเขาได้รับคำแนะนำให้กระทำเช่นนั้น แต่ทว่าเขาได้ไปห้องสมุดตามเวลาที่ได้รับคำแนะนำ และยืมหนังสือเล่มที่ได้รับคำแนะนำในขณะถูกสะกดจิตจริง ๆ ในขณะที่เขากระทำพฤติกรรมเหล่านี้ เขามีความรู้สึกว่าเขากระทำลงไปอย่างอิสระโดยไม่ทราบว่าเขาทำตามคำแนะนำที่เขาได้รับในขณะถูกสะกดจิต ดังนั้น ถ้าจะกล่าวตามทัศนะของคนถูกสะกดจิต การกระทำของเขาเป็นอิสระ ทั้งนี้เพราะพฤติกรรมเหล่านั้นเกิดจากการเลือกกระทำของเขาเอง มิได้ถูกบังคับให้กระทำโดยอำนาจภายนอกใด ๆ ทั้งสิ้น แต่ถ้าจะกล่าวตามทัศนะของผู้สะกดจิต พฤติกรรมเหล่านี้ก็ไม่เป็นอิสระ ทั้งนี้ เพราะเป็นพฤติกรรมตามที่ผู้สะกดจิตแนะนำให้กระทำต่างหาก ดังนั้น ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ถูกสะกดจิตกับผู้สะกดจิตก็คือ ผู้ถูกสะกดจิตเป็นตุ๊กตาของผู้สะกดจิต

จากข้อเปรียบเทียบดังกล่าวทำให้เห็นว่า ถ้าพระเจ้าทรงกระทำอย่างผู้สะกดจิตกล่าวคือ ให้มนุษย์มีเสรีภาพในการเลือกกระทำดีหรือกระทำชั่ว แต่ทว่าพระองค์ทรงกำหนดมาแล้วว่า มนุษย์จะต้องเลือกที่จะประพฤติชอบธรรมเสมอ ก็ย่อมมีความหมายว่ามนุษย์ต้องมีความสัมพันธ์อันถูกต้องกับพระองค์อย่างไม่สมัครใจ มนุษย์จึงเป็นเหมือนตุ๊กตาของพระองค์ ทั้ง ๆ ที่ถ้าจะกล่าวตามทัศนะของมนุษย์แล้ว มนุษย์เลือกมีความสัมพันธ์อันถูกต้องกับพระเจ้าด้วยตัวของเขาเอง ดังนั้น จอห์น ฮิค จึงมีความเห็นว่า

> ...เช่นเดียวกับที่คนไข้ไว้ใจและอุทิศตนให้แก่ผู้สะกดจิต คนไข้ก็จะขาดลักษณะของความไววางใจและการอุทิศตนที่เป็นอิสระ การบูชาและการเชื่อฟังของเราต่อพระเจ้า ก็จะขาดคุณค่าแห่งการบูชาและการเชื่อฟังพระเจ้าอย่างอิสระ ดังนั้นในความสัมพันธ์ของเราต่อพระเจ้า เราก็เป็นเพียงตุ๊กตา ไม่สามารถมี

ความสัมพันธ์อันจริงแท้กับพระเจ้าได้[47]

ความสัมพันธ์ของมนุษย์ที่มีต่อพระเจ้าในลักษณะดังกล่าว จึงเป็นความสัมพันธ์ที่พระเจ้าไม่ทรงปรารถนา ทั้งนี้ เพราะพระเจ้าทรงแสวงหาการตอบสนองพระองค์ด้วยศรัทธา ด้วยความไว้วางใจ และด้วยการเชื่อฟังพระองค์อย่างสมัครใจ ดังนั้น ถึงแม้พระองค์ทรงมีอำนาจที่จะบังคับให้มนุษย์เลือกพระองค์ พระองค์ก็มิทรงกระทำ ทั้งนี้เพราะพระองค์มิทรงปรารถนาเช่นนั้น

จอห์น ฮิค จึงมีความเห็นว่า พระเจ้าทรงปรารถนาที่จะได้ความสัมพันธ์ที่จริงแท้จากมนุษย์ พระองค์จึงทรงสร้างมนุษย์ให้ขาดความสมบูรณ์และอยู่ห่างไกลจากพระองค์ และประทานเสรีภาพให้แก่มนุษย์อีกด้วย ทั้งนี้ ถ้ามนุษย์ในสภาพดังกล่าวสามารถเลือกที่จะรับรู้พระองค์ได้ การรับรู้พระองค์ของเขาเหล่านั้นก็เกิดจากความสมัครใจของพวกเขา ความประพฤติอันชอบธรรมดังกล่าว จึงมีคุณค่ายิ่งในสายพระเนตรของพระองค์ มีคุณค่ามากกว่าที่จะให้พระองค์บังคับให้มนุษย์ใช้เสรีภาพไปในทางชอบธรรมคือการรับรู้พระองค์อยู่เสมอเสียอีก

สภาพที่มนุษย์ขาดความสมบูรณ์แต่มีเสรีภาพ ย่อมต้องเผชิญหน้าระหว่างการหันหน้าเข้าหาพระเจ้าและการหันหน้าเข้าหาตัวเอง ระหว่างการเชื่อฟังพระเจ้าและการไม่เชื่อฟังพระองค์ และย่อมเป็นไปได้เสมอที่มนุษย์ในสภาพดังกล่าวเลือกเอาการหันหน้าเข้าหาตัวเอง

---

[47]Hick, op. cit., p. 310. "Just as the patient's trust in and devotion to, the hypnotist would lack for the latter the value of a freely given trust and devotion, so our human worship and obedience to God would lack for Him the value of a freely offered worship and obedience. We should, in relation to God, be mere pupets, precluded from entering into any truely personal relationship with Him."

ให้ความสำคัญแก่ตัวเอง และไม่เชื่อฟังพระเจ้า นั่นคือในสภาพที่มนุษย์ขาดความสมบูรณ์แต่มีเสรีภาพ มนุษย์ย่อมกระทำบาปต่อพระเจ้าได้เสมอ ทำให้มนุษย์ไม่สามารถมีความสัมพันธ์อันถูกต้องกับพระเจ้าได้ ทั้งนี้เพราะ เมื่อวิญญาณของมนุษย์อยู่ห่างจากการรับรู้พระเจ้า ย่อมเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ที่มนุษย์จะหันเข้าหาความสำคัญของตนเอง รวมทั้งสนใจในสภาพแวดล้อมมากกว่าจะสนใจพระเจ้า มนุษย์จะสามารถรับรู้พระเจ้าได้ทันทีทันใดอย่างไรได้ ในเมื่อพระเจ้าทรงอยู่ห่างไกลจากมนุษย์ หรือทรงซ่อนพระองค์เสียจากมนุษย์ เหตุที่พระองค์ทรงซ่อนพระองค์เองจากมนุษย์ ก็เพราะทรงปรารถนาการรับรู้พระองค์อย่างจริงใจจากมนุษย์นั่นเอง ด้วยเหตุดังกล่าว เมื่อมนุษย์อยู่ใกล้ชิดกับจักรวาลและตัวเองมากกว่าพระเจ้า มนุษย์ย่อมรับรู้ตัวเองและจักรวาลก่อนเป็นอันดับแรก ดังที่ จอห์น ฮิค อธิบายไว้ว่า

> ...มนุษย์มีชีวิตที่สัมพันธ์กับจักรวาลมากกว่าสัมพันธ์กับพระเจ้า และเพื่อให้มนุษย์พัฒนาจากแบบขั้นต่ำ พระองค์ทรงสร้างมนุษย์ให้ห่างไกลจากการปรากฏของพระองค์ กล่าวคือ ทรงให้มนุษย์อยู่ในจักรวาลที่มีโครงสร้างและกฎเกณฑ์ของมันเอง ซึ่งมนุษย์มีเสรีภาพที่จะต่อต้านพระผู้สร้าง มนุษย์อยู่ใกล้ชิดกับจักรวาลเสียจนกระทั่งจักรวาลเป็นสิ่งแรกที่มนุษย์รู้และสนใจ และมนุษย์สามารถรับรู้ถึงพระเจ้านอกเหนือไปจากจักรวาลก็ต่อเมื่อมนุษย์มีความปรารถนาที่จะเห็นตัวอยู่ภายใต้พระวิญญาณ และเจตจำนงที่อยู่เหนือเขาอย่างไม่จำกัดทั้งทางคุณค่าและทางอำนาจ[48]

---

[48] Ibid., p. 322. "Man lived in relation to the world rather than in relation to God. And in causing man to evolve in this way out of lower forms of life God has placed His human creature away from the immediate divine presence, in a world with its own structure and laws in which he has a certain relative but real autonomy and freedom over against his Creator. He exists in such a close

ด้วยเหตุดังกล่าว จอห์น ฮิค จึงมีความเห็นว่า การที่อาดัมและเอวารับประทานผลของต้นไม้ต้องห้าม ก็เป็นเพราะว่าอาดัมและเอวาต้องการจะมีความรู้เกี่ยวกับจักรวาลว่า อะไรจะเป็นประโยชน์สำหรับตัวมนุษย์ งูที่กล่าวไว้ในพระคริสตธรรมคัมภีร์จึงหมายถึงวิญญาณของมนุษย์ที่ต้องการทดลองและแสวงหา อันแฝงอยู่ในเหตุผลของมนุษย์ ทั้งนี้เพราะมนุษย์ได้รับการท้าทายจากสภาพแวดล้อมให้เอาชนะ ดังนั้น การที่อาดัมและเอวาทำผิดข้อห้ามของพระเจ้า จึงเป็นการทดลองครั้งแรกของมนุษย์เพื่อมีความรู้ในธรรมชาติ เหตุการณ์ดังกล่าวย่อมเป็นไปได้ เพราะอาดัมและเอวายังไม่ได้รับรู้พระเจ้า ดังนี้ จอห์น ฮิค จึงอธิบายว่า

> "ความรู้เกี่ยวกับความดีและความชั่ว" ที่อาดัมและเอวาได้รับเนื่องจากการรับประทานผลไม้ต้องห้าม มิได้หมายถึงความรู้เกี่ยวกับความดีและความชั่วทางศีลธรรม แต่เป็นความรู้โดยทั่ว ๆ ไป โดยเฉพาะความรู้ว่าอะไรเป็นประโยชน์และอะไรเป็นอันตราย จึงหมายถึงความรู้ทางเทคโนโลยีมากกว่าความรู้ทางจริยศาสตร์ ด้วยเหตุดังกล่าว งูซึ่งเป็นสัตว์ลึกลับแสดงถึงเชาวน์ปัญญาที่ทำการสำรวจและทดลองซึ่งแฝงอยู่ในธรรมชาติของเหตุผลของมนุษย์ และได้รับการกระตุ้นจากสภาพแวดล้อมที่ท้าทายให้มนุษย์หาทางเอาชนะ และเป็นอาณาจักรธรรมชาติที่ดำรงอยู่ด้วยตัวของมันเอง[49]

---

organic relationship to the natural world that this is the first object of his knowledge and interest, and he can become conscious of God's presence in and beyond this only in so far as he is willing to know himself as subordinate to a personal Mind and Will infinitely superior to himself in worth as well as in power."

[49] Ibid., p. 320. "It is agreed by the commentators that the 'knowledge of good and evil' that Adam and Eve attained by eating the forbidden fruit does not mean an awareness of moral

ดังนั้น จอห์น ฮิค จึงเห็นว่าสภาพที่มนุษย์ต้องอยู่ห่างไกลจากพระเจ้านั่นแหละคือความตกต่ำของมนุษย์ มิใช่ว่ามนุษย์ตกต่ำจากความสมบูรณ์ที่เคยมีในอดีตมาอยู่ในสภาพดังกล่าวตามทัศนะของ เซนท์ ออกัสติน ในทางตรงข้ามมนุษย์ยังไม่เคยได้รับความสมบูรณ์ใด ๆ เลย สภาพแห่งการตกต่ำจึงเป็นสภาพดั้งเดิมของมนุษย์ มนุษย์ในสภาพแห่งการตกต่ำสามารถกระทำบาปต่อพระเจ้าได้ เพราะมีเสรีภาพด้วย อย่างไรก็ตาม จอห์น ฮิค มีความเห็นว่า มนุษย์ในสภาพที่ตกต่ำ สามารถมีความรักและมีความศรัทธาต่อพระเจ้าเช่นเดียวกัน ซึ่งเป็นความศรัทธาที่มิได้ถูกบังคับแต่ประการใด มนุษย์จึงไม่สามารถวางตัวเป็นกลางได้ ทั้งนี้ เพราะในสภาพแห่งการตกต่ำ ถ้าเขาไม่เห็นความสำคัญของตัวเอง ก็ต้องเห็นความสำคัญของพระเจ้าอย่างหนึ่งอย่างใดเป็นแน่

พระเจ้าทรงสร้างให้มนุษย์ขาดความสมบูรณ์แต่มีเสรีภาพ อันเป็นเหตุให้มนุษย์กระทำบาปต่อพระเจ้าได้ พระเจ้าทรงมีส่วนรับผิดชอบในบาปของมนุษย์หรือไม่ เพื่อให้เห็นประเด็นปัญหาเด่นชัด ผู้เขียนขอยกตัวอย่างเป็นการเปรียบเทียบดังนี้ นาย ก. เป็นโรคพิษสุราเรื้อรัง และกำลังอยู่ในระหว่างการรักษาตัว นาย ก. จะไม่มีวันได้ดื่มสุราถ้าหากว่า นาย ข. ผู้เป็นบุตรจะเก็บสุราไว้ให้พ้นจากนาย ก. แต่นาย ข. กลับไม่เก็บสุรา

---

good and evil. It is rather knowledge in general, and especially knowledge of what is beneficial and harmful. It signifies technical rather than ethical information. It suggests, then, in the light of what has already been said, that the serpent, the most subtle of the beats, represents the exploring experimental intelligence that is inherent in man's rational nature and that is evoked by an environment which challenges him to master it as a natural realm apparently existing in its own right."

อย่างมิดชิด จนนาย ก. ผู้เป็นบิดาสามารถค้นหาดื่มได้ เป็นเหตุให้นาย ก. ไม่สามารถได้รับการรักษาโรคพิษสุราเรื้อรังได้ นาย ข. ผู้เป็นบุตรมีส่วนรับผิดชอบต่อเหตุการณ์ครั้งนี้ ถึงแม้นาย ก. ผู้เป็นบิดาเลือกที่จะค้นหาสุรามาดื่มเอง พระเจ้าก็ย่อมทรงอยู่ในสถานะเดียวกับนาย ข. กล่าวคือ พระเจ้าทรงรู้อยู่แล้วว่า ถ้าพระองค์ทรงสร้างให้มนุษย์ขาดความสมบูรณ์แต่มีเสรีภาพ จะต้องมีมนุษย์บางคนทำบาป ถึงแม้พระองค์ทรงมีเจตนาที่จะปลูกฝังความศรัทธาอันแท้จริงในมนุษย์ก็ตาม

จอห์น ฮิค ไม่ปฏิเสธการรับผิดชอบของพระเจ้าต่อบาปของมนุษย์ แต่ว่ามนุษย์เองก็มีส่วนรับผิดชอบอย่างเต็มที่ในบาปของตน ทั้งนี้ เพราะ

> ...การรับผิดชอบของพระเจ้าและการรับผิดชอบของมนุษย์อยู่ในชั้นต่างกัน และไม่ใช่ว่าเขากันไม่ได้ มนุษย์รับผิดชอบต่อชีวิตของตนเองในจักรวาลที่ถูกสราง ส่วนพระเจ้าทรงรับผิดชอบสำหรับการมีอยู่ของจักรวาลและความจริงที่ว่ามนุษย์อาศัยอยางมีความรับผิดชอบในจักรวาลที่พระองค์ทรงสราง[50]

จอห์น ฮิค จึงมีความเห็นว่า ถึงแม้มนุษย์จะมีบาป เขาก็เชื่อว่าพระเจ้าทรงมีแผนการที่ดีสำหรับมนุษย์ ดังนั้น ทุกสิ่งทุกอย่างคงจะต้องดีขึ้นในภายหลัง โดยเขายกถ้อยคำคุณแม่จูเลียนแห่งนอร์วิค (Mother Julian of Norwich) มากล่าวอ้าง คุณแม่จูเลียนสงสัยว่า ทำไมพระเจ้าจึงไม่ทรงป้องกันบาป และเธอก็ได้ยินพระสุรเสียงของพระเยซู

---

[50] Ibid., p. 327. "The divine and human responsibilities operate upon different levels and are not naturally incompatible. Man is responsible for his life within the creaturely world, whilst God is ultimately responsible for the existence of that creaturely world and for the fact that man lives responsibly within it."

ตรัสตอบเธอว่า "บาปจำเป็นต้องมี แต่ทุกอย่างจะดี ทุกอย่างจะดี และทุก ๆ ลักษณะของสิ่งต่าง ๆ จะดี"[51]

4.2 จักรวาลที่พระเจ้าทรงสร้างเป็นจักรวาลที่ดีที่สุด

พระเจ้าทรงปรารถนาที่จะได้ศรัทธาอันเกิดจากเจตจำนงเสรีของมนุษย์ พระองค์จึงประทานเสรีภาพให้แก่มนุษย์และธรรมชาติอันขาดความสมบูรณ์ อันหมายถึงลักษณะที่มนุษย์ยังมิได้มีการรับรู้พระเจ้า ในสภาพแห่งการขาดความสมบูรณ์ดังกล่าวมีความหมายว่า พระเจ้าไม่ทรงสามารถปรากฏพระองค์ต่อมนุษย์อย่างโจ่งแจ้งได้ พระองค์ต้องทรงซ่อนพระองค์เสียด้วยการให้มนุษย์ต้องอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดูเหมือนไม่มีพระเจ้าผู้ยิ่งใหญ่ใด ๆ ทั้งสิ้น ทั้งนี้ มิได้หมายความว่ามนุษย์ไม่มีโอกาสที่จะรับรู้พระเจ้าได้เลย แต่มีความหมายเพียงว่า มนุษย์ไม่สามารถรับรู้พระองค์ได้ทันทีเท่านั้น และถ้ามนุษย์จะรับรู้พระองค์ก็เกิดจากมนุษย์ผู้นั้นเลือกที่จะมีศรัทธาในพระองค์เองโดยสมัครใจ ซึ่งเป็นพระประสงค์ของพระองค์ รวมทั้งมนุษย์อาจจะเลือกไม่รับรู้พระองค์ก็ได้เช่นเดียวกัน ดังนั้น จอห์น ฮิค จึงมีความเห็นว่าจักรวาลซึ่งเป็นสภาพแวดล้อมในการพัฒนาวิญญาณของมนุษย์ควรมีลักษณะสองประการ กล่าวคือ ทั้งเปิดเผยให้มนุษย์ได้เห็นพระเจ้าและซ่อนเร้นพระองค์จากมนุษย์ แต่ทว่าไม่ว่าจะเป็นในด้านเปิดเผยพระเจ้าหรือปิดบังพระเจ้า ย่อมเกิดจากเสรีภาพของมนุษย์ทั้งนั้น ดังที่ ฮิค กล่าวว่า

> ...ดังนั้นจักรวาลในฐานะเป็นสภาพแวดล้อมของชีวิตมนุษย์ จะมีความหมายสองนัย กล่าวคือ ทั้งซ่อนเร้นพระเจ้าและเปิดเผยพระองค์ ซ่อนเร้นพระองค์เพื่อให้แน่ใจในเสรีภาพของมนุษย์ และเปิด

---

[51] Hick, op. cit., p. 325. citing The Revelation of Divine Love of Julian of Norwich, trans. James Walsh, (London: Burns & Oates, 1961), Chap. 27. "Sin must need be, but all shall be well. All shall be well; and all manner of thing shall be well."

เผยพระองค์สำหรับมนุษย์ในฐานะที่เขาใช้เสรีภาพนั้นอย่างถูกต้อง[52]

ด้วยเหตุดังกล่าว จอห์น ฮิค จึงมีความเห็นว่า จักรวาลที่ดีที่สุดจึงเป็นจักรวาลที่จะสนองพระประสงค์ของพระเจ้า ซึ่งหมายถึงจักรวาลที่ทั้งซ่อนเร้นพระเจ้าและเปิดเผยพระเจ้า เพื่อที่จะเปิดโอกาสให้มนุษย์ใช้เสรีภาพของตนอย่างเต็มที่ ในการที่เขาจะเลือกหรือไม่เลือกมีความสัมพันธ์อันถูกต้องกับพระเจ้า จักรวาลที่ดีที่สุดสำหรับจอห์น ฮิค จึงมิได้หมายถึงจักรวาลที่ปราศจากความชั่วร้ายใด ๆ ทั้งสิ้น แต่เขาหมายถึงจักรวาลที่ดีที่สุดในแง่ที่จะสนองพระประสงค์ของพระเจ้า และจักรวาลที่เหมาะสมดังกล่าวก็คือ จักรวาลที่ เซนต์ ออกัสติน เรียกว่าเป็นสภาพของจักรวาลภายหลังการตกต่ำของมนุษย์อันเนื่องมาจากบาปครั้งแรกของอาดัมและเอวา ซึ่งแท้จริงแล้วเป็นจักรวาลที่เหมาะสมที่สุดที่จะทำให้มนุษย์มีความสัมพันธ์อันถูกต้องกับพระเจ้าโดยสมัครใจ ถ้าหากจะถือว่าจักรวาลดังกล่าวแสดงถึงการตกต่ำของมนุษย์ ก็มิได้หมายถึงการตกต่ำของมนุษย์จากสภาพสวรรค์ดังทัศนะของเซนต์ ออกัสติน แต่หวาเป็นการตกต่ำเพราะมนุษย์ยังไม่ถึงจุดมุ่งหมายคือสภาพสมบูรณ์ และเป็นสภาพที่เหมาะสมที่สุดที่จะทำให้การรับรู้พระเจ้าของมนุษย์มีคุณค่ายิ่งในสายพระเนตรของพระเจ้า สภาพการตกต่ำของมนุษย์จึงเป็นสภาพที่เหมาะสมที่สุดและเป็นสภาพที่ดีที่สุด

การยืนยันว่าจักรวาลนี้เป็นจักรวาลที่ดีที่สุดของจอห์น ฮิค มีความแตกต่างจากการยืนยันว่าจักรวาลนี้เป็นจักรวาลที่ดีที่สุดของไลบ์นิซ ไลบ์นิซมีความเห็นว่า จักรวาลนี้เป็นจักรวาลที่ดีที่สุด เพราะบริบูรณ์ด้วยสิ่งหลายหลาก ตั้งแต่สิ่งที่มีคุณค่าสูงสุดไปจนถึงสิ่งที่ไร้ค่า และจักรวาลที่บริบูรณ์ด้วยสิ่งหลายหลากเป็นจักรวาลที่ดีที่สุดในแง่ที่ว่าความหลายหลากทำให้จักรวาลบริบูรณ์พอที่จะเป็นระบบ โดยทุกสิ่งทุกอย่างสัมพันธ์กันอย่างมีระเบียบและมีความกลมกลืนกัน ในแง่ดังกล่าว ไลบ์นิซจึงมิได้มองจักรวาลที่ดีที่สุดในฐานะที่ว่าจะเป็นเครื่องมือตอบสนองพระประสงค์ของพระเจ้า แต่ไลบ์นิซมองจักรวาลในแง่ที่มีคุณค่าแห่งความดีในตัวของ

---

[52] Ibid., 318. "Thus the world, as the environment of man's life, will be religiously ambiguous, both veiling God and revealing Him--veiling Him to ensure man's freedom and revealing Him to men as they rightly exercise that freedom."

จักรวาลเอง ส่วนจอห์น ฮิค รวมทั้งเซนท์ ไอเรเนียส และ ชไลมาเคอร์ มองความดีที่สุดของจักรวาลในแง่เป็นเครื่องมือที่เหมาะสมที่สุดที่จะตอบสนองพระประสงค์ของพระเจ้า

เมื่อจักรวาลนี้เป็นจักรวาลที่ดีที่สุดในแง่ที่เป็นสภาพแวดล้อมที่เปิดโอกาสให้มนุษย์ใช้เสรีภาพของตนเต็มที่ ในการที่มนุษย์จะเลือกรับรู้พระเจ้าหรือไม่ จักรวาลจึงจำเป็นต้องมีสิ่งประกอบดังนี้

4.2.1 ความชั่วร้ายตามธรรมชาติและความเจ็บปวดทางร่างกาย (physical pain) ของมนุษย์

จอห์น ฮิค มีความเห็นว่า จักรวาลต้องมีระเบียบที่แน่นอน ซึ่งในลักษณะดังกล่าวจักรวาลอาจทำให้เกิดสภาพที่ไม่น่าพอใจ เช่น ไฟต้องร้อนและเผาไหม้ได้ ดังนั้นเมื่อมนุษย์เข้าใกล้ไฟจึงถูกไฟลวก หรือไฟอาจเผาบ้านเรือนและทรัพย์สินของมนุษย์ให้สูญหายได้ ดังนั้นเมื่อกฎเกณฑ์ที่แน่นอนของจักรวาลเป็นสิ่งจำเป็น ความเจ็บปวดทางร่างกายก็ย่อมเกิดขึ้นได้เสมอ

ความชั่วร้ายตามธรรมชาติของจักรวาลเช่นเดียวกันกับความเจ็บปวดทางร่างกาย กล่าวคือ สืบเนื่องมาจากกฎเกณฑ์ที่แน่นอนของจักรวาล อาจทำให้เกิดธรรมชาติอันหฤโหดขึ้นในจักรวาลได้ อาทิเช่น เมื่ออากาศร้อนย่อมลอยตัวสูงขึ้น อากาศที่เย็นกว่าจะเคลื่อนตัวเข้ามาแทนที่ อันเป็นเหตุให้เกิดลมพัด ซึ่งสามารถขจัดความร้อนให้แก่มนุษย์ ช่วยแพร่พันธุ์พืช เป็นต้น แต่ถ้าเป็นไปในลักษณะที่รุนแรง ก็กลายเป็นพายุ ใต้ฝุ่น ซึ่งก่อให้เกิดความเสียหายแก่มนุษย์ทั้งทางด้านชีวิตและทรัพย์สิน

แต่ทว่าจักรวาลที่มีกฎเกณฑ์ที่แน่นอน อันเป็นเหตุให้มนุษย์ได้รับความเจ็บปวดทางร่างกายเป็นบางครั้ง และต้องเผชิญกับธรรมชาติอันโหดร้ายเป็นบางครั้ง เป็นจักรวาลที่ดีที่สุดในแง่ที่ว่า เป็นสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมที่สุดสำหรับให้มนุษย์ใช้เสรีภาพของตนอย่างเต็มที่ที่จะมีความสัมพันธ์อันถูกต้องกับพระเจ้า อันเป็นเหตุให้ความสัมพันธ์ดังกล่าวเป็นความสัมพันธ์จริงแท้ที่พระเจ้าทรงประสงค์ กล่าวคือ ในสภาพที่มนุษย์ต้องเผชิญกับความเจ็บปวดทางร่างกายและในสภาพที่มนุษย์ต้องเผชิญกับธรรมชาติอันโหดร้าย มนุษย์ย่อมสามารถใช้เสรีภาพอย่างเต็มที่ที่จะเลือกยึดมั่นและศรัทธาในพระเจ้าหรือไม่ ถ้ามนุษย์เลือกที่จะยึดมั่นและศรัทธาในพระเจ้า การเลือกของเขาเป็นความสมัครใจของเขาเอง ซึ่งมีคุณค่ายิ่งในสายพระเนตรของพระเจ้า

อาจมีคนให้ความเห็นว่า ทำไมพระเจ้าไม่ทรงสร้างจักรวาลชนิดที่มีกฎเกณฑ์ แต่ว่าเป็นกฎเกณฑ์ที่ยืดหยุ่นได้ เช่น ถึงแม้ไฟย่อมร้อนและสามารถเผาไหม้ได้ เมื่อจะก่อให้เกิดความเจ็บปวดแก่มนุษย์ ไฟก็เปลี่ยนคุณสมบัติเสียใหม่ อันเป็นเหตุให้ไม่เกิดความเจ็บปวดแก่ร่างกายมนุษย์ จอห์น ฮิค มีความเห็นว่า ถ้าเป็นไปในลักษณะดังกล่าว จักรวาลก็ไม่สามารถมีกฎเกณฑ์ที่แน่นอนได้ อันเป็นเหตุให้มนุษย์ไม่สามารถพัฒนาวิทยาการต่าง ๆ ได้ กฎเกณฑ์ที่แน่นอนจึงเป็นสิ่งที่จำเป็นของจักรวาล

นอกจากนี้ ถ้าจักรวาลปราศจากเสียซึ่งความเจ็บปวดทางร่างกายสำหรับมนุษย์และความชั่วร้ายตามธรรมชาติของจักรวาล เช่น พายุ ความหนาวจัด ความร้อนจัด และความแห้งแล้ง มนุษย์ก็ย่อมไม่สามารถใช้เชาวน์ปัญญาของตนในการหาทางเอาชนะธรรมชาติ ทั้งนี้เพราะจักรวาลในลักษณะดังกล่าวปราศจากซึ่งสิ่งท้าทายความพยายามของมนุษย์ ปราศจากซึ่งสิ่งที่มนุษย์ต้องแสวงหา และปราศจากซึ่งสิ่งที่มนุษย์ต้องการหลีกเลี่ยง ผลที่ตามมาก็คือมนุษย์ขาดความร่วมมือ ความรัก และความสามัคคีในหมู่เพื่อนมนุษย์ด้วยกัน นอกจากนี้ มนุษย์ย่อมไม่มีการสร้างสรรค์และสะสมวัฒนธรรมใด ๆ ทั้งสิ้น มนุษย์ในสภาพดังกล่าวย่อมไม่ใช่มนุษย์ผู้ยิ่งใหญ่ แต่เป็นมนุษย์ผู้อ่อนแอ ด้วยเหตุดังกล่าว ความชั่วร้ายตามธรรมชาติของจักรวาลและความเจ็บปวดทางร่างกายของมนุษย์ ยังสามารถช่วยให้มนุษย์พัฒนาความเจริญทางด้านวิทยาการและวัฒนธรรมได้อีกโสดหนึ่ง นอกเหนือจากการทำให้จักรวาลเป็นสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมที่สุดสำหรับสนองพระประสงค์ของพระเจ้า

4.2.2 มนุษย์ต้องมีความเจ็บปวดทางจิตใจ (suffering)

นอกเหนือไปจากการเผชิญความเจ็บปวดทางร่างกาย มนุษย์ต้องเผชิญความเจ็บปวดทางจิตใจ ซึ่งเป็นความเจ็บปวดที่ลำลึกและกินเวลานานกว่าความเจ็บปวดทางร่างกายยิ่งนัก อีกทั้งทำให้มนุษย์มีความทุกข์เป็นร้อยเท่าพันทวีของความเจ็บปวดทางร่างกาย ความเจ็บปวดทางจิตใจของมนุษย์อาจเนื่องมาจากความเจ็บปวดทางร่างกายก็ได้ หรืออาจเนื่องมาจากเหตุการณ์อื่น ๆ เช่น ถูกตำหนิติเตียน ความกังวลใจ ความผิดหวังอย่างรุนแรง ความอัปยศอดสู การสูญเสียของรัก จอห์น ฮิค มีความเห็นว่าความเจ็บปวดทางจิตใจเป็นสภาพที่เหมาะสมที่สุดประการหนึ่งสำหรับให้มนุษย์ใช้เสรีภาพของตนเต็มที่ใน

การที่จะเลือกมีความสัมพันธ์อันถูกต้องกับพระเจ้าหรือไม่ โดย จอห์น ฮิค ให้เหตุผลไว้ดังนี้

จักรวาลที่ปราศจากความเจ็บปวดทางจิตใจ ก็เหมือนจักรวาลที่ปราศจากความเจ็บปวดทางร่างกาย กล่าวคือไม่เหมาะสมสำหรับเป็นสภาพแวดล้อมที่ดีที่สุดที่จะให้มนุษย์ใช้เสรีภาพของตนอย่างเต็มที่ในการที่จะรับรู้พระเจ้า ดังนั้น ถ้าจักรวาลนี้จะเป็นจักรวาลที่เหมาะสมที่สุดสำหรับให้มนุษย์ใช้เสรีภาพของตนอย่างเต็มที่ในการที่จะเลือกรับรู้พระเจ้า จักรวาลนี้ต้องเปิดโอกาสให้มนุษย์มีความเจ็บปวดทางจิตใจ เพื่อที่ว่าถ้าใครคนหนึ่งเลือกที่จะรับรู้พระเจ้าทั้ง ๆ ที่กำลังมีความเจ็บปวดทางจิตใจ การเลือกนั้นย่อมมีคุณค่ายิ่งในสายพระเนตรของพระเจ้า และเป็นการบรรลุพระประสงค์ของพระเจ้าที่พระองค์ทรงมีสำหรับมนุษย์ ดังเช่น ความจงรักภักดีของโยบที่มีต่อพระเจ้า กล่าวคือ ถึงแม้ว่าโยบจะได้รับความเจ็บปวดทางจิตใจ อันเนื่องมาจากการสูญเสียบุตรชายหญิง ทรัพย์สมบัติ และตัวเองต้องเป็นโรคร้าย โยบก็ไม่เคยคลายความศรัทธาในพระเจ้า จนผลสุดท้ายพระเจ้าประทานทุกอย่างคืนให้โยบ และทรงให้โยบมีเพิ่มขึ้นอีกสองเท่า

นอกจากนี้ ถ้ามนุษย์ปราศจากเสียซึ่งความเจ็บปวดทางจิตใจ มนุษย์จะสูญเสียความประพฤติที่เรียกว่าชอบธรรม เช่น ถ้าการพูดเท็จไม่ก่อให้เกิดความทุกข์ใจแก่ใครทั้งสิ้น การพูดความจริงก็จะกลายเป็นสิ่งไร้ค่า ความซื่อสัตย์จะไร้ความหมาย ถ้าหากการทรยศคดโกงไม่ก่อให้เกิดความทุกข์แก่ผู้อื่น การเสียสละจะไร้คุณค่าโดยสิ้นเชิง ถ้าหากความเห็นแก่ตัวไม่ทำให้ใครมีความเดือดร้อนใจ ความรักระหว่างสามีภรรยาจะไม่มีความหมาย ถ้าหากทั้งสองคนปราศจากความเจ็บปวด ปราศจากอุปสรรคใด ๆ ที่ทั้งคู่จะต้องร่วมกันเผชิญและร่วมกันเอาชนะ ด้วยเหตุดังกล่าว ความเจ็บปวดทางจิตใจย่อมทำให้ความประพฤติชอบธรรมมีคุณค่ายิ่งขึ้น

ประการสุดท้าย ความเจ็บปวดทางใจของมนุษย์ทำหน้าที่เหมือนความเจ็บปวดทางร่างกาย กล่าวคือเป็นตัวกระตุ้น เป็นตัวท้าทาย และเป็นตัวผลักดันให้มนุษย์สร้างสรรค์ความเจริญ

4.2.3 จักรวาลต้องมีอาณาจักรสัตว์และความเจ็บปวดของสัตว์

คริสตศาสนิกชนเคยแสดงความสงสัยว่า ทำไมพระเจ้าจึงทรงสร้างอาณาจักรของสัตว์ขึ้นมา และในอาณาจักรของสัตว์ สัตว์ต่าง ๆ ก็ต้องเผชิญกับความหฤโหดของสัตว์ด้วยกัน ชีวิตของสัตว์ในโลกแห่งสัตว์จึงเป็นชีวิตที่ขมขื่นและโหดร้าย นอกจากนี้ สัตว์ชั้นต่ำบางชนิดไม่ควรมีอยู่บนพื้นโลกเสียด้วยซ้ำ เพราะไร้ประโยชน์และไร้คุณค่า นักปรัชญาของแนวแก้ปัญหาแบบออกัสตินเนียนเคยตอบว่า ความหลากหลายทำให้จักรวาลบริบูรณ์ อันเป็นเหตุให้แสดงออกซึ่งความดี อำนาจ และพระปัญญาของพระเจ้าอย่างสมบูรณ์ พระเจ้าจึงต้องทรงสร้างสัตทุกอย่างขึ้นมา รวมทั้งอาณาจักรสัตว์และสัตว์ทุกชนิด ส่วน จอห์น ฮิค ตอบข้อสงสัยดังกล่าวของคริสตศาสนิกชนดังกล่าว ด้วยหลักการที่ว่า อาณาจักรสัตว์และชีวิตอันหฤโหดของสัตว์เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้จักรวาลนี้เป็นสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมที่สุดสำหรับจะทำให้มนุษย์อยู่ห่างไกลพระเจ้า และใช้เสรีภาพของตนอย่างเต็มที่ในการที่จะเลือกรับรู้พระเจ้าหรือไม่ กล่าวคือ อาณาจักรสัตว์และชีวิตอันโหดร้ายของสัตว์ จะทำให้มนุษย์ได้สำนึกถึงชีวิตของตนว่าโดดเดี่ยวและขมขื่นเหมือนชีวิตสัตว์ ในการตระหนักสภาพดังกล่าวของตน อาจจะทำให้มนุษย์ระลึกถึงพระเจ้า และมีความศรัทธาว่าตนเองไม่โดดเดี่ยว เพราะมีพระเจ้าเป็นที่พึ่ง หรืออาจจะทำให้มนุษย์ให้ความสำคัญแก่ตนเองมากขึ้นก็ย่อมได้ ซึ่งล้วนเป็นสิ่งที่เกิดจากความสมัครใจเมื่อมนุษย์ได้ตระหนักถึงวิถีชีวิตของสัตว์

ดังกล่าวมาทั้งหมดนี้ถือสภาพของจักรวาลที่ดีที่สุด ตามทัศนะของจอห์น ฮิค ความดีของจักรวาลดังกล่าว มิได้หมายถึงว่า จักรวาลนี้ปราศจากความชั่วร้าย และเป็นประดุจสวรรค์ของมนุษย์ แต่จักรวาลที่ดีจำเป็นต้องมีความชั่วร้ายตามธรรมชาติ อาณาจักรสัตว์ ชีวิตอันโหดร้ายของสัตว์ มนุษย์ต้องเผชิญทั้งความเจ็บปวดทางร่างกายและความเจ็บปวดทางจิตใจ ทั้งนี้เพราะจักรวาลที่ดีที่สุด หมายถึงจักรวาลที่เหมาะสมที่สุดที่จะอำนวยให้มนุษย์สามารถใช้เสรีภาพของตนอย่างเต็มที่ในการที่จะเลือกรับรู้พระเจ้าหรือปฏิเสธพระองค์ ทั้งนี้ เป็นไปตามพระประสงค์ของพระเจ้าที่ทรงประสงค์จะให้มนุษย์เลือกมีความสัมพันธ์อันถูกต้องกับพระองค์โดยสมัครใจ พระองค์จึงจำเป็นต้องซ่อนพระองค์เสียจากมนุษย์ จักรวาลจึงจำเป็นต้องมีความชั่วร้าย

4.3 ความดีสูงสุดในอนาคต

ย่อมเป็นไปได้สำหรับบางคนที่ถึงแม้ว่าจะอยู่ในสภาพจักรวาลดังกล่าวข้างต้น ก็ยังสามารถรับรู้พระเจ้าได้ แต่ทว่าชีวิตของเขาก็ย่อมต้องพบกับความหฤโหดของธรรมชาติ ความหฤโหดของชีวิตสัตว์ ความเจ็บปวดทางร่างกาย และความเจ็บปวดทางจิตใจ จวบจนกระทั่งเสียชีวิตเช่นเดียวกับคนอื่น ๆ แตกต่างกันแต่ว่า เขาสามารถยึดมั่นในพระเจ้าได้ ถึงแม้เขาต้องเผชิญกับสภาพเลวร้ายต่าง ๆ มนุษย์เหล่านี้ได้อะไรตอบแทนบ้าง ซึ่งพอจะให้เขามองเห็นความชอบธรรมของสภาพดังกล่าวของจักรวาลได้บ้าง

ด้วยเหตุดังกล่าว จอห์น ฮิค จึงได้กล่าวถึงชีวิตหลังความตายของมนุษย์ โดยยืนยันว่า หลังจากมนุษย์ละจากโลกนี้ไปแล้ว มนุษย์ก็จะมีชีวิตขึ้นในโลกอีกโลกหนึ่ง โลกนี้ได้แก่ "อาณาจักรของพระเจ้า" (The Kingdom of God) ซึ่งเป็นสิ่งที่พระคริสต์ทรงประกาศให้มนุษย์ได้ทราบ "อาณาจักรของพระเจ้า" เป็นอาณาจักรของความสุขอันนิรันดร์ ดังนั้น จอห์น ฮิค จึงมีความเห็นว่า มนุษย์ที่ผ่านความยากลำบากแต่สามารถยึดมั่นในพระเจ้าได้ ย่อมมีชีวิตที่มีความสุขเป็นนิจใน "อาณาจักรของพระเจ้า" ซึ่งเป็นชีวิตที่ดีที่สุดที่มนุษย์จะได้พบในอนาคต จอห์น ฮิค จึงมองอนาคตสำหรับอธิบายความชอบธรรมของความชั่วร้ายของจักรวาลที่มนุษย์ต้องเผชิญ อาณาจักรดังกล่าวเป็นประดุจของขวัญที่พระเจ้าประทานให้มนุษย์ผู้ประพฤติชอบธรรม "อาณาจักรของพระเจ้า" จึงเป็นความดีสูงสุดในอนาคตที่สามารถอธิบายความชอบธรรมของความชั่วร้ายทั้งมวลในปัจจุบันได้

อย่างไรก็ตาม ย่อมเป็นไปได้สำหรับมนุษย์บางคนที่อยู่ในจักรวาลสภาพเดียวกันนี้ แต่ไม่สามารถที่จะรับรู้พระองค์ได้ ย่อมหมายความว่า เขากระทำบาปต่อพระเจ้า และมีชีวิตที่ทุกข์ทรมานจนกว่าจะตาย อีกทั้งไม่สามารถพบ "อาณาจักรของพระเจ้า" หลังจากตายแล้วด้วย แต่กลับมีชีวิตใหม่อีกครั้งหนึ่งในนรกแทน จึงไม่มีความดีสูงสุดในอนาคตสำหรับผู้ไม่สามารถรับรู้พระเจ้าได้

ลักษณะของชีวิตดังกล่าว ไม่สามารถอธิบายความชอบธรรมของความชั่วร้ายในจักรวาลนี้ได้เลย ทั้งนี้ เพราะความชั่วร้ายในจักรวาลมิได้ก่อให้เกิดผลดีใด ๆ ทั้งสิ้นแก่มนุษย์ นอกจากนี้ ยังทำลายธรรมชาติแห่งอำนาจของพระเจ้าในแง่ที่ว่า พระเจ้าไม่ทรงสามารถบรรลุพระประสงค์สำหรับมนุษย์ของพระองค์ได้ และทำลายธรรมชาติแห่งความดี

ของพระเจ้าในแง่ที่ว่า พระเจ้าทรงทอดทิ้งมนุษย์บางกลุ่มให้มีชีวิตที่ทุกข์ทรมานตลอดไป โดยมิทรงช่วยเหลือเขาเหล่านั้นประการใดทั้งสิ้น

จอห์น ฮิค ยอมรับว่ามนุษย์ผู้มีเสรีภาพอย่างเต็มที่ย่อมสามารถรับรู้พระเจ้าหรือไม่ยอมรับพระองค์ก็ได้ นอกจากนี้ ไม่สามารถมีการบอกล่วงหน้าได้ว่า การกระทำที่เกิดจากเจตจำนงเสรีจะเป็นการกระทำในรูปใด จนกว่าการกระทำนั้นจะเกิดขึ้นจริง ๆ ฉะนั้น จึงไม่สามารถมีใครยืนยันได้ว่ามนุษย์ทุกคนจะยอมรับพระเจ้า ด้วยเหตุดังกล่าวย่อมไม่มีใครสามารถกล่าวถึงทางรอดของมนุษย์ทุกคนได้ ทั้งนี้ ย่อมเป็นไปได้เสมอที่จะมีผู้ปฏิเสธพระเจ้าตลอดกาล ตามนัยดังกล่าว จอห์น ฮิค ยอมรับว่าอาจมีมนุษย์บางคนที่มีชีวิตอยู่ในความมืดมนต์ตลอดไป

อย่างไรก็ตาม จอห์น ฮิค มีความเห็นว่า ด้วยความดีของพระเจ้า พระองค์ไม่มีวันหยุดยั้งที่จะทรงช่วยเหลือให้คนเหล่านั้นรอด พระองค์ไม่มีวันทรงปล่อยให้ดวงวิญญาณของคนเหล่านั้นถูกทำลายตลอดกาล ดังนั้นไม่ว่าคนเหล่านั้นจะปฏิเสธพระองค์นานเท่าใด พวกเขาก็ยังมีโอกาสเสมอที่จะรับรู้พระองค์ได้ และนั่นย่อมหมายความว่า ความดีสูงสุดที่จะพบในอาณาจักรของพระเจ้า ยังมีอยู่สำหรับเขา จอห์น ฮิค เปรียบพระเจ้าว่าเป็นจิตแพทย์ พระองค์ไม่ทรงปรารถนาที่จะบังคับให้มนุษย์หันมารักพระองค์ แต่พระองค์ทรงอ่านจิตใจของมนุษย์ออก พระองค์จึงทรงรักษาโรคของมนุษย์ได้ ประการที่สำคัญที่สุด พระองค์ทรงมีความรักอันไม่จำกัดสำหรับมนุษย์ที่เป็นคนไข้ของพระองค์ อีกทั้งทรงมีเวลาอันไม่จำกัดสำหรับเขาเหล่านั้นด้วย ถึงแม้บางครั้งพระองค์จะล้มเหลว แต่พระองค์ไม่มีวันหยุดยั้งงานรักษาของพระองค์ และเราย่อมมั่นใจได้เสมอว่า พระองค์ต้องประสบผลสำเร็จในวันหนึ่ง ด้วยเหตุดังกล่าว เราสามารถมีความเชื่อได้ว่า ถึงแม้มนุษย์จะมีเสรีภาพ และเลือกกระทำบาป ในไม่ช้าดวงวิญญาณของมนุษย์ทุกคนก็จะพ้นบาปตามพระประสงค์ของพระเจ้า ดังนั้น ถึงแม้ทุกวันนี้ยังมีนรกสำหรับคนบางคน แต่ต้องมีสักวันหนึ่งที่จะมีแต่ "อาณาจักรของพระเจ้า" สำหรับมนุษย์ทุกคน จอห์น ฮิค เรียกความหวังนี้ว่า "ความหวังของคริสนศาสนิกชน" (Christian hope)

ดังกล่าวนี้ คือการแก้ปัญหาความชั่วร้ายของ จอห์น ฮิค ที่นำความคิดทางวิชาการปัจจุบันมาผสมผสานกับความศรัทธาทางศาสนา ซึ่ง จอห์น ฮิค มีความปรารถนาอย่างยิ่งที่จะให้เป็นแนวทางแก้ปัญหาความชั่วร้ายแบบใหม่ที่มิได้มีพื้นฐานมาจากนิยายปรำปรา แบบการแก้ปัญหาของ เซนท์ ออกัสติน การแก้ปัญหาความชั่วร้ายของเขามีพื้นฐานมาจากการแก้ปัญหาของ เซนท์ ไอเรเนียส ซึ่งได้รับฟื้นฟูเป็นครั้งแรกโดย ฟริดริค ชไลมาเคอร์ การแก้ปัญหาของจอห์น ฮิค จึงอยู่ในแนวแก้ปัญหาแบบไอเรเนียน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย